

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Partij van de Arbeid
T.a.v. het bestuur en de directie
Leegwaterplein 45
2921 DB DEN HAAG

Sliedrecht, 27 juni 2019

Onze referentie : PA/NdO/6151/1245
Betreft : jaarverslag 2018
Behandeld door : [REDACTED]

Geacht bestuur en directie,

Hierbij ontvangt u 2 gewaarmerkte exemplaren van het jaarverslag 2018 van Vereniging Partij van de Arbeid inclusief de controleverklaring. Wij vragen u dit jaarverslag op bladzijde 37 door het voltallige bestuur te laten ondertekenen en één exemplaar aan ons te retourneren.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring, zoals opgenomen in de overige gegevens, wordt openbaar gemaakt. Openbaarmaking van de controleverklaring is alleen toegestaan tezamen met de gehele jaarrekening. Indien u dit jaarverslag opneemt op het internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

WITH accountants B.V.

Bijlagen.

Correspondentie
Postbus 327
3360 AH
Sliedrecht

☎ 0172 - 750 175
✉ info@withaccountants.nl
@ www.withaccountants.nl
🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
KvK 28112484

Jaarverslag en jaarrekening

2018

JAARREKENING 2018

Ten geleide

Stap voor stap werkt de Partij van de Arbeid aan een solide basis voor de toekomst, is de Partij van de Arbeid een vereniging in actie en zetten we de sociaaldemocratische agenda voor de toekomst neer. De PvdA treedt de toekomst vastberaden en positief tegemoet. Waarbij de verhalen en ervaringen van mensen centraal staan, we voortdurend zoeken naar bondgenoten om gezamenlijk de strijd aan te gaan en gericht zijn op politieke actie en resultaten.

Het persoonlijke contact met mensen is de basis van onze actiegerichte politiek en daarmee ook van de campagnes die wij voeren; in maart tijdens de Gemeenteraadsverkiezingen en in november tijdens de herindelingsverkiezingen. De Partij heeft alle denkbare energie verzameld en ingezet om, tot in de laatste uren voordat de stembussen sloten, in alle dorpen en steden in ons land het gesprek aan te gaan. De gedrevenheid en het enthousiasme die de duizenden vrijwilligers daarbij aan de dag leggen is *'de kurk waar onze vereniging op drijft'*. Het voelbare en zichtbare herstel geeft vertrouwen in de toekomst.

De Partij van de Arbeid is en blijft een brede volkspartij. Dat gaat over de waarden waar de partij voor staat, de strijd die zij voert om verschillende groepen in de samenleving te verbinden, met de inzet van de circa 1000 politici en bestuurders en met de meer dan 42000 leden. Zij vormen een haast onuitputtelijke bron van inspiratie en kennis.

Onze leden kozen in het najaar van 2018 via een ledenraadpleging Mei Li Vos tot de lijsttrekker van de kandidatenlijst Eerste Kamer. Frans Timmermans voert de lijst aan van de PvdA voor het Europees Parlement en is de 'Spitzenkandidat' voor alle Europese sociaaldemocraten. Zij zijn, met natuurlijk alle andere kandidaten, onze trots en met ons verkiezingsprogramma onze inzet richting de verkiezingen in 2019.

In het financieel jaarverslag vindt u de verklaring over de activiteiten en keuzes over het jaar 2018. Een jaar na het voor de Partij turbulente en financieel ingewikkelde jaar 2017. 2018 was het jaar van de verantwoorde keuzes, het opbouwen van het vermogen en investeringen in de toekomst. De financiële stabiliteit herstelt zich snel. De ICT wordt beter schaalbaar, slanker en leveranciersonafhankelijk. De basis komt op orde. Het landelijk partijbureau zal wederom verhuizen. Nu binnen Den Haag en zal zich langjarig vestigen aan het Leegwaterplein.

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	Pagina
1. Basis op orde	4
2. Structuur van de Partij	8
3. Internationaal Secretariaat	11
4. Financieel beheer en reserves	13
Jaarrekening	
5. Financiële Inkomsten 2018	16
6. Bestuurlijke banden	19
7. Jaarrekening Vereniging Partij van de Arbeid	20
Overige gegevens	
8. Controleverklaring van onafhankelijke accountant	38

1. Basis op orde

Gemeenteraadsverkiezingen 21 maart

In maart 2018 vonden er in 335 gemeentes gemeenteraadsverkiezingen plaats. De PvdA deed in veruit de meeste van die gemeentes mee onder de naam PvdA (253 gemeentes, 76%). In 30 gemeentes (9%) stond de PvdA op het stembiljet in een officieel samenwerkingsverband, in veel gevallen in een samenwerking met andere progressieve, landelijke partijen. In 40 gemeentes (12%) deden PvdA-leden mee onder een andere (lokale) naam aan de verkiezingen. In 12 gemeentes (3%) waren de PvdA-leden niet actief bij de verkiezingen.

De PvdA kreeg 7,5% van de stemmen. Bij de landelijke verkiezingen in 2017 kreeg de PvdA nog 5,7% van de stemmen. Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 kreeg de PvdA 10,3% van de stemmen.

Congres 16 juni 2018

Op zaterdag 16 juni 2018 vond het jaarlijkse PvdA-congres plaats in de Kromhouthallen in Amsterdam-Noord. Voorafgaand aan dit congres konden leden ideeën met elkaar uitwisselen in de Ledenkamer. Dit leidde onder ander tot een aantal moties dat werd behandeld op het congres over onder andere het basisinkomen, linkse samenwerking en onze bankzaken. Op de formele agenda stond verder de verkiezing van een aantal leden van het partijbestuur, waaronder de **vicevoorzitter**, de **internationaal secretaris**. Tot vicevoorzitter werd Héléne Oppatja gekozen en tot internationaal secretaris Kati Piri.

Als leden van het partijbestuur werden gekozen:

- Naima Ajouaau
- Osman Cifci
- Stella van Gent
- Hayte de Jong
- Kristina van der Molen

Naast het formele programma waren er subsessies in kleinere ruimte en er was mogelijkheid voor leden om elkaar informeel te treffen.

Ontwikkeling werkplan partijbestuur 'Positief Voorwaarts'

Het partijbestuur in nieuwe samenstelling heeft in september 2018 zijn werkplan vastgesteld. De fundamentele voor dit werkplan waren door de voorzitter al in het bestuur in oude samenstelling besproken. Deze fundamentele zijn na het aantreden van het nieuwe bestuur verder aangescherpt en vastgesteld. Op basis van deze veranderagenda heeft het partijbestuur ook een portfeuilleverdeling vastgesteld.

Het werkplan bestaat uit drie hoofdambities:

- Naar een solide basis voor vernieuwing
- Naar een vereniging in actie
- Naar een sociaal- democratische agenda voor de toekomst

De eerste ambitie heeft met name betrekking op de interne organisatie. De financiële situatie van de PvdA is in 2018 gestabiliseerd. Het partijbestuur heeft als ambitie verder te kijken naar de samenwerking met de ondersteuning van de fracties. Een andere ambitie is het verder vormgeven van de partij als vrijwilligerscentrale.

De tweede grote ambitie is om een links-progressieve actiebeweging te worden die van onderop is vormgegeven in de clubs die op regioniveau opereren. In vijf clubs werken leden en niet-leden samen aan concrete acties. Ook het ombudswerk past in deze ambitie, waarin de PvdA bondgenoot wil zijn en samen met maatschappelijke partners en progressieve krachten optrekt om maatschappelijke verandering te bewerkstelligen.

De derde ambitie is om te komen tot een sociaal- democratische agenda voor de toekomst. Op basis van de idealen van de PvdA worden antwoorden gezocht op nieuwe vraagstukken.

Kandidaatstelling Eerste Kamer en Europees Parlement

In het najaar van 2018 zijn de voorbereidingen gestart voor de lijstsamenstelling voor de verkiezingen voor het Europees Parlement en de Eerste Kamer in 2019. In maart 2018 werden de kandidaatstellingscommissies voor het Europees Parlement en Eerste Kamer samengesteld en in september 2018 werden de opdrachten voor de commissies, met de profielen voor de lijsten vastgesteld.

De kandidaatstellingscommissie voor het Europees Parlement stond onder voorzitterschap van Roos Vermeij. Verder hadden Thijs Kerckhoffs, Bart van Bruggen, Mohammed Mohandis, Eline Bosman en Marja Wagenaar zitting in de commissie.

De kandidaatstellingscommissie voor de Eerste Kamer stond onder voorzitterschap van Han Noten. Verder hadden Fouad Sidali, Ehssane Gounou, Mark Lauriks en Angela de Jong zitting in de commissie.

In oktober en november voerde de commissies gesprekken met kandidaten. Eind november bespraken de commissies hun bevindingen met het partijbestuur en werden de lijsten in concept vastgesteld ter bespreking op het congres van januari 2019.

Ledenraadpleging lijsttrekker Eerste Kamer

Voor de Eerste Kamer meldde zich meerdere kandidaten voor het lijsttrekkerschap. Daarom werd een ledenraadpleging gehouden tussen de vier kandidaten die zich hadden gemeld. In een door de notaris bepaalde volgorde stonden de volgende namen op het stembiljet:

1. Mei Li Vos
2. Ruud Koole
3. Jeroen Recourt
4. Esther-Mirjam Sent

In de periode van maandag 5 november tot woensdag 14 november konden alle leden via een digitaal systeem of via brief hun stem uitbrengen. 29,1% van de leden bracht hun stem uit. Bij deze verkiezing werd gebruik gemaakt van het *alternative vote*-systeem, waarbij leden alle kandidaten in volgorde moesten plaatsen. In de eerste stemronde haalde geen van de kandidaten een meerderheid. Na drie stemrondes haalde Mei Li Vos een absolute meerderheid met 57,3% van de stemmen (7035 stemmen).

Actiedag Groningen 17 november 2018

In aanloop naar de herindelingsverkiezingen van 21 november vond op 17 november een landelijke actiedag plaats in Groningen. Voor deze dag hadden leden de mogelijkheid moties in te dienen. Er werden geen moties ingediend die voldoende steun haalden. Op deze actiedag werden gesprekken gevoerd over actiegerichte politiek, over de PvdA als vrijwilligerscentrale en over de sociaaldemocratische politiek van de toekomst. Ook werden er Sinterklaascadeaus ingezameld voor Groningse kinderen.

Herindelingsverkiezingen 21 november

Op woensdag 21 november vonden er in twaalf nieuw te vormen gemeentes herindelingsverkiezingen plaats voor de gemeenteraad. In 10 van deze nieuwe gemeentes deed de PvdA mee onder eigen naam. In twee gemeentes deed de PvdA mee in een samenwerkingsverband.

Ondersteuning afdelingen en gewesten

Ten behoeve van de ondersteuning van de afdelingen zijn in de voorbije jaren afspraken gemaakt met de 12 gewesten (de 'provinciale afdelingen' van de PvdA) over hoe de organisatie waar nodig te verbeteren en welke ondersteuning het partijbureau daarbij levert. Dit met name in de hoek van het bieden van opleidingen door het gewest (Rosa-leergang, Schaper-leergang, Wibaut-leergang, in samenwerking met het Centrum voor Lokaal Bestuur) en de bemiddeling bij lokale conflicten. Ook

in 2018 hebben de gewesten een belangrijke rol gespeeld in het aanbieden van opleidingen, in het scouten van talent en in conflicthantering.

Ombudsteams

De PvdA kent een uitgebreid netwerk van Ombudsteams. Naast klachtenbehandeling en ondersteuning van mensen die problemen hebben met schuldhulpverlening, UWV en andere instanties, signaleren de teams structurele problemen die voortkomen uit gemaakte afspraken en beleid en kaarten dit waar nodig aan bij beleidsmakers. De activiteit en intensiteit varieert. De PvdA Ombudsteams zijn er voor leden maar voornamelijk voor niet-leden. Voor de toekomst wordt gekeken hoe de ondersteuning en doorontwikkeling van het ombudswerk kan worden ingebed in het werk van de regionale actiecentra.

Netwerken

De PvdA kent verschillende netwerken en werkgroepen, waarin leden zich organiseren rond gemeenschappelijke thema's. De werkzaamheden van de netwerken zijn divers: discussiëren, lobbyen, informeren en adviseren van onze volksvertegenwoordigers en het organiseren van bijeenkomsten en andere activiteiten.

Team projecten:

In 2018 is een verdere slag gemaakt om team projecten om te zetten naar een projectgerichte afdeling. Eind 2018 is de campagnemanager aangesteld om de komende jaren fulltime te richten op campagne, en hiermee de functie van Teamleider los te koppelen. Tevens is er een functie waarbij 1 persoon zich fulltime bezig gaat houden met Fondsenwerving, ledenwerving en ledenbehoud om een focus te leggen op deze disciplines.

Gedurende het jaar is ook een vijfde actiecentrum/Club geopend, waar iemand voor aangetrokken is die in 2019 is gestart.

Activiteitenfonds

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen en herindelingsverkiezingen is er meer gebruik gemaakt van het activiteitenfonds, waarbij de toetsing van een naar buiten gerichte activiteit steeds belangrijker is. Er wordt gestimuleerd om dit meer en meer te doen en niet in zaaltjes te blijven zitten. Doordat ook de kwartiermakers in de regio dit benadrukken helpt dit.

Canvassen

In aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen en herindelingsverkiezingen is er op lokaal niveau gecanvast. Vanuit het partijbureau is ondersteuning gegeven door trainingen voor winwijken en canvassen, alsmede telefonische ondersteuning. Er zijn geen grote landelijke canvasacties opgezet.

Fondsenwerving

In 2018 is er een focus geweest op contributieverhoging voor de verkiezingen, en het onderzoeken en structureren van de regels rondom legaten en nalatenschappen. Hier is in 2018 onderzoek naar gedaan i.s.m. een klankbordgroep, en een koersdocumentatie voor 2019-2020 neergezet.

Hiermee is er een meerjarenplanning gemaakt. Daarnaast is er gewerkt aan een interne opschoning van het CRM systeem en om de kwaliteit van werven en binden te verbeteren.

Ledenbehoud

In december is er een editie van Rood verstuurd. Deze is digitaal verstuurd.

Naar alle leden boven de 60 jaar en/of leden zonder mailadres is een fysiek magazine gestuurd, andere leden hebben het blad digitaal ontvangen.

Actiecentra

In 2018 is een stap gemaakt met de actiecentra in het land. In 4 regio's zijn er diverse activiteiten georganiseerd, en is er een voorzichtige stap gezet met de 5e regio. Enkele voorbeelden: campagnedagen met de politiek leider, campagne-ondersteuning voorafdelingen trainingen op afdelingsniveau en overschrijdend voor actiegerichte politiek slow politics acties: o.a. kinderarmoede in Club West, aardbevingssessies in Club Noord, Laaggeletterdheid in Club Zuid en meet & greet met jongeren en de voorzitter in Club Oost. Een succesvol voorbeeld is de actie rondom het Floriade terrein in Noord-Limburg, waar diverse leden een manifestatie hebben georganiseerd om het terrein (betaald door gemeenschapsgeld) open te houden voor recreatie. Via volgende facebookpagina is het traject te volgen. Onder publieke druk blijft het terrein nu open <https://www.facebook.com/houhetfloriadeterreinopen/> Een Kick-off sessie voor de clubs; (filmpje volgt)

Communicatie

In 2018 is er een slag geslagen voor online communicatie; focus ligt steeds meer op online, waarbij via facebook, Instagram en Twitter op individueel (kamerlid)niveau en partij breed steeds meer is uitgezet. Er is in maart 2018 een content-maker bijgekomen, om een slag te maken bij filmpjes en vlogs. Er is meer dan 30x een campagneflits verstuurd, en meer dan 90 nieuwsbrieven waarbij leden en niet-leden op door hen aangegeven thema's informatie ontvangen. Data over aantal nieuwsbrieven en bereik volgt nog.

Een aantal succesvolle filmpjes:

<https://www.facebook.com/watch/?v=2098906940137260>

<https://www.facebook.com/watch/?v=1694303363991050>

<https://www.facebook.com/watch/?v=1604452282976159>

2. Structuur van de partij

Partijbestuur

Het partijbestuur bestond in 2018 uit de volgende personen:

Nelleke Vedelaar: Partijvoorzitter

Marja Bijl: Vicevoorzitter (tot 17 juni 2018)

Hélène Oppatja: Partijbestuurslid en vicevoorzitter (vanaf 17 juni 2018)

Kirsten Meijer: Internationaal secretaris (tot 17 juni 2018)

Kati Piri: Internationaal secretaris (vanaf 17 juni 2018)

Ard van der Tuuk: Penningmeester

Wouter de Jongh (tot 17 juni 2018)

Egbert de Vries: Partijbestuurslid (tot 17 juni 2018)

Gerard Bosman: Partijbestuurslid (tot 17 juni 2018)

Annemieke Wissink-Berkers: Partijbestuurslid

Harry Vogelaar: Partijbestuurslid

Naima Ajouaou: Partijbestuurslid (vanaf 17 juni 2018)

Osman Cifci: Partijbestuurslid (vanaf 17 juni 2018)

Stella van Gent: Partijbestuurslid (vanaf 17 juni 2018)

Hayte de Jong: Partijbestuurslid (vanaf 17 juni 2018)

Kristina van der Molen: Partijbestuurslid (vanaf 17 juni 2018)

Q.q. leden

Lodewijk Asscher: Politiek leider, fractievoorzitter Tweede Kamerfractie

André Postema: Fractievoorzitter Eerste Kamer (tot juli 2018)

Esther-Mirjam Sent: Fractievoorzitter Eerste Kamer (vanaf juli 2018)

Paul Tang: Delegatieleider Nederlandse leden in de socialistische fractie in het Europees Parlement

Adviserende leden:

Klara Boonstra: Directeur Wiardi Beckman Stichting

Arjen Berkvens: Directeur Foundation Max van der Stoel (vanaf 7 april 2017)

Lieke Kuiper: voorzitter Jonge Socialisten (tot 11 juni 2018)

Twan Wilmes: voorzitter Jonge Socialisten (vanaf 11 juni 2018)

Leen Verbeek: Voorzitter Centrum voor Lokaal Bestuur

Partijbureau

Het partijbestuur is het door het congres gekozen orgaan dat belast is met de algemene leiding van de partij, het beheer van de partijorganisatie en het uitvoeren van taken en bevoegdheden die hem zijn toegewezen. Het Bestuurssecretariaat is verantwoordelijk voor de directe ondersteuning van het Partijbestuur. Het Partijbureau ondersteunt het landelijk PvdA-bestuur in de dagelijkse uitvoering.

MT

Het partijbureau werd gedurende het jaar 2018 geleid door het MT:

Geert van der Varst: teamleider ondersteuning (tot 1 september 2018)

Martijn Brandenburg: directeur (a.i. tot juni 2018, daarna permanent)

Gert-Jan Leerink: teamleider projecten

Partijorganen en partijcommissies

Binnen de PvdA zijn diverse commissies actief:

De Verenigingsraad

De Verenigingsraad heeft tot taak beslissingen te nemen over in de reglementen omschreven organisatorische en financiële aangelegenheden van de vereniging en om over andere organisatorische en financiële kwesties gevraagd en ongevraagd advies te geven aan het partijbestuur. In 2018 heeft de Verenigingsraad de plannen concreet gemaakt door het benoemen van commissie rondom de thema's financiën, strategie & ledendemocratie, communicatie, ICT, Actiecentra. Met als doel om de verdieping te zoeken op onderwerpen, tussentijds op thema de verbinding te zoeken met partijbestuur en partijbureau en om vanuit de eigen gelederen de leden van de Verenigingsraad advies te geven.

Het Presidium

Het presidium bestaat uit negen leden, tweejaarlijks gekozen door het congres. Het presidium bereidt het traject naar het congres voor en leidt de discussies en de besluitvorming op het congres. Voorts is het presidium verantwoordelijk voor het leiden en modereren van de discussies in de Verenigingsraad en de Politieke Ledenraad. Het presidium komt met regelmaat bijeen. Het presidium is het orgaan dat toeziet op een goede en transparante naleving van besluitvormingsprocessen binnen de partij. Het fungeert ook als stembureau en stelt de uitslag van de ledenraadplegingen vast.

Het Presidium werd tot 28 oktober voorgezeten door Bert Blase. In de periode daarna was Margot Kraneveldt voorzitter a.i..

Beroepscommissie

De beroepscommissie bestaat uit vier leden, gekozen door het congres voor een periode van vier jaar.

Reglementencommissie

De Reglementencommissie is een door het partijbestuur ingestelde commissie, die het partijbestuur gevraagd en ongevraagd adviseert over de statuten en reglementen van de PvdA.

Commissie Integriteit

De PvdA hecht grote waarde aan integriteit van leden, volksvertegenwoordigers en bestuurders. Er is een permanente commissie integriteit die het partijbestuur gevraagd en ongevraagd advies kan geven over zaken die raken aan de integriteit.

Ledendemocratie

Op het PvdA-congres in januari 2015 is de resolutie Ledendemocratie aangenomen met daarin 27 voorstellen om de ledendemocratie binnen de partij vorm te geven. De resolutie heeft als doel de leden meer invloed uit te laten oefenen op de besluitvorming binnen de partij. Zoals voorgesteld door de commissie Noten en verder uitgewerkt door de werkgroep Ledendemocratie.

Noten heeft vier doelen geformuleerd:

- De legitimiteit van de partijdemocratie vergroten: kortweg, zoveel mogelijk mensen moeten meedoen aan de besluitvorming;
- Macht en tegenmacht laten ontstaan;
- Activeren van de leden om maatschappelijke actie te ondernemen
- Meer verbinding krijgen tussen de leden, de diverse gremia, maatschappelijke organisaties en de PvdA kernwaarden.

De werkgroep Ledendemocratie heeft daarbij de aanbevelingen uit het rapport van de commissie Noten als leidraad genomen. Hieronder zijn die vijf aanbevelingen nogmaals gemeld. Principes ledendemocratie n.a.v. Noten:

- Iedereen stemt real time online daar waar mogelijk.
- We ontkoppelen de eenheid van inhoud, plaats en tijd: (besluitvorming hoeft niet fysiek in een vergadering plaats te vinden).
- We introduceren voor iedereen de mogelijkheid om te agenderen.
- We introduceren nieuwe collectiviteiten.
- We creëren een plein waarop leden elkaar kunnen ontmoeten.

In januari 2017 zijn het verkiezingsprogramma en de kandidatenlijst voor het eerst vastgesteld volgens de principes en methodes van ledendemocratie. Tijdens het congres of Politieke Ledenraad wordt gestemd via de tool PvdA Stemt. Op deze website kan ieder lid met ledenrechten real time online stemmen. Bovendien kan dit stemmen los van plaats gebeuren, besluitvorming hoeft niet fysiek in een vergadering plaats te vinden.

De PvdA is de eerste Nederlandse politieke partij die alle leden de mogelijkheid geeft om onafhankelijk van de plaats waar ze zijn mee te beslissen. Ledendemocratie is een project dat is ontwikkeld met leden, technische partners en andere betrokkenen. In het jaarverslag van 2016 staat een uitgebreide toelichting op de werking van het nieuwe systeem van ledendemocratie.

3. Internationaal Secretariaat 2018

Het tegengaan van de groeiende ongelijkheid, het beschermen van mensenrechten en het in stand houden van de democratie en rechtsstaat: dat vindt de PvdA niet alleen in Nederland, maar ook buiten onze grenzen van groot belang. Internationale solidariteit en samenwerking blijven daarom cruciaal.

In juni 2018 nam Kirsten Meijer op het PvdA-congres afscheid als internationaal secretaris en werd Kati Piri verkozen als haar **opvolger**. Het was een druk internationaal jaar, waarin de focus van het internationaal secretariaat lag op het versterken van de contacten met onze zusterpartijen en de eerste voorbereidingen voor de Europese verkiezingen in 2019. Verder gaven we vervolg aan het WEurope-project, organiseerden we publieksbijeenkomsten en gingen we met PvdA-leden in gesprek over belangrijke internationale thema's.

Contacten met zusterpartijen en de PES

Er is afgelopen jaar veel tijd gestoken in de contacten met onze zusterpartijen en de Party of European Socialists (PES). Kati Piri en Lodewijk Asscher bezochten verschillende Europese partijleiders, PES-meetings en internationale conferenties:

- In juli brachten ze een bezoek aan de SPD in Berlijn, waar ze in gesprek gingen met partijleider Andrea Nahles, Olaf Scholz (minister van Financiën), Heiko Maas (minister van Buitenlandse Zaken) en Niels Annen (parlementair staatssecretaris Buitenlandse Zaken).
- In september bezochten Lodewijk en Kati de Global Progress Summit in Montréal, waar progressieve leiders en partijen van over de hele wereld samenkwamen. Lodewijk nam deel aan een panel over de toekomst van werk.
- Begin oktober bezochten ze de Spaanse sociaaldemocratische premier Pedro Sánchez in Madrid.

Tijdens deze ontmoetingen werden, naast gemeenschappelijke doelen en de samenwerking tussen de partijen, het eventuele kandidaatschap van Frans Timmermans voor de positie van PES-Spitzenkandidat besproken. Dit is succesvol gebleken: op het PES-congres in Lissabon op 7 en 8 december is Frans Timmermans aangekondigd als Spitzenkandidat voor de PES. Bij dit congres was een grote groep PvdA'ers aanwezig vanuit de PES-delegatie, het partijbureau, de Eurodelegatie, de Tweede Kamerfractie, de JS, de FMS, het Roze Netwerk en het OuderenNetwerk.

Verder organiseerden we in juni een migratietop in het Lloyd Hotel in Amsterdam, waarbij Lodewijk in gesprek ging met partijleiders van zusterpartijen uit Italië, Oostenrijk, Denemarken en België. Dit was een constructieve bijeenkomst, waarin er is afgesproken om vaker bij elkaar te komen om door te praten over het thema migratie.

Contacten binnen de PvdA

Het internationaal secretariaat ondersteunde en onderhield nauw contact met internationaal georiënteerde PvdA-politici, -netwerken en -leden. In samenwerking met de Foundation Max van der Stoep (FMS) organiseerden we een werkbezoek aan Noord-Macedonië en Kosovo. Een delegatie vanuit het European Forum for Democracy and Solidarity en de PvdA, bestaande uit onder andere Kati Piri, Bert Koenders en Jan Marinus Wiersma, bezocht beide landen om de politieke situatie en toekomst van deze landen te evalueren. Onder andere het referendum over de naam van (Noord-)Macedonië en eventuele toenadering tot de EU en NAVO werden besproken. Op de FMS-Afrikadag organiseerden we een PvdA-workshop over SheDecides met onder andere Lilianne Ploumen en de

Verder onderhielden we met name contact met de Buitenlandcommissie, de Landelijke Werkgroep Europa en het Roze Netwerk. Namens het Roze Netwerk nam bestuurslid Richard van de Burgt deel aan een seminar over lhbti-rechten op de Balkan en in Turkije tijdens Europride in Stockholm.

Verder informeerden we PvdA-leden over onze werkzaamheden via de maandelijkse PvdA Internationaal-nieuwsbrief en –website.

WEurope

In het kader van het WEurope-project, waarvoor we financiering ontvingen van de PES, organiseerden we verschillende werkbezoeken rondom belangrijke Europese thema's: migratie, duurzaamheid en de toekomst van werk. Rondom duurzaamheid bezochten we Groningen, waar we langsgingen bij de NAM, New Energy Coalition en de PvdA Groningen. In Den Haag spraken we een vertegenwoordiger van Europol, vertelde Kati over haar ervaringen als Europarlementariër en gingen we in gesprek met [REDACTED]. En om meer te weten over de toekomst van werk, bezochten we verschillende experts rondom de platformeconomie: we gingen langs bij de FNV, horecaplatform Temper en journalist en schrijver Rens Lieman, die het boek 'Uber voor alles' schreef.

Aan deze werkbezoeken namen in totaal zo'n dertig reporters deel, voor wie we ook een kennismakingsbijeenkomst organiseerden. Naar aanleiding van deze werkbezoeken maakten de reporters fotoreportages, artikelen en filmpjes die we op de WEurope-website en –Facebook plaatsten. Hiermee werd, met name via Facebook, een groot publiek bereikt.

Publieksbijeenkomsten

Op woensdag 31 oktober organiseerden we een debat met ongeveer negentig bezoekers in De Balie. Sprekers waren de Britse schrijfster Claire Ainsley, journalist Rens Lieman en Lodewijk Asscher. Aanleiding van het debat was Ainsley's boek 'The New Working Class', dat beschrijft hoe er in het Verenigd Koninkrijk een nieuwe arbeidersklasse is ontstaan die zich niet meer vertegenwoordigd voelt door de politiek.

Daarnaast vond er vanuit het internationaal secretariaat op vrijdag 30 november een groot event plaats in het Volkshotel in Amsterdam: the Future of Work. De bijeenkomst bestond ten eerste uit een plenair gedeelte met een speech van Frans Timmermans, vraaggelassen met Lodewijk Asscher en Agnes Jongerius en een bijdrage van NRC-columniste Japke-d. Bouma. Dit gesprek werd geleid door moderator Sahil Amar Aïssa. Daarnaast vonden er in het tweede gedeelte vier workshops plaats over de toekomst van werk (bijvoorbeeld over gendergelijkheid op de werkvloer, kunstmatige intelligentie en social mediastrategieën). Het event was een succes: er waren meer dan tweehonderd relatief jonge bezoekers, zowel PvdA'ers als niet-PvdA'ers, en er hing een goede, positieve sfeer.

Europese Parlementsverkiezingen 2019

Zowel in PvdA- als PES-verband zijn de voorbereidingen voor de EP-verkiezingen van mei 2019 in volle gang. Van juni tot en met oktober heeft de programmacommissie, ondersteund vanuit het internationaal secretariaat, gewerkt aan het PvdA-verkiezingsprogramma voor deze verkiezingen. De internationaal secretaris maakte uiteraard ook deel uit van de commissie. Voorafgaand aan het schrijven van het programma, ontwierpen we de online tool 'Denk mee over Europa'. Daarin konden zowel leden als niet-leden hun ideeën voor het verkiezingsprogramma insturen. Daarnaast organiseerden we een inspraakdag, waarop externe organisaties, experts en partijnetwerken langs konden komen om hun suggesties aan de programmacommissie mee te geven.

Verder is er binnen de PES gewerkt aan acht gezamenlijke resoluties op de thema's sociaal Europa, economie, democratie, jeugd, gender, migratie, internationaal beleid en klimaat. Het internationaal secretariaat heeft in de discussie over deze resoluties de PvdA vertegenwoordigd. Deze resoluties leidden uiteindelijk tot een PES-manifest voor de EP-verkiezingen.

4. Financieel beheer en reserves

A. Structuur PvdA

Statutair is bepaald dat de Vereniging Partij van de Arbeid één rechtspersoon is met een decentrale partijstructuur.

Gewesten en Afdelingen zijn in principe autonoom in de besteding van de middelen die zij ter beschikking hebben gekregen van het partijbestuur, maar dienen zich daarbij te houden aan richtlijnen van het partijbestuur, omdat daar de financiële en juridische eindverantwoordelijkheid ligt. Deze richtlijnen kunnen betrekking hebben op voorschriften over de gang van zaken binnen de gewesten en afdelingen (beheer van de middelen, dubbele autorisatie bij hoge uitgaven, wijze van controle en verantwoording), zowel als op de relatie met het partijbestuur (het indienen van begrotingen en jaarrekeningen, het verschaffen van inlichtingen, etc.).

B. Geldstromen

De financiering van de PvdA is afhankelijk van een aantal geldstromen.

- De eerste geldstroom zijn de inkomsten uit de contributie van leden.
- Een tweede voornaamste geldstroom is de subsidie die verstrekt wordt door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en deels gebaseerd is op het aantal zetels in de Tweede Kamer en deels op het aantal subsidiabele leden van de partij. Hoofdzakelijk vanwege de terugval in zetelaantal ten gevolge van de verkiezingsuitslag in maart 2017 moest de begroting voor 2018 worden bijgesteld naar een subsidieniveau gebaseerd op slechts 9 Tweede Kamerzetels.
- Een derde geldstroom zijn de aanvullende en specifieke contributies van de politici
- Een vierde geldstroom is die van het werven van fondsen.

C. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit twee reserves: de continuïteitsreserve en de bestemmingsreserve. Onder de continuïteitsreserve is opgenomen dat deel van het eigen vermogen, waarover het bestuur binnen de statutaire doelstellingen van de Vereniging Partij van de Arbeid vrij kan beschikken. Onder de bestemmingsreserves zijn reserves opgenomen waaraan door het bestuur van de vereniging een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan.

D. Bestemmingsreserve

Er is besloten om met één bestemmingsreserve te werken, waaraan de geormerkte gelden worden gedoteerd en waaruit onttrekkingen worden gedaan ter financiering van de landelijke verkiezingscampagnes, voor het Europees Parlement, de Eerste en Tweede Kamer, de Provinciale Staten en de Gemeenteraden. Tevens worden uit deze reserve de extra afdrachten aan de afdelingen gefinancierd voor de lokaal te voeren gemeenteraadsverkiezingscampagnes. Uitgaven die worden gedekt uit bestemmingsreserves worden in de resultatenrekening verantwoord en via de resultaatbestemming ten laste van de betreffende reserve gebracht. Wijzigingen in de beperking van de bestemming van de reserve, welke door de daartoe bevoegde organen of instanties worden aangebracht, worden als overige mutatie binnen het eigen vermogen verwerkt.

E. Continuïteitsreserve

De Continuïteitsreserve (ook wel Algemene reserve of weerstandsvermogen genoemd) wordt aangewend voor alles wat geen betrekking heeft op de Bestemmingsreserve en staat geheel ter vrije beschikking aan alle overige activiteiten.

F. Verslaglegging

Tot het jaar 2017 viel de Vereniging PvdA qua regels voor de jaarlijkse verslaglegging onder "Richtlijn voor de jaarverslaggeving RJ640 voor organisaties-zonder-winststreven".

De reeds gememoreerde reorganisatie van het Landelijke Partijbureau in 2017 heeft ertoe geleid dat de vereniging voor de jaarlijkse verslaglegging binnen het regime is komen te vallen van de "Richtlijn voor de jaarverslaggeving Kleine-organisaties-zonder-winststreven" (RkJ-C1).

De verantwoording van de cijfers onder dit regime hoeft minder diep te gaan dan onder de vorige regels. Dit heeft enerzijds tot een compactere verslaglegging geleid, terwijl anderzijds een gedetailleerder beeld wordt getoond van de financiële ontwikkelingen bij de gewesten en de afdelingen.

G. Effecten in 2018 van de reorganisatie op landelijk partijbureau

Het jaar 2018 kon op landelijk niveau worden afgesloten met een positief resultaat ad € 1.428.970. Een verbetering ten opzichte van het landelijke resultaat van 2017 van niet minder dan € 2.206.482. De drastische en pijnlijke reorganisatie die in 2017 als gevolg van de teleurstellende uitslag van de Tweede Kamerverkiezingen moest worden doorgevoerd heeft daarmee duidelijk zijn vruchten afgeworpen.

Alle inspanningen in de bedrijfs- en campagnevoering hebben samen met de aangepaste afdrachtensystematiek een uitkomst opgeleverd die € 939.226 gunstiger uitvalt dan bij het opstellen van de landelijke bedrijfsvoerings- en campagnebegrotingen 2018 als haalbaar werd geacht.

Dankzij dit resultaat is op landelijk niveau een belangrijk deel van de noodzakelijke verbetering van de vermogenspositie van de vereniging gerealiseerd.

Onderstaand worden de landelijke baten en lasten beknopt weergegeven.

Landelijke staat van baten en lasten 2018			
	Begroot 2018 €	Uitkomst 2018 €	Uitkomst 2017 €
Baten			
Contributies	4.400.000	4.407.625	4.658.247
Overheidssubsidie	875.929	963.809	1.655.408
Overige baten	732.300	871.654	1.228.395
Totaal Baten	6.008.229	6.243.088	7.542.050
Lasten			
Algemene bedrijfskosten	1.016.000	899.479	1.022.741
Partijbestuur	305.354	320.335	492.967
Directie en Bestuursondersteuning	2.079.781	2.004.504	2.526.461
Strategie en Partijondersteuning	972.050	876.672	1.879.907
Bijdragen aan neveninstellingen	58.300	58.300	75.300
Financiering Gew/Afd/Netwerken	692.000	295.070	678.628
Landelijke bestede Campagnekosten	395.000	359.758	1.643.558
Totaal Lasten	5.518.485	4.814.117	8.319.562
Landelijk resultaat	489.744	1.428.970	777.512-

Dankzij dit resultaat bedraagt het Eigen Vermogen op landelijk niveau per 31 december 2018 € 2.096.160 en is als volgt opgebouwd:

- Continuïteitsreserve € 1.735.769
- Bestemmingsreserve € 360.391

H. Samenvatting cijfers Gewesten en Afdelingen

Sinds de inwerkingtreding van de Wet Financiering Politieke Partijen in 2013 wordt via een geconsolideerde jaarrekening de feitelijke juridische verantwoordelijkheid van het Landelijk Bestuur voor het financiële reilen en zeilen van de vereniging als geheel, dus zowel landelijk als decentraal, zichtbaar gemaakt.

De Vereniging PvdA is evenals het merendeel van de andere landelijke politieke partijen immers één rechtspersoon. Dit betekent dat gewesten en afdelingen geen separate rechtspersonen zijn en de cijfers van de gewesten en afdelingen derhalve dienen te worden opgenomen in één jaarrekening voor de gehele PvdA.

Onderstaand worden de totale baten en lasten van deze gewesten en de afdelingen beknopt weergegeven. Ruim 95% van de lokale besturen dienden een goedgekeurde jaarrekening in. De cijfers van de jaarrekeningen van de overige gewesten en afdelingen zijn wel meegenomen, maar zijn nog onderdeel van het goedkeuringsproces.

Staat van baten en lasten van de gewesten en afdelingen 2018			
	Begroot 2018	Uitkomst 2018	Uitkomst 2017
Gewesten en afdelingen	€	€	€
Baten			
Contributies Politici	493.232	516.913	566.178
Afdrachten Landelijk Partijbureau	450.000	209.018	476.272
Overige baten	1.250.361	1.495.601	576.207
Totaal Baten	2.193.594	2.221.532	1.618.657
Lasten			
Lokale organisatiekosten	722.283	538.174	685.584
Lokale Campagnekosten	1.637.823	2.018.358	628.513
Overige Activiteiten	310.785	1.186.134	437.276
Totaal Lasten	2.670.891	3.742.667	1.751.373
Resultaat gewesten en afdelingen	477.297-	1.521.135-	132.716-

In de hoofdstukken 5 en 7 worden de gecombineerde cijfers van deze balansen en staten van baten en lasten nader toegelicht.

5. Financiële uitkomsten 2018

A. Landelijke uitkomsten, exclusief gewesten en afdelingen

De reeds in hoofdstuk 4 genoemde positieve ontwikkeling in 2018 van het landelijke resultaat ten opzichte van de landelijke Bedrijfsvoerings- en Campagnebegrotingen met € 939.226 laat zich als volgt verklaren:

De werkelijke landelijke inkomsten kwamen € 234.859,-- hoger uit dan werd begroot. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn onder andere:

- Hogere inkomsten ledencontributie, hoofdzakelijk doordat het ledental minder afname dan in de begroting werd gevreesd;
- Hogere subsidie van de overheid wegens herberekening 2017 en 2018;
- Hogere inkomsten uit aanvullende contributies van CLB-leden, doordat tijdens het opstellen van de begroting werd uitgegaan van een lager totaalinkomen voor lokale politici dan in 2018 realiteit is gebleken;
- Hogere overige inkomsten, hoofdzakelijk dankzij de bereidheid van afdelingen om alsnog een deel van het lokale bankoverschot te doen terugvloeien naar de centrale bankrekening.

Daarnaast vielen enkele inkomsten lager uit dan begroot, zoals:

- Lagere inkomsten uit fondsen-wervingsacties;
- Lagere service-inkomsten van neveninstellingen, wegens lagere m2-prijs dan waarmee in de begroting rekening kon worden gehouden;

In 2018 vielen de werkelijke landelijke uitgaven € 704.367,-- lager uit dan begroot.

De belangrijkste oorzaken hiervan zijn:

- Lagere ICT-kosten door latere outsourcing en modernisering van de ICT-taken;
- Lagere huisvestingskosten;
- Lagere bureaunkosten;
- Lagere personeelskosten Directie en Bestuursondersteuning;
- Lagere kosten stagiaires en vrijwilligers;
- Lagere personeels- en activiteitenkosten Team Projecten;
- Lagere afdrachten aan gewesten en afdelingen;
- Lagere landelijk bestede campagnekosten;
- Lagere overige kosten.

Daarnaast vielen enkele uitgaven juist hoger uit dan begroot, zoals:

- Hogere afschrijvingskosten, doordat in de begroting van een langere periode van afschrijving van software en hardware werd uitgegaan dan op grond van "accounting rules" is toegestaan;
- Hogere kosten partijbestuur en internationaal secretariaat;
- Hogere kosten afvloeiing personeel;
- Hogere algemene kosten directie, staf en ondersteuning;

Bestemming Landelijk Resultaat 2018

Het Landelijk positieve resultaat ad € 1.428.970 is al volgt bestemd:

€ 360.391,-- ten gunste van de Bestemmingsreserve en is daarmee tevens het eindsaldo van de Landelijke Bestemmingsreserve per 31-12-2018. (Binnen dit saldo is € 125.000 (¼ van € 500.000) geormerkt voor de GR verkiezingen in 2022.)

€ 1.068.579,-- ten gunste van de Landelijke Continuïteitsreserve.

Het saldo van de Continuïteitsreserve komt daarmee per 31-12-2018 uit op € 1.735.769,-- en de Bestemmingsreserve op € 360.391,--.

Het totale Landelijke Eigen Vermogen bedraagt aldus per 31-12-2018 € 2.096.160,-- en is als volgt opgebouwd:

Vaste Activa	€ 630.871
Vorderingen (inclusief interne vordering op gewesten)	€ 512.637
Liquide Middelen	€ 1.748.452
	€ 2.891.960
AF:	
Voorzieningen	€ 18.765
Kortlopende schulden	€ 777.035
Landelijk Eigen Vermogen	€ 2.096.160

B. Begroting 2019 en toekomstig financieel beleid

De begroting 2019 is door het Partijbestuur vastgesteld. Alle bedragen zijn voor 2019 opnieuw beredeneerd en berekend. Hierbij is uitgegaan van conservatieve, maar realistische uitgangspunten.

BEGROTING 2019

	Landelijk	Gewesten + Afdelingen	Eliminaties	TOTAAL
Inkomsten				
Contributies 100%	4.000.000			4.000.000
Overheidssubsidie	940.903			940.903
Fondsenwerving	100.000	126.220		226.220
Extra contributies politici	496.000	472.386		968.386
Afdracht van Partijbureau		600.000	-600.000	0
Extra afdracht van Partijbureau		20.000	-20.000	0
Overige baten	72.600	380.574		453.174
Totaal Inkomsten	5.609.503	1.599.180	-620.000	6.588.683
Uitgaven bedrijfsvoering				
Partijbestuur	348.877			348.877
Directie/MT	387.125			387.125
Team Ondersteuning	519.596			519.596
Team Diensten	708.986			708.986
Team Strategie en Partijondersteuning	929.257			929.257
Algemene Bedrijfskosten	1.247.408			1.247.408
Reguliere afdrachten	600.000		-600.000	0
Activiteiten Netwerken en groepen	13.500			13.500
Afdrachten Activiteitenfonds en Partijkantorenpot	228.500		-20.000	208.500
Lasten Gewesten en Afdelingen		1.387.236		1.387.236
Totaal Uitgaven	4.983.249	1.387.236	-620.000	5.750.485
Saldo Inkomsten en Uitgaven	626.254	211.944	0	838.197
AF: Geormerkte Inkomsten	-596.000	0	0	-596.000
Resultaat Bedrijfsvoering Vereniging als geheel	30.254	211.944	0	242.197

De eliminatieposten betreffen alle door het landelijke partijbureau en de gewesten en afdelingen begrote landelijke afdrachten.

Opbrengsten

De contributieopbrengst is in de begroting voor 2019 gebaseerd op 40.000 leden, die gemiddeld € 100 contributie betalen.

Het subsidievoorschot voor 2019 is echter gebaseerd op 41.326 subsidiabele leden, 9 Tweede Kamerzetels en op een iets lager basisbedrag, doordat er in 2019 meer kiezers lid zijn van een politieke partij dan in 2018 het geval was, terwijl het beschikbare bedrag bij de overheid gelijk bleef. De extra contributies van politici worden berekend op basis van 5,5% van hun politieke inkomens.

Algemene kosten

De kosten voor ICT zijn voor 2019 (exclusief personeel) begroot op € 635.158. Hiervan heeft € 296.396 betrekking op afschrijvingslasten van onder andere de volgende systemen:

- CRM,
- Ledendemocratie,
- de Canvastool "Doe Mee",
- aanpassing pvda.nl en MijnPvdA en - in beperkte mate - apparatuur.

De bijdragen aan WBS en FMS zijn onveranderd opgenomen in de begroting 2019.

De activiteitenpot zal in 2019 mede worden aangewend om bij te dragen aan de actiecentra.

Bij personeelskosten en activiteiten zijn de verschillende teams op persoonsniveau samengesteld en doorgerekend.

6. Bestuurlijke banden

Bestuurlijke banden tussen PvdA en afdelingen en gewesten

De PvdA kent per 31 december 2018 12 gewesten, 316 lokale afdelingen en 7 onderafdelingen. Gewesten en (onder-)afdelingen hebben geen eigen rechtspersoonlijkheid. Zij verkrijgen jaarlijks op grond van ledenaantal een bijdrage vanuit de landelijke PvdA-kas, mits het lokale basiskapitaal op een bepaald meetmoment binnen de daarvoor geldende criteria blijft.

De statutaire structuur staat al beschreven in Hoofdstuk 4.

Banden tussen de PvdA en de neveninstellingen en/of verbonden partijen

Binnen de subsidie die de PvdA van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) ontvangt, zijn tevens de door BZK vastgestelde bedragen voor de Wiardi Beckman Stichting (WBS), de Foundation Max van der Stoep (FMS) en de Jonge Socialisten (JS) opgenomen. Het partijbestuur verstrekt daarnaast jaarlijks ook nog een algemene financiële bijdrage uit eigen middelen aan WBS en FMS.

WBS heeft zelfstandige huisvesting in Den Haag waar CLB ook gebruik van maakt. De andere neveninstellingen en/of verbonden partijen maken gebruik van de huisvesting, ICT en (salaris)administratie van de PvdA. Door WBS, FMS en CLB wordt daar een kostenvergoeding voor betaald. Bovendien fungeert het Team Financiën van de PvdA als administratiekantoor voor de neveninstellingen en/of verbonden partijen en heeft uit dien hoofde een rekening-courant verhouding met hen.

De PvdA staat niet garant voor neveninstellingen en/of verbonden partijen, heeft niet anderszins jegens derden verklaard verantwoordelijk te zijn voor de nakoming van verplichtingen die door de neveninstelling en/of verbonden partijen zijn aangegaan en heeft zich niet als medepartij opgesteld in contractuele verplichtingen van een neveninstelling en/of verbonden partij.

De PvdA kan, behoudens vorenstaande bemoeienis, niet expliciet het operationele en financiële beleid van de neveninstellingen en/of verbonden partijen bepalen, waardoor aan de PvdA de economische voordelen van de neveninstellingen en/of verbonden partijen zouden toekomen. Om die reden vindt geen consolidatie plaats van de jaarrekening van de PvdA met de neveninstellingen.

Financieel-administratieve banden tussen de PvdA, de gewesten, afdelingen en neveninstellingen onder het regime RkJ-C1

De noodzakelijke reorganisatie van de Vereniging PvdA ten gevolge van de verkiezingsuitslagen in 2017 heeft er toe geleid dat de omvang van de organisatie dusdanig is afgenomen dat - zoals reeds in hoofdstuk 4 gememoreerd – de verslaglegging onder het regime van de “Richtlijn voor de jaarverslaggeving C1 Kleine-organisaties-zonder-winststreven” compacter mag zijn dan voorheen. De cijfers van de 323 (onder-)afdelingen en 12 gewesten zijn daarom volledig samengevoegd met de landelijke cijfers tot één jaarrekening die de gehele Vereniging PvdA omvat, omdat het Partijbestuur statutair de volledige juridische verantwoordelijkheid draagt voor alles wat in de vereniging plaats vindt. Een voordeel hierbij is dat de verslaglegging meer inzicht geeft in de financiën van de gewesten en de afdelingen.

De aandacht die het Team Financiën aan de compleetheid en juistheid van de lokale gegevens heeft moeten besteden is daardoor opnieuw toegenomen. Evenals vorige jaren zal het Team Financiën ook in 2019 steekproefsgewijs controles op locatie uitvoeren.

7. Jaarrekening Vereniging Partij van de Arbeid

7.0 Jaarrekening voor de vereniging als geheel

Op grond van het Huishoudelijk Reglement van de Vereniging Partij van de Arbeid zijn alle gewesten en afdelingen verplicht een jaarrekening op te stellen via het daartoe door de Vereniging ontwikkelde Online Administratiesysteem (OAS) en deze tijdig in te dienen bij het Team Financiën van het Landelijke Partijbureau.

De jaarrekeningen van de gewesten en afdelingen worden door Team Financiën gecontroleerd en daarna samen met de financiële gegevens van het landelijke partijbureau geconsolideerd tot één jaarrekening die de Vereniging PvdA als geheel omvat.

De nummers die in de staatjes tussen haakjes achter de diverse onderdelen worden getoond verwijzen naar verderop in het verslag volgende toelichtingen.

7.0.1 Algemene toelichting bij de jaarrekening 2018

Voornaamste activiteiten

De Vereniging Partij van de Arbeid, gevestigd te Amsterdam, is opgericht in 1946. De vereniging is een politieke partij met een sociaaldemocratische grondslag die zich ten doel stelt haar beginselen, zoals deze nader zijn omschreven in het door haar congres vastgestelde beginselprogramma, te verwezenlijken door programma's te formuleren die leidraad zijn bij het politiek handelen van de partij en haar vertegenwoordigers, door het selecteren en verkiesbaar stellen van vertegenwoordigers, door het leveren van bestuurders in het publieke domein, door het onderhouden van wisselwerking met de samenleving, alsmede door het in stand houden van de partijorganisatie en alle overige middelen die ten dienste van dat doel staan.

Stelselwijziging en toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen en overige voorschriften en richtlijnen in Nederland, voor zover deze van toepassing zijn op de PvdA. De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van "Richtlijn voor de jaarverslaggeving Kleine-organisaties-zonder-winststreven" (RKJ-C1), geldend voor Kleine Organisaties zonder winststreven.

Alle bedragen luiden in euro's. Dit betreft een stelselwijziging ten opzichte van voorgaand verslagjaar. De jaarrekening 2017 is opgesteld volgens de bepalingen van "Richtlijn voor de jaarverslaggeving (RJ-640), geldend voor Organisaties zonder winststreven. De toepassing van RKJ-C1 heeft geen gevolgen gehad voor de vergelijkende cijfers.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Door het verlies van het aantal Tweede Kamerzetels bij de verkiezingen in maart 2017 zijn de inkomsten uit subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor de Partij van de Arbeid over 2017 gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Als gevolg daarvan heeft de Vereniging kosten moeten maken voor de noodzakelijke afvloeiing van personeel. Deze afvloeiing van het personeel heeft voor het grootste gedeelte al in 2017 plaats gevonden.

In 2018 is als gevolg van het nog niet afgeronde project outsourcing ICT en een aanvulling op de afvloeiingsregeling ten laste van 2017 in totaal een bedrag van € 357.309 uitgegeven.

Door een aanzienlijk versoberde bedrijfsvoering en afstemming van het activiteitsniveau op de omvang van de (verwachte) inkomsten is in 2018 een herstel van het eigen vermogen van de Vereniging gerealiseerd van € 667.190 eind 2017 naar € 2.096.160 per einde van dit jaar.

De begroting 2019 is zo opgesteld dat verdere verbetering van de continuïteitsreserve kan worden gerealiseerd.

7.0.2 Grondslagen voor consolidatie en verbonden partijen

De jaarrekeningen van de gewesten en de afdelingen die geen eigen rechtspersoonlijkheid bezitten zijn, zoals hiervoor reeds aangegeven, samengevoegd tot één jaarrekening voor de Vereniging Partij van de Arbeid.

In deze jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties tussen het landelijke partijbureau, de gewesten en de afdelingen derhalve geëlimineerd.

De Vereniging Partij van de Arbeid heeft een relatie met een aantal neveninstellingen en/of verbonden partijen. Omdat daarbij geen sprake is van overheersende zeggenschap of feitelijke beleidsbepalende invloed worden de jaarcijfers van deze entiteiten niet met de jaarrekening van de Vereniging Partij van de Arbeid geconsolideerd.

Het betreft de volgende entiteiten:

- Anne Vondeling Stichting (AVS)
- Vereniging Centrum voor Lokaal Bestuur in de Partij van de Arbeid (CLB)
- Stichting Foundation Max van der Stoep for Democracy, Development and Dialogue (FMS)
- Wiardi Beckman Stichting (WBS)
- Vereniging 'De Jonge Socialisten' (JS)
- Stichting Dr. J.M. den Uyl lezing (UYL)

7.0.3 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Algemeen

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de Vereniging Partij van de Arbeid zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de Staat van Baten en Lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle, of nagenoeg alle, risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden regelmatig beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden

opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten bij Vereniging Partij van de Arbeid vorderingen, liquide middelen, en kortlopende schulden. Deze worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde inclusief direct toerekenbare transactiekosten. Na de eerste opname worden financiële instrumenten gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er geen sprake is van agio of disagio en direct toerekenbare transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Verstreckte leningen en overige vorderingen

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

7.0.4 Materiële en immateriële vaste activa

De materiële en immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs- of vervaardigingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Inventaris: 10%
- Hardware: 25%
- Software: 25%
- Canvastool (software) 20%

Bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur dienen te worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdientijd van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

7.0.5 Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het 7.03 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Financiële Instrumenten.

7.0.6 Reserves

Binnen de reserves wordt onderscheid gemaakt tussen de Continuïteitsreserve en Bestemmingsreserve.

Onder de Landelijke Continuïteitsreserve is opgenomen dat deel van de reserves, waarover het landelijk bestuur binnen de statutaire doelstellingen van de Vereniging Partij van de Arbeid vrij kan beschikken.

Onder de Landelijke Bestemmingsreserves zijn reserves opgenomen waaraan door het landelijk bestuur van de vereniging een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht dan op grond van de statuten zou bestaan.

De resultaatsbestemming bij de gewesten en afdelingen, alsmede de omvang van dotaties en onttrekkingen wordt in principe overgelaten aan de lokale besturen, tenzij er voor het Landelijk (hoofd-) bestuur aanleiding is de opbouw van de vermogensstructuur van de Vereniging als geheel aan te passen, om aan de financiële en juridische verplichtingen van de als rechtspersoon te kunnen blijven voldoen.

7.0.7 Aanwending van bestemmingsreserves

Uitgaven die worden gedekt uit Bestemmingsreserve worden eerst in de Staat van Baten en Lasten verantwoord en dan via de resultaatbestemming ten laste van de betreffende reserve gebracht. Eventuele wijzigingen in de beperking van de bestemming van reserves welke door de daartoe bevoegde organen of instanties worden aangebracht, worden als overige mutatie binnen de reserves verwerkt.

7.0.8 Landelijke Bestemmingsreserve

Er is besloten om ten behoeve van verkiezingen met één bestemmingsreserve te werken, waaraan de geormerkte gelden worden gedoteerd en waaruit onttrekkingen ten gunste van een campagne worden gedaan.

Het beschikbare saldo wordt aangewend voor de financiering van landelijke verkiezingscampagnes voor het Europees Parlement, de Tweede Kamer, de Provinciale Staten, de Waterschappen en de Gemeenteraad (inclusief herindeling). Tevens worden uit deze reserve de afdrachten aan afdelingen ten behoeve van Gemeenteraadsverkiezingscampagnes gefinancierd.

7.0.9 Bestemmingsreserves afdelingen en gewesten

Dit betreft bestemmingsreserves die door de besturen van de gewesten en afdelingen dienen te worden beheerd ten behoeve van lokale verkiezingscampagnes en eventueel aan andere door deze besturen vastgestelde doelen.

7.0.10 Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te dekken.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen:

- wanneer er sprake is van een in rechte afdwingbare verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt;
- waarvan het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van geldmiddelen nodig is.

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijf kans en leeftijd.

7.0.11 Kortlopende schulden

De waardering van de kortlopende schulden is toegelicht onder 7.0.3 bij Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling .

7.0.12 Grondslagen voor de resultaatbepaling

Het saldo (resultaat) wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; lasten reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

7.0.13 Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden - zodra er zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de vereniging zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden - in de balans opgenomen als vooruit ontvangen baten.

De door de vereniging ontvangen subsidie betreft een subsidie op basis van de Wet financiering politieke partijen.

7.0.14 Personeelsbeloningen / pensioenen

Nederlandse pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenverzekeraar verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum al betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door de verzekeraar of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van de verzekeraar en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met de verzekeraar, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen.

Voor een op balansdatum bestaand overschot bij de pensioenverzekeraar wordt een vordering opgenomen als de vereniging de beschikkingsmacht heeft over dit overschot, het waarschijnlijk is dat het overschot naar de vereniging zal toevloeien en de vordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

7.0.15 Belastingen

De activiteiten van de Vereniging zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting en omzetbelasting.

7.1 Balans
(na bestemming van het resultaat)

Balans Vereniging Partij van de Arbeid (7.1)	2018		2017	
	€	€	€	€
Vaste activa (7.4.0)				
Immateriële vaste activa bij Partij van de Arbeid	552.986		848.863	
Materiële vaste activa Partij van de Arbeid	77.885		114.117	
Materiële vaste activa Gewesten en Afdelingen	<u>2.300</u>		<u>6.821</u>	
		633.171		969.801
Vlottende activa				
Vorderingen Landelijk Partij van de Arbeid (7.4.1)	506.513		198.922	
Vorderingen Gewesten/Afdelingen	79.334		121.295	
Effecten Afdelingen en Gewesten	122		494	
Liquide middelen Landelijk Partij van de Arbeid (7.4.2)	1.748.452		1.194.008	
Liquide middelen Gewesten/Afdelingen	<u>2.348.384</u>		<u>3.824.523</u>	
		4.682.806		5.339.242
Totaal activa		<u>5.315.976</u>		<u>6.309.045</u>
Passiva				
Eigen vermogen (7.4.3)				
Continuïteitsreserve Landelijk	1.735.769		667.190	
Continuïteitsreserve Gewesten/Afdelingen	1.395.299		2.335.560	
Bestemmingsreserves Landelijk	360.391		0	
Bestemmingsreserve Gewesten/Afdelingen	<u>957.682</u>		<u>1.538.555</u>	
Totaal Eigen vermogen		4.449.140		4.541.305
Voorzieningen (7.4.4)				
Landelijke Jubileumvoorziening Partij van de Arbeid (7.4.4.0)	<u>18.765</u>		<u>26.504</u>	
Totaal Voorzieningen		18.765		26.504
Kortlopende schulden (7.4.5)				
Landelijke kortlopende schulden (7.4.5.0)	777.035		1.662.115	
Gewesten en Afdelingen (7.4.5.1)				
Fractiegelden in beheer bij afdelingen	31.087		30.316	
Kortlopende schulden Gewesten/Afdelingen	<u>39.949</u>		<u>48.804</u>	
Totaal Kortlopende schulden		848.071		1.741.235
Totaal passiva		<u>5.315.976</u>		<u>6.309.045</u>

7.2 Staat van Baten en Lasten van de Vereniging Partij van de Arbeid

Staat van Baten en Lasten Vereniging Partij van de Arbeid (7.2)			
	Begroot	Uitkomst	Uitkomst
	2018		2017
	€	€	€
Inkomsten (7.5.0)			
Contributies 100%	4.400.000	4.407.625	4.658.247
Totale overheidssubsidie (7.5.0.0)	1.332.952	1.432.465	2.736.980
Service-inkomsten neveninstellingen	67.500	60.650	78.408
Contributie CLB en Landelijke politici (7.5.0.1)	408.800	511.109	657.305
Fondsenwervingsactie	250.000	209.039	255.657
Rente en overige inkomsten (7.5.0.2)	6.000	20.151	32.025
Inkomsten Gewesten/Afdelingen (7.5.0.3)	1.145.094	1.107.846	926.739
Totaal Inkomsten	7.610.346	7.748.886	9.345.361
Uitgaven bedrijfsvoering (7.5.1)			
Partijbestuur (7.5.1.0)	305.354	320.335	492.967
Directie, staf en bestuursondersteuning (7.5.1.1)	2.079.781	2.004.505	2.526.461
Strategie en Partijondersteuning (7.5.1.2)	972.050	876.672	1.879.907
Neveninstellingen (7.5.1.3)	515.323	526.956	1.156.872
Bedrijfskosten Algemeen (7.5.1.4)	1.016.000	899.479	1.022.741
Reguliere Afdrachten en Activiteitenpot (7.5.1.5)	13.500	11.021	12.907
Bedrijfsvoering Gewesten/Afdelingen (7.5.1.6)	1.033.068	865.392	917.860
Totaal bedrijfslasten	5.935.077	5.504.359	8.009.715
Uitgaven tbv Campagnes (7.5.2)			
Campagne Tweede Kamer Verkiezingen	0	0	1.596.719
Landelijke Afdrachten ivm Gemeenteraadsverkiezingen		0	0
Landelijke Campagneacties/Doelgroepen/Ombudswerk	300.000	307.995	
Landelijke Permanente campagne	25.000	0	46.839
Landelijke Afdrachten ivm herindeling	0	0	0
Sub-totaal Landelijke Campagnekosten	325.000	307.995	1.643.558
Campagnekosten Gewesten en Afdelingen	1.337.823	2.028.697	628.513
Totaal Campagnekosten	1.662.823	2.336.692	2.272.071
Totaal Resultaat Vereniging PvdA	12.447	(92.165)	(936.425)

7.3 Resultaat Bestemming

7.3.1 Resultaatbestemming Landelijk	Begroot 2018	Uitkomst 2018	Uitkomst 2017
	€	€	€
Dotaties aan Bestemmingsreserve Landelijk			
CLB contributie t.b.v. Verkiezingsfonds 1.6%	324.800	444.559	447.123
Fondsenwerving Verkiezingen	250.000	209.039	255.657
Contributie extra leden a.g.v. lijsttrekkersverkiezing	0	0	100.000
Bijsdrage landelijke bestuurders en politici aan Minder activiteiten tbv verkiezingsreserve	84.000	66.550	112.240
Uit activiteitenpot tbv bestemmingsreserve verkiezingen			
Totale Dotatie aan Bestemmingsreserve Landelijk	658.800	720.148	915.019
Onttrekkingen aan Bestemmingsreserve Landelijk			
Afdrachten aan afdelingen lvm herindeling	(20.000)	0	(20.961)
Afdrachten afdelingen tbv campagne GR18	(350.000)	(359.758)	(168.488)
Onttrekking tbv Permanente Campagne	(25.000)	0	(46.839)
Campagne Tweede Kamer Verkiezingen	0	0	(1.596.719)
Totale Onttrekking aan Bestemmingsreserve Landelijk	(395.000)	(359.758)	(1.833.007)
Mutatie bestemmingsreserve Landelijk	263.800	360.391	(917.988)
Mutatie Continuïteitsreserve Landelijk	225.944	1.068.579	140.476
Resultaat boekjaar Landelijk	489.744	1.428.970	(777.512)

7.3.2 Resultaatbestemming Gewesten/Afdelingen	Begroot 2018	Uitkomst 2018	Uitkomst 2017
	€	€	€
Dotaties aan bestemmingsreserve Gewesten/Afdelingen			
Toevoeging overschot naar Verkiezingsfonds 2018	122.703	207.339	319.690
Totale Dotatie aan Bestemmingsreserve Gewesten	122.703	207.339	319.690
Onttrekkingen aan bestemmingsreserve Gewesten			
Onttrekking i.v.m. GR-verkiezingen	(600.000)	(777.874)	(203.142)
Totale Onttrekking aan bestemmingsreserve Gewesten	(600.000)	(777.874)	(203.142)
Mutatie bestemmingsreserve Gewesten/Afdelingen 2018	(477.297)	(570.535)	116.548
Mutatie bestemmingsreserve Gewesten/Afdelingen voorgaande jaren		(10.338)	
Totaal mutaties bestemmingsreserve	(477.297)	(580.874)	116.548
Mutatie Continuïteitsreserve Gewesten/Afdelingen 2018	(1.048.500)	(1.017.697)	(275.461)
Mutatie Continuïteitsreserve Gewesten/Afdelingen voorgaande jaren	0	77.435	
Totaal mutatie Continuïteitsreserve Gewesten/Afdelingen	(1.048.500)	(940.261)	(275.461)
Resultaat boekjaar Gewesten/Afdelingen	(1.525.797)	(1.521.135)	(158.913)

7.4 Toelichting op de balans

7.4.0 Materiële en immateriële vaste activa	Materiële vaste activa		Immateriële vaste activa		Totaal €
	Inventaris €	Hardware €	Software €	Imm.activa €	
Cumulatieve aanschafwaarde	277.261,86	363.652,17	1.967.633,03	118.087,50	2.726.635
Cumulatieve afschrijvingen	<u>217.880,27-</u>	<u>308.915,19-</u>	<u>1.181.323,11-</u>	<u>55.533,20-</u>	<u>1.763.652-</u>
Boekwaarde 1 januari 2018	59.381,59	54.736,98	786.309,92	62.554,30	962.983
Investeringen	-	13.418,99	8.379,26	13.310,00	35.108
Desinvestering cum. aanschafwaarde	-	16.539,46-	-	-	16.539-
Desinvestering cum. afschrijvingen	-	14.559,88	-	-	14.560
Afschrijvingen	<u>18.109,54-</u>	<u>29.563,72-</u>	<u>296.369,54-</u>	<u>21.197,52-</u>	<u>365.240-</u>
Totaal van de mutaties	18.109,54-	18.124,31-	287.990,28-	7.887,52-	332.112-
Cumulatieve aanschafwaarde	277.261,86	360.531,70	1.976.012,29	131.397,50	2.745.203
Cumulatieve afschrijvingen	<u>235.989,85-</u>	<u>323.919,03-</u>	<u>1.477.692,65-</u>	<u>76.730,72-</u>	<u>2.114.332-</u>
Boekwaarde 31 december 2018	<u>41.272,01</u>	<u>36.612,67</u>	<u>498.319,64</u>	<u>54.666,78</u>	<u>630.871</u>

Het Partijkantoor is opnieuw verhuisd naar de huidige tijdelijke locatie en zal in de loop van 2019 opnieuw verhuizen naar een definitieve locatie aan het Leegwaterplein in Den Haag. Als gevolg hiervan is er nauwelijks geïnvesteerd in inventaris.

7.4.1 Vorderingen	2018 €	2017 €
Debiteuren	276.912	249.192
Voorziening oninbare vorderingen AX	(88.534)	(124.293)
Te vorderen overheidssubsidie	218.070	0
Vooruit betaald (7.4.1.0)	57.760	49.220
Leningen en voorschotten medewerkers *)	0	6.660
Depotbedrag Post.nl **)	6.600	6.600
Te vorderen rente	(0)	49
Overige vorderingen (7.4.1.1)	<u>35.705</u>	<u>11.494</u>
Sub-totaal Landelijke Vorderingen	506.513	198.922
Vorderingen Gewesten en Afdelingen	79.334	121.295
Totaal Vordering Vereniging Partij van de Arbeid	585.847	320.217

*) De leningen en voorschotten betreffen voornamelijk NS abonnementen die worden voorgeschoten aan het personeel.
 **) Deze vordering loopt zolang de postbezorging door Post.nl wordt verzorgd.

Het beleid ten aanzien van het innen van de contributies is in 2018 aangescherpt. Dit houdt in dat voor achterstallige lidmaatschapsbetalingen gebruik wordt gemaakt van een extern incassobureau.

LEDENVERLOOP 2018

1-1-2018	45.040 leden
min	-2.624 leden
31-12-2018	<u>42.416</u> Totaal aantal leden

7.4.1.0 Vooruit betaald Landelijk	2018	2017
	€	€
Vooruitbetaalde huur Rijswijkseweg 60 Den Haag	23.099	23.066
Vooruitbetaalde kosten marketing / cloud	0	7.578
Vooruitbetaalde (overige) computerkosten	0	13.109
Vooruitbetaalde abonnementskosten	0	1.705
Vooruitbetaalde personeelskosten	0	3.362
Overige vooruitbetaalde kosten	0	400
Voorschot congres 19/1 75%	18.218	0
Overige landelijk vooruitbetaalde kosten	16.442	0
Totaal Vooruit betaald Landelijk	57.760	49.220

Kosten worden toegerekend aan de periode waar ze betrekking op hebben. Daardoor zijn op het balansmoment 31 december bepaalde kosten vooruitbetaald. In de bovenstaande opstelling zijn deze gespecificeerd.

7.4.1.1 Overige vorderingen	2018	2017
	€	€
Landelijke		
Te vorderen verzekeringen	8.782	11.494
Overige vorderingen (o.a. netwerken, projecten)	26.923	0
Sub-totaal Overige Landelijke vorderingen	35.705	11.494
Overige Vorderingen Gewesten en Afdelingen	0	0
Totaal Overige vorderingen Vereniging Partij van de	35.705	11.494

7.4.2 Liquide middelen	2018	2017
	€	€
Landelijke Kas	7.576	6.916
Landelijke Rekening-courant RABO	1.682.459	1.128.724
Landelijke Spaarrekeningen ASN en RABO	58.417	58.368
Sub-totaal Landelijke liquide middelen	1.748.452	1.194.008
Kas Gewesten/Afdelingen	3.322	4.855
Betaalrekeningen RABO Gewesten/Afdelingen	1.233.426	2.001.534
Spaarrekeningen RABO/ASN Gewesten/Afdelingen	1.111.637	1.818.134
Sub-totaal liquide middelen Gewesten en Afdelingen	2.348.384	3.824.523
Totaal Liquide middelen Vereniging Partij van de Arbeid	4.096.836	5.018.531

*) De liquide middelen staan vrij ter beschikking aan de Vereniging

De liquide middelen staan in principe ter vrije beschikking van het bestuur van de Vereniging. Het Landelijke Partijbestuur oefent echter geen rechtstreekse tekeningsbevoegdheid uit over de lokale financiële middelen, tenzij omstandigheden daartoe zouden nopen.

7.4.3 Toelichting Eigen Vermogen (Reserves)

Het eigen vermogen van de Vereniging Partij van de Arbeid is als volgt opgebouwd:

EIGEN VERMOGEN EIND 2018 NA RESULTAATBESTEMMING	2018	2018	2018
	Landelijk	Gewesten/Afdelingen	TOTAAL
Saldo Continuïteitsreserve 1 januari 2018	667.190	2.335.560	3.002.750
Mutatie-saldo Continuïteitsreserve 2018	1.068.579	(940.261)	128.318
Continuïteitsreserve 31 december 2018	1.735.769	1.395.299	3.131.068
Saldo Bestemmingsreserve per 1 januari 2018	0	1.538.555	1.538.555
Mutatie-saldo Bestemmingsreserve 2018	360.391	(580.874)	(220.483)
Bestemmingsreserve 31 december 2018	360.391	957.682	1.318.072
TOTAAL EIGEN VERMOGEN 1 JANUARI 2018	667.190	3.874.115	4.541.305
Mutatie-saldo Eigen Vermogen 2018	1.428.970	1.521.135-	92.165-
TOTAAL EIGEN VERMOGEN 31 DECEMBER 2018	2.096.160	2.352.980	4.449.140

Tot het aldus bestemmen van de resultaten is landelijk besloten door de Verenigingsraad en het Partijbestuur.

In de gewesten en afdelingen is daartoe besloten door de Algemene Ledenvergaderingen en de lokale besturen.

7.4.4 Voorzieningen

Landelijke Jubileumvoorziening	2018	2017
	€	€
Stand 1 januari	26.504	31.863
Toevoeging/onttrekking	(7.739)	(5.359)
Stand 31 december	18.765	26.504

Binnen de PvdA geldt de volgende regeling ten aanzien van arbeidsjubilea.

De medewerkers ontvangen op de volgende momenten een jubileumuitkering:

- 12,5 jaar een half maandsalaris
- 25 jaar een heel maandsalaris
- 40 jaar anderhalf maandsalaris

7.4.5 Kortlopende schulden

	2018	2017
	€	€
Landelijk		
Crediteuren	202.601	135.322
Afvloeiingsregeling i.v.m. reorganisatie	0	449.270
Rekening-courant neveninstellingen (7.4.5.0)	390.317	685.913
Diverse schulden en vooruit ontvangen (7.4.5.1)	184.117	391.713
Subtotaal Landelijke kortlopende schulden	777.035	1.662.218
Gewesten en Afdelingen		
Fractiegelden in beheer bij afdelingen	31.087	30.316
Kortlopende Schulden Gewesten en Afdelingen	39.949	48.804
Subtotaal kortlopende schulden Gwesten en Afdelingen	71.036	79.120
Totaal Kortlopende schulden Vereniging	848.071	1.741.338

7.4.5.0 Rekening-courant neveninstellingen	2018	2017
	€	€
Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid	(13.500)	106.652
Stichting Den Uyl	4.832	(4.853)
Foundation Max vd Stoel	(96.577)	202.720
Wiardi Beckmanstichting	(6.405)	
Centrum lokaal bestuur	501.966	385.912
Totaal Rekening-courant neveninstellingen	390.317	690.432

De PvdA verrekent deze bedragen met de betreffende neveninstelling. Aan het einde van elk kalenderjaar worden de saldi met de neven afgestemd.

In 2019 zal er naar worden gestreefd de rekening-courantsaldi zo dicht mogelijk bij € 0,- te houden.

7.4.5.1 Diverse schulden en vooruit ontvangen	2018	2017
	€	€
Landelijk		
Terug te betalen overheidssubsidie	0	162.674
Te betalen accountantskosten	32.400	38.717
Vakantiegeld	70.550	96.838
Vakantiedagen	66.386	72.489
ICT-kosten e.a.	13.756	18.435
Overige Landelijke schulden	1.025	2.561
Totaal Diverse schulden en vooruitbetaald Vereniging	184.117	391.713

7.4.6 Niet uit de balans blikende verplichtingen	2018	2017
	€	€
Periode < 1 jaar	355.412	163.000
1 jaar < periode < 5 jaar	1.025.326	
Periode > 5 jaar	227.744	
Totaal van de verplichtingen	1.608.482	163.000

Huurovereenkomst

Vanaf medio 2017 huurt de Vereniging tijdelijk kantoorruimte aan de Rijswijkseweg 60 te Den Haag. De overeenkomst eindigt op 31 mei 2019 en is niet verlengd. Vanaf juni 2019 zijn we meerjarige huurovereenkomst aangegaan voor € 789.153 een locatie aan het Leegwaterplein te Den Haag.

Operational lease

De PvdA heeft een leaseovereenkomst met Canon Nederland N.V voor het leasen van drie kopieerapparaten annex printers. Deze overeenkomst wordt stilzwijgend verlengd en loopt nu tot 1 januari 2020. De leasekosten zijn € 1.379,40 per kwartaal.

Investeringsverplichtingen

In 2017 zijn investeringsverplichtingen aangegaan voor een bedrag van afgerond € 50.000. Deze verplichtingen houden verband met decentralisatie van de ledenadministratie, marketingdatabase en marketingcloud toepassingen. In verband met de outsourcing ICT werkzaamheden zijn meerjarige verplichtingen aangegaan voor € 813.811.

7.5 Toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten

7.5.0 Inkomsten

7.5.0.0 Overheidssubsidies

De subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken over 2018 is afhankelijk van het aantal zetels in de Tweede Kamer der Staten Generaal en het aantal subsidiabele leden van de PvdA en de Jonge Socialisten op 1 januari 2018.

Voor de volledige subsidievoorwaarden wordt verwezen naar de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP).

Subsidiabele leden zijn personen tussen de 14 en 27 jaar oud, die op 1 januari 2018 lid zijn en in 2018 minimaal 12 euro (voor de PvdA), respectievelijk 5 euro (voor de Jonge Socialisten) aan contributie hebben betaald en ledenrecht hebben. De subsidie 2018 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken wordt via deze jaarrekening als volgt afgerekend, inclusief eventuele correcties op voorgaande jaren:

Subsidiabele leden bij de Vereniging Partij van de Arbeid op 1 januari 2018	42.958
Subsidiabele leden bij Jonge Socialisten op 1 januari 2018	1.533

7.5.0.0 Overheidssubsidies	Begroting 2018	Uitkomst 2018	Uitkomst 2017
	€	€	€
Aandeel subsidie WBS	234.234	246.004	400.506
Aandeel subsidie JS	77.295	70.894	129.151
Aandeel subsidie FMS (WFPP)	145.494	151.757	251.567
Aandeel subsidie FMS (MATRA)	0		300.349
Aandeel subsidie Partij van de Arbeid	875.929	963.809	1.655.408
Totaal Overheidssubsidies	1.332.952	1.432.465	2.736.980

De door de Vereniging ontvangen subsidie is een subsidie op basis van de Wet financiering politieke partijen.

De bedragen die door het Ministerie worden vastgesteld voor WBS, JS en FMS zijn specifiek geormerkt voor deze instellingen.

Het Ministerie betaalt in het lopende subsidiejaar een voorschot van 80% van de voorlopige subsidietoekenning. De exacte bedragen worden altijd pas na afloop van het kalenderjaar definitief vastgesteld op basis van de subsidieverantwoording met, onder andere, dit jaarverslag.

De PvdA had in 2018 44.064 subsidiabele leden en 9 zetels in de Tweede Kamer. De subsidie is vastgesteld tot en met het boekjaar 2017.

7.5.0.1 Contributie Politici en bezoldigd bestuurders

7.5.0.1 Contributie politici en bezoldigd bestuurders	Begroting 2018	Uitkomst 2018	Uitkomst 2017
	€	€	€
Contributie landelijke politici en bezoldigd bestuurders (5,5%)	84.000	66.550	125.269
Aanv. contributie CLB-politici (1,6% voor verkiezingsreserve)	324.800	444.559	532.036
Totaal Contributie politici en bezoldigd bestuurders	408.800	511.109	657.304

Alle politici betalen verenigingscontributie die in principe is gerelateerd aan het totale inkomen, en een aanvullende en specifieke contributie die is gerelateerd aan het politieke inkomen.

Voor gemeentelijk, provinciaal, of waterschap functionarissen (CLB-leden) gaat het om 3% van dit politieke inkomen. Deze 3% gebruikt de PvdA als volgt:

- 1,6% wordt aangewend voor aanvulling van de landelijke bestemmingsreserve verkiezingen;
- 1,4% gaat naar het Centrum voor Lokaal Bestuur.

Daarnaast betalen CLB-leden in principe 2,5% specifieke contributie direct aan hun afdeling of gewest ter financiering van hun lokale verkiezingen. ¹⁾

Eerste en Tweede Kamerleden, bewindspersonen, leden van de Fractie in het Europees Parlement, Eurocommissarissen en bezoldigde leden van het Partijbestuur betalen eveneens een aanvullende contributie van 3% en daarboven een specifieke contributie van 2,5% aan het Partijbureau.

Verschillende functionarissen betalen bovendien vrijwillig een hogere dan de rekenkundig bepaalde bijdrage.

7.5.0.2 Overige inkomsten

7.5.0.2 Overige inkomsten	Begroting 2018	Uitkomst 2018	Uitkomst 2017
	€	€	€
Bijdrage verwante organisaties	5.000	20.151	28.578
Financiële versterking vanuit de vereniging	0	70.704	205.823
Deelnemersbijdragen opleidingen	0	0	2.575
Rente opbrengsten	1.000	0	49
Sub-totaal overige landelijke inkomsten	6.000	90.856	237.025
Financiële versterking Landelijk Partijbureau	0	(70.704)	(205.823)
Totaal overige inkomsten Vereniging PvdA	6.000	20.151	31.202

De financiële versterking uit de Vereniging betreft ontvangsten van gewesten en/of afdelingen die in 2018 alsnog gehoor hebben gegeven aan de oproep van het partijbestuur in 2017 om lokale overschotten naar de centrale bankrekening te laten terugloeien.

Analyse Totaal Inkomsten Landelijk en Gewesten en Afdelingen

Analyse inkomsten t.o.v. begroting	Begroting 2018	Uitkomst 2018	Afwijking t.o.v. begroting
	€	€	€
Landelijk			
Contributies leden	4.400.000	4.407.625	7.625
Overheidssubsidie (7.5.0.0)	1.332.952	1.432.465	99.512
Service-inkomsten neveninstellingen	67.500	60.650	(6.850)
Contributie Politici en Bestuurders (7.5.0.1)	408.800	511.109	102.309
Fondsenwerving Verkiezingsfonds	250.000	209.039	(40.961)
Overige Landelijke inkomsten (7.5.0.2)	6.000	20.151	14.151
Subtotaal Landelijke Inkomsten	6.465.252	6.641.040	175.787
7.5.0.3 Gewesten en Afdelingen			
Fondsenwerving t.b.v. verkiezingen	377.637	221.326	(156.310)
Contributie politici	493.232	516.913	23.680
Overige inkomsten Gewesten Afdelingen	274.225	369.607	95.382
Subtotaal Inkomsten Gewesten en Afdelingen	1.145.094	1.107.846	(37.248)
Totaal Inkomsten Vereniging PvdA	7.610.346	7.748.886	138.539

De contributieopbrengst is iets hoger dan begroot. In de berekening van de contributieopbrengst is rekening gehouden met een waarschijnlijk oninbaar gedeelte.

Aan de incasso daarvan wordt extra aandacht gegeven via inschakeling van een incassobureau.

De Overheidssubsidie werd hiervoor reeds toegelicht.

De service-inkomsten zijn lager doordat het CLB niet is meegegaan naar de nieuwe tijdelijke huisvesting aan de Rijswijkseweg in Den Haag.

Doordat de huisvestingskosten lager zijn betekent dit voor de FMS een lagere bijdrage.

Omdat overige inkomsten meestal incidenteel en niet goed te voorspellen zijn wordt in de begroting slechts een gering bedrag opgenomen voor zaken die wel ieder jaar plaatsvinden.

De hogere inkomsten zijn al toegelicht bij paragraaf 7.5.0.2.

¹⁾ De Statenleden in Zeeland en Limburg betalen op eigen initiatief een hoger percentage aan specifieke contributie dan 2,5%. Voor lokale politici in Amsterdam en Rotterdam geldt een andere regeling, zij betalen een vast bedrag.

7.5.1 Organisatiekosten

7.5.1.0 Partijbestuur	Begroot 2018	Uitkomst 2018	Uitkomst 2017
	€	€	€
Salariskosten en sociale lasten	222.854	200.201	238.438
Overige organisatiekosten	40.000	45.704	73.006
Reis en verblijfkosten partijdelegaties	10.000	14.040	10.359
Lidmaatschappen	17.500	41.666	39.360
Informatie leden, bijeenkomsten, debatten	15.000	18.724	32.801
Commissie Depla (toekomstfestival)	0	0	19.013
Bidrago STROOM!	0	0	79.989
Totaal Partijbestuur en Internationaal Secretariaat	305.354	320.335	492.967

7.5.1.1 Directie, staf en bestuursondersteuning	Begroot 2018	Uitkomst 2018	Uitkomst 2017
	€	€	€
Salariskosten en sociale lasten	1.219.182	1.235.676	1.293.858
Salariskosten niet actieve medewerkers	264.599	381.382	480.688
Stagiaires en vrijwilligers	47.000	17.851	
Overige organisatiekosten	200.500	83.636	132.878
Scholing	0	0	52.702
Extern en juridisch advies	10.000	40.352	67.451
Ondernemingsraad	5.000	638	3.816
Verzekeringen organisatie	0	0	11.782
Overige personeelskosten	0	0	14.507
Extra personeel	0	0	10.684
ARBO	0	0	6.694
HRM shared Service Center	20.000	48.913	79.981
Personeelsverzekeringen	26.000	4.468	
Congres	75.000	76.365	218.877
Politieke ledenraad	35.000	25.247	38.712
Ledenraadpleging	40.000	21.516	25.327
Project Ledendemocratie	15.000	21.458	41.977
Lezingen en prijzen	10.000	8.000	8.000
Verenigingsraad	10.000	7.181	7.695
1 mei viering/viering 70 jaar	0	0	304
Reis- en vergaderkosten partijbestuur	0	0	28.539
Reglementencommissie	500	178	0
Commissies	2.000	7.454	1.988
Meerkosten ICT	100.000	24.189	
Totaal Directie, staf en bestuursondersteuning	2.079.781	2.004.504	2.526.461

7.5.1.2 Strategie en Partijondersteuning	Begroot	Uitkomst	Uitkomst
	2018	2018	2017
	€	€	€
Salarissen en sociale lasten	672.050	609.189	1.644.088
Overige organisatiekosten	50.000	33.776	134.111
Af: Doorbelast aan Verkiezingen	0	0	(2.746)
Actueel debat	0	0	1.132
Electoraal onderzoek	2.500	9.673	9.378
Programmacommissie/Actiecentra	40.000	10.431	1.816
Rood	40.000	26.975	294
Fotografie en Vormgeving	5.000	163	2.217
Online inclusief specials	45.000	125.415	18.192
Versturen emails	15.000	145	5.830
Spots en films vrijwilligers	20.000	1.586	0
Kosten Parlementaire Monitor	0	0	19.074
Ledenwerving/Ledenbehoud/Ledenraadpleging	21.500	10.174	26.060
Belteam/	0	0	4.496
Kosten Fondsenwerving	1.000	46.781	(406)
Vrijwilligersmanagement	10.000	0	6.918
Scouting & kandidaatstellingscommissie	0	0	7.599
Scholing afdelingen	0	801	1.854
Club Rood	50.000	1.453	0
Promotie	0	109	0
Totaal Activiteitenkosten Strategie en Partijondersteuning	972.050	876.672	1.879.907

7.5.1.3 Neveninstellingen	Begroot	Uitkomst	Uitkomst
	2018	2018	2017
	€	€	€
Bijdrage PvdA			
Wiardi Beckmanstichting	40.000	40.000	40.000
Foundation Max van der Stoel	18.300	18.300	18.300
Centrum Lokaal Bestuur	0	0	17.000
Totaal Bijdrage PvdA	58.300	58.300	75.300
Subsidies van het Ministerie van Binnenlandse zaken			
Foundation Max van der Stoel (Matra)	0	0	300.349
Foundation Max van der Stoel (WFPP)	145.494	151.757	251.567
Jonke Socialisten	77.295	70.894	129.151
Wiardi Beckmanstichting	234.234	246.004	400.506
Totaal Subsidies t.b.v. Neveninstellingen	457.023	468.656	1.081.572
Totaal neveninstellingen	515.323	526.956	1.156.872

Dit zijn de geormerkte subsidiebedragen die in 2018 door de Vereniging Partij van de Arbeid aan de neveninstellingen zijn overgemaakt, alsmede de eigen bijdrage van de PvdA aan de neveninstellingen.

7.5.1.4 Bedrijfskosten Landelijk Algemeen	Begroot	Uitkomst	Uitkomst
	2018	2018	2017
	€	€	€
Afschrijvingslasten hardware	30.000	31.543	38.300
Afschrijvingslasten software	223.340	296.370	294.926
Afschrijvingslasten immateriele activa	16.660	21.198	16.660
Hosting	165.000	45.184	44.789
Webbeheer	124.000	99.704	149.255
Onderhoud en abonnementen ICT	70.000	123.145	72.758
Subtotaal kosten automatisering	629.000	617.143	616.689
Accountantskosten	30.000	28.504	35.042
Huisvesting	143.000	118.704	141.262
Afschrijvingslasten inventaris	20.000	18.110	20.041
Verhuiskosten	0	0	44.409
Extra reiskosten door verhuizing	35.000	0	0
Algemene bureaunkosten	159.000	117.018	165.299
Totaal Bedrijfskosten Algemeen	1.016.000	899.478	1.022.742

7.5.1.5 Afdrachten aan Gewesten/Afdelingen/Netwerken	Begroot 2018	Uitkomst 2018	Uitkomst 2017
	€	€	€
Landelijk			
Activiteiten Netwerken en groepen	13.500	11.021	12.907
Landelijke Afdrachten en Activiteitenpot	678.500	284.050	476.272
Totaal Landelijke Afdrachten	692.000	295.070	489.179
Gewesten en Afdelingen			
AF: Ontvangen Afdrachten en Activiteitenpot Gewesten en Afdelingen	(678.500)	(284.050)	(476.272)
Totaal Afdrachten aan Afdelingen, Gewesten, Netwerken	13.500	11.021	12.907

In 2017 werd ter verbetering van de opbouw van de vermogensstructuur van de vereniging als geheel de nieuwe afdrachtsystematiek voor het eerst toegepast bij de verstrekking van extra afdrachten t.b.v. de Gemeenteraadsverkiezingen. In 2018 werd ook bij de reguliere afdrachten het automatisme in het betalen verlaten en werd vooraf een check op de lokale liquiditeitsbehoefte gedaan.

Bij aanvragen van uitkeringen uit de Activiteitenpot werd eveneens een liquiditeitscheck uitgevoerd. Daarmee kon een verschuiving van landelijk vermogen naar lokaal vermogen worden voorkomen.

7.5.1.6 Bedrijfsvoering Gewesten en Afdelingen	Begroot 2018	Uitkomst 2018	Uitkomst 2017
	€	€	€
Organisatiekosten Gewesten en Afdelingen	591.468	580.179	588.907
Ledenwerving, -behoud en -raadpleging	130.815	70.514	96.677
Gezamenlijke activiteiten binnen de PvdA	161.611	192.447	115.712
Gezamenlijke activiteiten buiten de PvdA	46.198	52.989	50.469
Thematische vergadering/werkgroepen	102.976	46.699	66.096
	1.033.068	942.828	917.860
Resultaat voorgaande jaren	0	(77.435)	0
Totaal Bedrijfsvoering Gewesten en Afdelingen	1.033.068	865.392	917.860

Voor een uitgebreide beschouwing wordt verwezen naar hoofdstuk 5. Financiële uitkomsten.

7.5.2 Uitgaven tbv Campagnes	Begroot 2018	Uitkomst 2018	Uitkomst 2017
Landelijk			
Landelijke Campagneacties/Doelgroepen/Ombudswerk	300.000	307.995	
Landelijke Afdrachten ivm Gemeenteraadsverkiezingen 2018	50.000	51.763	168.488
Landelijke Permanente campagne	25.000	0	46.839
Landelijke Afdrachten ivm herindeling	20.000	0	20.961
Sub-totaal Landelijke Uitgaven tbv Campagnes	395.000	359.758	236.288
Gewesten en Afdelingen			
Door Gewesten en Afdelingen ontvangen afdrachten GR-verki	(350.000)	(51.763)	(168.488)
Door Gewesten en Afdelingen ontvangen afdrachten	(20.000)	0	(20.961)
Promotie/campagne-uitgaven Gewesten en Afdelingen	1.637.823	2.018.358	628.513
Sub-totaal Uitgaven Gewesten en Afdelingen tbv	1.267.823	1.966.596	439.064
Resultaat voorgaande jaren	0	10.338	0
Totaal Uitgaven Vereniging PvdA tbv Campagnes	1.662.823	2.336.692	675.352

De afdrachten aan afdelingen voor de Gemeenteraadsverkiezingen 2018 komen ten laste van de landelijke bestemmingsreserve. Omdat deze GR-afdrachten binnen de Vereniging als geheel slechts een verschuiving van liquiditeiten is, vallen deze bedragen binnen de consolidatie weg tegen de ontvangst daarvan bij de gewesten en afdelingen.

7.6 Toelichting Algemeen

7.6.0 Personeelsbestand en Personeelskosten

Op het Partijbureau waren eind 32 personen in dienst, samen 26,91 Fte , waarvan 19,02 Fte in vaste dienst en 7,89 Fte in tijdelijk dienstverband

7.6.0 Personeelskosten	Begroot 2018	Uitkomst 2018	Uitkomst 2017
	€	€	€
Salarissen (regulier)	1.843.579	1.842.657	2.487.872
Sociale lasten (regulier)	265.448	280.554	376.097
Pensioenlasten	180.846	133.173	223.613
Overige personeelskosten (incl. afvloeiing personeel)	56.891	136.265	573.160
Totaal Regulier	2.346.764	2.392.648	3.660.743
Salarissen (campagne)	0	0	137.485
Sociale lasten (campagne)	0	0	24.408
Pensioenlasten (campagne)	0	0	7.557
Overige personeelskosten (campagne)	0	0	8.950
Totaal Campagne	0	0	178.399
Totaal Personeelskosten	2.346.764	2.392.648	3.839.142

7.6.1 Verantwoording activiteiten WFPP

7.7 Verantwoording activiteiten WFPP	2018
	€
Ondersteuning neveninstellingen (FMS € 18.300 en WBS € 40.000)	58.300
Congres	76.365
Politieke Ledenraad	25.247
Ledenraadpleging	21.516
Activiteiten Netwerken en groepen	11.021
Ledenwerving	5.541
Rood	26.975
Afdracht gemeenteraadsverkiezingen	51.763
Campagne Gemeenteraden 2018	307.995
Internationaal Secretariaat	74.430
Kosten afdeling projecten	138.342
Afdrachten gewesten en afdelingen	284.050
Totaal verantwoording	1.081.544

In de Wet financiering politieke partijen staat dat na afloop van het kalenderjaar wordt beoordeeld of de besteding van de subsidie valt binnen de grenzen van de wet. Om deze beoordeling te kunnen uitvoeren is hierboven een overzicht opgenomen van de belangrijkste activiteiten waarvoor de subsidie in 2018 is aangewend. Het totaalbedrag van deze kosten ligt boven de toegekende subsidie, € 963.809.

7.8 Bezoldiging bestuur

De bezoldiging voor de voorzitter en de Internationaal Secretaris bedraagt in totaal € 130.696,94 (bruto salaris inclusief werkgeverslasten en pensioenpremie). In 2017 was dit € 174.755. Het verschil is te verklaren uit het congresbesluit (juni 2018) om de rol van internationaal secretaris toe te bedelen aan Kati Piri, thans lid van de Eurodelegatie in het Europees Parlement. Bij het eerstvolgende congres na de Europese Verkiezingen van mei 2019, zal het partijbestuur een voorstel doen hoe de internationaal secretaris wordt ingevuld.

7.9 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum bekend, die het beeld van de jaarrekening in belangrijke mate beïnvloeden.

Den Haag, juni 2019

Namens het partijbestuur

N. Vedelaar, voorzitter

Partij van de Arbeid
Leeghwaterplein 45
2921 DB DEN HAAG

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Partij van de Arbeid

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Partij van de Arbeid gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Partij van de Arbeid, te Den Haag per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018 met een balanstotaal van € 5.315.976;
2. de staat van baten en lasten over 2018 met een resultaat van € 1.428.970 (overschot); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Partij van de Arbeid zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven vereist is. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuurs- en directieverslag in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Slidrecht, 27 juni 2019.

ccountants B.V.

Bijlagen.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van Partij van de Arbeid te Den Haag

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

WIARDI
WETENSCHAPPELIJK BUREAU
BECKMAN
VOOR DE SOCIAAL-DEMOCRATIE
STICHTING

EMMAPARK 12 2595 ET DEN HAAG
E-MAIL Info@wbs.nl TELEFOON [070]262 97 20

Jaarverslag 2018

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	2
DE OPDRACHT VAN DE WIARDI BECKMAN STICHTING	3
OPEN RELATIE MET DE OMGEVING	3
FUNCTIES WBS	3
1. ZELFSTANDIGE ANALYSE, AGENDERING EN PROGRAMMATISCH WERK	4
1.1 ONDERZOEKEN EN PROJECTEN	4
<i>Onrechtvaardig recht</i>	4
<i>De Datavakbond</i>	4
<i>Keuzes en mogelijkheden van vrouwen op de arbeidsmarkt</i>	5
<i>Platformarbeid</i>	5
<i>Verduurzaming en inkomensverdeling</i>	5
<i>Sociale rechtvaardigheid en migratie</i>	5
<i>Onderzoek naar de organisatie van de zorg</i>	6
<i>Biografie Wim Kok</i>	6
<i>Rotterdam</i>	6
<i>Zelfstandige winkels/ondernemers</i>	6
1.2 SOCIALISME & DEMOCRATIE	7
2. FORUM- EN NETWERKFUNCTIE	8
2.1 SAMENLEVEN	8
2.2 WERKGROEPEN	8
<i>Werkgroep Partijpolitieke Processen</i>	8
<i>Werkgroep Farmacie</i>	9
<i>Werkgroep Geschiedenis</i>	9
<i>Werkgroep Arbeid</i>	9
<i>De Lichtvernieuwers</i>	9
2.3 JONG WBS	10
3. PVDA	13
4. CURATORIUM, STAF EN FELLOWS	14
4.1 CURATORIUM	14
4.2 STAF	14
4.3 FELLOWS	14
4.4 STAGIAIR(E)S	14
5. ACTIVITEITEN	15
6. PUBLICATIES	15
BIJLAGE 1: ALGEMENE INFORMATIE	16
BIJLAGE 2: BEGROTING 2019	20
BIJLAGE 3: JAARREKENING 2018	21

Totaal aantal bladzijden: 37

De opdracht van de Wiardi Beckman Stichting

De WBS stelt zich ten doel om urgente maatschappelijke vraagstukken te signaleren, deze wetenschappelijk te analyseren vanuit een langetermijnperspectief en sociaal-democratische gezindheid, en er toekomstgericht over te adviseren.

De WBS werkt vanuit het besef dat zij haar taak alleen kan vervullen met de hulp van een uitgebreide kring van vrijwilligers uit de wereld van de wetenschap, maatschappelijke organisaties, en openbaar bestuur. De WBS is niet het kantoor op het Emmapark maar de gemeenschap. Het kantoor initieert, selecteert, faciliteert en organiseert en is als zodanig de spin in het web van een kring van betrokkenen. Een aantal experts uit deze kring is voor een periode als 'fellow' of stagiair verbonden aan de WBS, en draagt in die hoedanigheid bij aan het werk van de WBS.

Om haar doelstelling te kunnen vervullen is de onafhankelijke positie van de WBS essentieel. Sensitiviteit voor maatschappelijke problemen en tegenstrijdigheden in beleid, en ontvankelijkheid voor nieuwe inzichten vereisen onafhankelijkheid van bestaand beleid en beleidsmakers. Onafhankelijkheid kenmerkt zowel de programmering, werkwijze, als inhoud van de WBS-activiteiten.

Open relatie met de omgeving

De WBS streeft naar een open relatie met haar omgeving, naar een grote betrokkenheid bij de programmatische functie van de PvdA en naar een verdere versterking van haar netwerkfunctie. Het voornemen tot een intensieve dialoog met de buitenwereld betreft om te beginnen de totstandkoming van dit werkprogramma. We voeren regelmatig gesprekken over de programmering met wetenschappers, maatschappelijke organisaties, lokale bestuurders, de PvdA-fracties en het ondersteunende apparaat, de politiek leider, het partijbestuur en -voorzitter. Waar dat opportuun is werken we samen met de neveninstellingen CLB, FMS en JS. Deze dialoog en samenwerking laat onverlet dat het curatorium van de WBS het programma vaststelt.

De WBS wil intensief bijdragen aan de versterking van het programma van de PvdA in elk van haar geledingen. Waar de projecten van de WBS het programma van het Partijbestuur en de strategie van de fracties in het parlement ondersteunen, is de gezamenlijke opbrengst hoger dan de som der delen.

De WBS vervult een spilfunctie in de binding van talent en expertise aan de PvdA. Onder meer door in het kader van haar projecten thematische en professionele kennisnetwerken op te bouwen en te onderhouden waarin de sferen van politiek, maatschappelijke bewegingen, wetenschap en kunst elkaar ontmoeten. Politici en bestuurders kunnen een beroep doen op deze 'kennisbanken' van de WBS wanneer zij behoefte hebben aan specifieke expertise, bijvoorbeeld in de vorm van snel te organiseren strategische seminars over een actueel maatschappelijk vraagstuk of een voorgenomen beleidshervorming.

Functies WBS

De Wiardi Beckman Stichting vervult ten minste drie functies: (1) zelfstandige analyse, agendering en programmatisch werk; (2) een forum- en netwerkfunctie, inclusief internationale vertegenwoordiging; en (3) ondersteuning van programmatisch werk in partij- en verkiezingsprogrammacommissies van de PvdA. Hieronder wordt langs deze functies verslag gedaan van de WBS-activiteiten in 2018.

1. Zelfstandige analyse, agendering en programmatisch werk

1.1 Onderzoeken en projecten

Onrechtvaardig recht

In 2017 startte het onderzoeksprogramma 'Onrechtvaardig recht'. Een van de inspiratiebronnen was het onderzoek van het HILL dat concludeert dat het recht op verschillende terreinen de onderkant van de samenleving niet bedient.

Zo biedt het recht lang niet altijd een oplossing voor onrechtvaardige situaties op de werkvloer. Als je een rechtszaak begint tegen je werkgever, kost dat je je baan. Juist voor mensen in een kwetsbare positie, werkt ons rechtssysteem gebrekkig. Naleving en handhaving op een individuele manier biedt slechts theoretisch een oplossing. Sociale rechtvaardigheid valt of staat met het verzekeren van toepassing van recht door: toegang tot het recht, een effectieve remedie, inclusief compensatie voor geschonden rechten. Dat is een publieke zaak en dus een publieke taak. Met behulp van nationaal en internationaal sociaalrechtelijk onderzoek komen we tot een beter handavings- en nalevingsmodel.

Ook voor mensen met problematische schulden geldt dat recht & bestuur hen vaak eerder meer dan minder misère oplevert (Denk aan de Den Uyl-lezing die Jesse Frederik op 17 december 2018 hield).

Welke andere mogelijkheden hebben burgers om onrecht dat hun wordt aangedaan aan de kaak te stellen, behalve een gang naar de rechter? Welke alternatieven moeten nog ontwikkeld worden? Gaat het dan om regelgeving op het centrale niveau of moeten de gemeenten (veel) meer ruimte krijgen om passend beleid te ontwikkelen? Dit onderzoek loopt door in 2019 en moet uiteindelijk resulteren in een aantal concrete adviezen en voorstellen.

De Datavakbond

Persoonlijke gegevens in de vorm van data is het nieuwe geld. Dat vergt bijstelling van ons aloude motto: spreiding van kennis, macht en inkomen. Want wie controle heeft over data, heeft oneindig veel macht. In China zijn alle data van de overheid, in de Verenigde Staten zijn ze in handen van de commerciële tech-giganten. Beide situaties zijn problematisch omdat de belangen van burgers ten opzichte van die macht ondergeschikt zijn.

De Datavakbond, bij de oprichting en activiteiten is de WBS zeer nauw betrokken, beschouwt de gebruikers (lees: zo'n beetje alle burgers) als datawerkers zonder wie de schoorsteen van de tech-reuzen niet rookt. Wij gaan ervan uit dat ze – net als de meeste redelijke werkgevers – best met ons om de tafel willen om te praten en afspraken te maken over de voorwaarden waaronder we onze activiteiten voor hen willen verrichten. Dat kan resulteren in een cao-achtige regeling over een beloning voor ons datawerk. Of in advertentievrij googelen. Het kan ook resulteren in een wetgevingsagenda.

Op 17 december 2018 hield José van Dijck de Den Uyl-lezing 'Publieke waarden in een online wereld' in de Rode Hoed te Amsterdam. Centraal in de lezing stond de botsing tussen de dwingende commerciële architectuur van Amerikaanse technologiebedrijven met Europese publieke waarden. En hoe daar tegenwicht aan te bieden. De lezing is na te luisteren via Soundcloud, inclusief de discussie na afloop tussen José van Dijck, Lodewijk Asscher en Paul Tang - onder leiding van Jet Bussemaker.

Keuzes en mogelijkheden van vrouwen op de arbeidsmarkt

Een van de pijlers van de vrouwenemancipatie in Nederland is het verhogen van de arbeidsparticipatie van vrouwen. Momenteel is 65% van de Nederlandse vrouwen actief op de arbeidsmarkt en gemiddeld werken zij zo'n 26 uur per week. Deze cijfers geven echter geen inzicht in de verschillen die bestaan tussen vrouwen met een verschillende sociaaleconomische achtergrond.

Laagopgeleide vrouwen werken aanzienlijk minder dan hoogopgeleide vrouwen en vrouwen met een laag inkomen zorgen vaak zelf voor de kinderen terwijl vrouwen met een hoog inkomen vaker gebruikmaken van kinderopvang. Wanneer er geen rekening wordt gehouden met deze verschillen, kan dit de kloof tussen vrouwen vergroten en emancipatie in de weg staan. In ons onderzoek over de positie van vrouwen op de arbeidsmarkt zal dieper op de verschillen tussen verschillende groepen vrouwen worden ingegaan.

In het onderzoek wordt aan de hand van drie bepalende punten in het leven van een vrouw onderzocht welke keuzemogelijkheden zij hebben op de arbeidsmarkt en hoe vrij zij werkelijk zijn in de keuzes die zij maken. Hoe kiezen zij hun eerste baan? Welke veranderingen treden erop wanneer er kinderen worden geboren (of niet)? Wat is de invloed van een scheiding of overlijden van de partner op de arbeidsparticipatie? Verschillende vrouwen hebben verschillende mogelijkheden en strategieën om met veranderingen in hun leven om te gaan. Onderzocht zal worden in hoeverre en waardoor vrouwen worden gestuurd in de keuzes die zij maken op de arbeidsmarkt naar aanleiding van deze veranderingen.

De uitkomsten van het onderzoek moeten aanknopingspunten bieden voor een solidair emancipatiebeleid dat een positieve uitwerking heeft op alle vrouwen in de samenleving. Het onderzoek loopt tot medio maart 2019.

Platformarbeid

In opdracht van Europarlementariër Agnes Jongerius onderzocht Robert Hoekstra de vorm, juridische en feitelijk, van de arbeidsrelaties binnen platformondernemingen. Het onderzoek leidt tot een aantal opmerkelijke inzichten, alsmede kennis over hoe in andere Europese landen wet- en regelgeving wordt ontwikkeld. Zie voor het onderzoek <https://agnesjongerius.nl/wp-content/uploads/2019/02/Platformonderzoek-Robert-Hoekstra-Naar-een-normalisering-van-platformwerk-PDF.pdf>.

Verduurzaming en inkomensverdeling

De noodzaak om aan de Parijse klimaatdoelstellingen te voldoen is onder huidige sociaal-democratie eigenlijk onomstreden. Er bestaat zeer terechte zorg over de vraag of de zwaarste lasten wel door de sterkste schouders zullen worden gedragen. Gaan (soms kwetsbare) burgers onevenredig veel betalen, terwijl het bedrijfsleven wordt ontzien? Onder de titel 'Groen verdeelt' deed WBS-stagiair Erik Pees onderzoek voor JongWBS. In samenwerking met de jongeren van GroenLinks verenigd in de Hellingproef organiseerde hij een aantal masterclasses, waarvoor hij ook de syllabi samenstelde.

Sociale rechtvaardigheid en migratie

Migratie is de 'hot potato' van onze tijd. Maar welke vormen en groepen kunnen we eigenlijk onderscheiden? Vluchtelingen voor oorlog of armoede, arbeidsmigranten van binnen en buiten de EU, kennismigranten waaronder Brexit-vluchtelingen; is eenvormig beleid eigenlijk wel logisch? En in hoeverre heeft eerlijke migratie met eerlijke handel te maken? Anne Dankert heeft

dit onderwerp als vrijwilliger eerst opgepakt en Max Schippefelt heeft daar als stagiair op voortgebouwd. Samen met de FMS wordt een reeks bijeenkomsten opgezet.

Onderzoek naar de organisatie van de zorg

Marijke Linthorst blogt sinds 2016 voor de WBS over het zorgstelsel in Nederland. Ze spreekt hiervoor met huisartsen, specialisten, zorgverzekeraars en bestuurders van ziekenhuizen. Soms bevatten haar bijdragen concrete adviezen, soms is het vooral analyse (hoe werkt ons systeem, en waarom werkt het zo?). Het project wordt medio 2019 afgesloten met een bijeenkomst, en met een publicatie van concrete adviezen.

Biografie Wim Kok

Wim Kok heeft gedurende dertig jaar grote invloed uitgeoefend op de sociale en politieke verhoudingen in Nederland. Ook buiten ons land, vooral in Europa, heeft hij op belangrijke ontwikkelingen zijn stempel gedrukt. Marnix Krop schrijft een politieke biografie die de grote lijnen, beheersende thema's en beslissende momenten in Koks leven behandelt, als vakbondsvoorzitter, als PvdA-leider, als minister van Financiën en als voorman van twee 'paarse' kabinetten.

Kok verleende tot zijn overlijden op 28 oktober 2018 zijn volledige medewerking aan deze biografie, waaraan Marnix Krop in volledige vrijheid zal werken en schrijven. De WBS biedt hem gedurende het project, dat in totaal vier jaar zal beslaan (2017-2021) intellectuele gastvrijheid en ook de ondersteuning door stagiairs.

Rotterdam

Onder de noemer 'Als we de harten van Rotterdammers weer terugveroveren, kunnen we de wereld aan' probeert de WBS bij te dragen aan het programma 010. Zogenoemd bitterballenberaad hierover vond plaats met de fractie van de PvdA Rotterdam en het Centrum voor Lokaal Bestuur (op 23 februari, 13 juni), op 25 juni gesprek met Jantje Steenhuis van het gemeentearchief Rotterdam, en met Paul van de Laar, hoogleraar Stadsgeschiedenis.

Zelfstandige winkels/ondernemers

Kleine winkels zijn van groot belang voor de levendigheid en sociale cohesie in steden en dorpen. Maar deze ondernemers staan steeds meer onder druk, door hoge huren, door bureaucratische regelgeving, door teruglopende klandizie (internet), maar ook bijvoorbeeld als personeel ziek wordt, en ziektekosten moeten worden doorbetaald en reïntegratie moet worden begeleid. Op welke manieren kunnen eigenaren van zelfstandige winkels worden geholpen met overheidsbeleid? Klara Boonstra, Annemarieke Nierop, Patricia Linhard en Suzanne Heeger kwamen in 2018 verschillende keren bij elkaar om hier een plan voor te bedenken.

1.2 Socialisme & Democratie

Nummer 1

Dit nummer veel aandacht voor globalisering, en mogelijkheden voor een 'politiek aanvalsplan'. Met artikelen van Robert Went, Bart Stellinga en Christiaan Vos.

Losse artikelen van Annemarieke Nierop ('Vijf jaar Van Waarde'), Ruud Koole ('Tussen hoop en vrees: de schitterende toekomst van de sociaal-democratie') en Bert Ummelen ('Memoires van een volhouder')

Nummer 2

Globalisering: waar blijft de moraal?, deel II. Met bijdragen van Nik de Boer, Erik Hormes & Paul Tang, Klara Boonstra, Casper Gelderblom & Agnes Jongerius, Ruben Zandvliet, Ingo Venzke en Marija Bartl.

Losse artikelen van Menno Hurenkamp ('De koude kant van gelijkheid'), Meike Bokhorst ('Van Bezuidenhout tot Bouwlust'), Twan van Lieshout ('Weg van het redelijke midden') en Jeroen Recourt ('Maak van de rechter een tweedelijnsvoorziening')

Nummer 3

Twee thema's dit nummer: 'Bouwen alleen is niet genoeg' (met bijdragen van Peter Boelhouwer, Francine Houben & Armand Paardekooper Overman, Wim Derksen, Willem Heesen en Lobke Zandstra) en 'Linkse waarden' (Tuen Domicus, Yourik Malet en Naomi Woltring).

Losse artikelen van Kati Piri & Lilianne Ploumen, Leo van der Wees, Dirk Achterbergh & Kees-Jan van Klaveren en Rob Wolvers.

Nummer 4

Veel aandacht dit nummer voor de politieke lessen die getrokken kunnen worden uit de WRR-publicatie 'De nieuwe verscheidenheid'. Artikelen van Meike Bokhorst, Mark Bovens, Godfried Engbersen en Roel Jennissen, van Mark Elchardus, Jean Tillie, Jaco Dagevos.

Losse artikelen van Dick Mantel ('Identiteit, integratie, cultuurdenken en de PvdA) en Jan Lunsing ('Bezit bestaat niet')

Nummer 5

Geen hoofdthema dit nummer. Artikelen van Matthijs van Muijen ('Frankrijk in beweging'), Reinier Tromp ('Zeggenschap in de digitale samenleving'), Duco Bannink ('Flexibiliseer de bijstand'), Frank Vandenbroucke ('Een Belgische blik op het Nederlandse AOW-debat'), Hans Oversloot ('Verkiezingen in Oekraïne'), Solke Munneke ('De bouwmarkt van het staatsrecht') en Simone Vermeeren ('Troelstra's vergissing')

Nummer 6

Ook dit nummer geen 'hoofdthema'. Artikelen van Coen Teulings ('Tien jaar na de financiële crisis'), Colin Crouch ('Weerstand tegen globalisering'), Twan van Lieshout ('Alleen een sociaal Europa heeft een gezamenlijke toekomst'), Meike Bokhorst ('Van Moskou naar Peking'), Annemarie Kok ('Afscheid van de indirecte democratie') en Frans Verhagen ('Dumpen die identiteit: goede oude klassenstrijd, keer terug!')

2. Forum- en netwerkfunctie

2.1 Samenleven

Naar aanleiding van het WRR-rapport 'De nieuwe verscheidenheid' organiseerde de WBS op 8 juni een bijeenkomst waarop we de bevindingen van het rapport bespraken. Deelnemers waren naast bij de WBS betrokken personen, enkele van de onderzoekers van de WRR, drie andere wetenschappers, de voorzitter van de PvdA, de TK-fractievoorzitter en een Amsterdamse wethouder. Doel van de bijeenkomst was te bespreken welke gevolgtrekkingen voor de praktijk van de politici uit het rapport zouden moeten of kunnen worden gehaald. De bijdragen van de wetenschappers zijn uiteindelijk in uitgeschreven vorm in S&D nr. 4 verschenen.

2.2 Werkgroepen

Werkgroep Partijpolitieke Processen

De werkgroep fungeert als een discussieplatform over onderwerpen die direct of indirect strategische, machtspolitieke en institutionele aspecten betreffen van het politieke en bestuurlijke bedrijf. Ruud Koole is voorzitter, Arie de Jong secretaris. De werkgroep heeft een ledenbestand van ongeveer 40. In 2018 kwam de werkgroep zes keer bijeen.

Op 26 januari werd een openbare bijeenkomst belegd ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de werkgroep. De werkgroep komt voort, op initiatief van Bart Tromp, uit een bespreking eind 1977 van een aantal verontruste partijgenoten over de gang van zaken rond de voor de PvdA mislukte formatie van 1977. In een zeer goedbezochte middagconferentie, belegd in het Volkshuis te Leiden, sprak Ruud Koole een inleiding uit over de toekomst van de sociaal-democratie. De tekst daarvan is later in Socialisme en Democratie gepubliceerd.

Op 20 februari spraken we met Coos Huijsen, auteur van 'Nederland en het verhaal van Oranje', over de positie van het staatshoofd en de bijzondere positie die de Oranjes innemen in ons staatsbestel en de Nederlandse identiteit.

Op 12 april was Nelleke Vedelaar te gast, net een paar maanden voorzitter van de PvdA, om te spreken over haar ambities en programma om de PvdA er weer bovenop te helpen.

Op 18 juni was het thema de sociaal-democratie in Europa. Het lid van de werkgroep en bijzonder hoogleraar op de Joop den Uyl-leerstoel Sarah de Lange schetste de ontwikkelingen in de afgelopen decennia van de sociaal-democratie in een groot aantal Europese landen en de ontwikkelingen in het electoraat.

Op 10 september besprak de werkgroep met Diederik Samsom de klimaatambities en de spanning die het kan geven met de democratie als onder het electoraat zich betekende weerstanden ontwikkelen tegen sommige gewenste maatregelen.

Op 1 november ging de werkgroep op bezoek bij de Tweede Kamerfractie van de PvdA en besprak met Lodewijk Asscher zijn evaluatie van de verkiezingsnederlaag van 2017 en zijn strategische lijnen om de machtspositie zo goed mogelijk te herstellen.

Op 12 december was Alexander Pechtold te gast om terug te blikken op de 12 jaar dat hij als politiek leider van D66 optrad en lang geduld moest hebben om met zijn partij weer deel uit te maken van de regeringscoalitie.

Werkgroep Farmacie

De werkgroep Farmacie is in 2018 niet meer actief geweest.

Werkgroep Geschiedenis

In 2018 kwam de werkgroep geschiedenis niet bijeen. Een aantal zaken is door de beheerder Karin van Leeuwen overgedragen aan Klara Boonstra.

Werkgroep Arbeid

De Werkgroep Arbeid van de WBS is in 2018 4 keer bijeen geweest waarbij voor het eerste jaar gewerkt is aan de hand van de nieuwe opzet zoals vastgelegd in de notitie 'Naar meer impact!' Vanuit de werkgroep zijn drie subwerkgroepen gestart met de volgende thema's:

- De inclusieve arbeidsmarkt: over de gevolgen van de Participatiewet en de wet Banenafpraak
- Doorgeschoten flexibiliteit in arbeidsrelaties: hoe zorgen we dat bestaanszekerheid/rechtszekerheid voor flexwerkers goed geregeld wordt?
- Toekomst van werk: wat zijn de gevolgen van de technologische veranderingen (robotisering, digitalisering, platforms) voor de arbeidsmarkt?

De bedoeling is dat iedere subwerkgroep werkt aan een concreet product met impact zoals bijvoorbeeld een onderzoek, een conferentie en/of een notitie/artikel.

De subwerkgroep 'De inclusieve arbeidsmarkt' heeft in samenwerking met het CLB drie regiobijeenkomsten georganiseerd over de Participatiewet en de Wet Banenafpraak en mede op basis van de uitkomsten van deze regionale bijeenkomsten de notitie 'Een arbeidsmarkt voor iedereen' opgesteld.

- 16 januari: thema: Doorgeschoten flexibilisering/ platformeconomie
- 15 mei: thema: Participatiewet/ inclusieve arbeidsmarkt
- 11 september: thema's: Participatiewet en toekomst van de arbeid
- 20 november: thema's Toekomst van arbeid in een sterk veranderende arbeidsmarkt en gevolgen van de platformeconomie.

De werkgroep is als volgt samengesteld: Bert Otten (voorzitter), Mieke Groen (ondersteuning, tot september 2018), Klara Boonstra en Annemarieke Nierop vanuit WBS. Overige leden: Auke Blaauwbroek, Gijs van Dijk, Duco Bannink, Erik de Gier, Erik Pentenga, Esther-Mirjam Sent, Frank Pot, Hans Spigt, Hélène Oppatja, Henk Korthof, Jaap de Koning, Jeroen Brandenburg, John Kerstens, Jeroen Sprenger, Jopie Nooren, Keklik Yücel, Kim Putters, Klaas Terpstra, Leen Hoffman, Marijke Clerx, Mies Westerveld, Nico Blok, Paul de Beer, Patricia Linhard, Pauline Visee, Pim Paulusma, Paul Kalma, Roland Blonk, Susan Heeger, Ton Korver, Thijs Kerckhoffs, Wimar Bolhuis.

De Lichtvernieuwers

Onder leiding van Sarah de Lange komt circa viermaal per jaar een groep wetenschappers (circa 30 personen) bijeen om te discussiëren over hun onderzoek, en gezamenlijk te zoeken naar politieke vertaling daarvan. De WBS is ook bij de bijeenkomsten aanwezig, en faciliteert deze.

Maandag 19 november was de eerste bijeenkomst. Catherine de Vries presenteerde haar onderzoek over populisme in Europa. Dit mondde uit in een S&D-artikel (S&D 2019/1) 'De essentie van Europa is diversiteit'.

2.3 Jong WBS

Onder leiding van het bestuur van Jong WBS (van september 2017 tot en met december 2018), bestaande uit Denise Karman (voorzitter van september 2017-april 2018), Adam Galijašević (vicevoorzitter van september 2017-april 2018, voorzitter van mei – december 2018), Frank van de Wolde (penningmeester), Roy Blokvoort (bestuurslid Communicatie), Esmee van Meer (secretaris) en Lucas van Bilderbeek (algemeen bestuurslid) zijn in 2018 de volgende activiteiten georganiseerd:

31 januari: Boekenclub – Kill All Normies

Het boek "*Kill All Normies. Online Culture Wars From 4chan and Tumblr to Trump and the Alt-Right*" van Angela Nagle en de opkomst van de Alt-Right stroming werd dit keer besproken.

28 februari: Boekenclub – Doughnut Economics

Het boek 'Doughnut Economics' van Kate Raworth werd dit keer besproken.

Masterclassreeks 'Groen verdeelt'

Jong WBS en Hellingproef (de jongerenafdeling van het wetenschappelijk bureau van GroenLinks, Bureau De Helling) organiseerden samen de reeks 'Groen verdeelt: Burgers, Bedrijven en Landen'. Tijdens deze reeks vonden masterclasses plaats met sprekers en deelnemers die samen nadachten over hoe verduurzaming plaats kan vinden, maar tegelijkertijd óók een rechtvaardige verdeling van lasten. Bij iedere sessie werd één groep uitgelicht: de burgers, de bedrijven en landen. Op zaterdag 21 april vond de eerste masterclass plaats: 'Groen verdeelt: Burgers'. Op zaterdag 19 mei vond de tweede masterclass plaats: 'Groen verdeelt: Bedrijven'. Op zaterdag 2 juni vond de derde en laatste masterclass uit deze reeks plaats.

25 april: Boekenclub – The Political Brain

Het boek 'The Political Brain: The Role of Emotion in Deciding the Fate of the Nation' van Drew Western werd dit keer besproken.

30 mei: Boekenclub Homo Deus

Het boek 'Sapiens' van Harari werd besproken. Wordt de mens slaaf van de technologische vooruitgang, of worden we zoals de titel suggereert gelijk aan de goden? Aanwezigen discussieerden over deze vraag.

24 augustus –26 augustus: Zomerschool: Democratie Onder Druk

Jong WBS organiseerde zoals ieder jaar in samenwerking met de Jonge Socialisten in de PvdA de Zomerschool. Thema dit jaar: de democratie onder druk. Trump in Amerika en Orbán in Hongarije bedreigen de rechtsstaat. Grote bedrijven zijn zo groot dat ze machtiger zijn dan sommige democratisch gekozen parlementen. Belangrijke beslissingen over ons land worden niet in ons parlement genomen, maar achter gesloten deuren bij de Europese Raad. Allemaal zaken die op hun eigen manier, en in meer of mindere mate druk uitoefenen op de Nederlandse democratie.

Tijdens het weekend discussieerden aanwezigen over de diverse thema's en waren er workshops van onder andere Rick Lawson, professor aan de Universiteit Leiden en lid van de Adviesraad Internationale Vraagstukken, Europarlementariër Paul Tang, en rechts-

georiënteerde columnist Syp Wynia over de 'Lobbycratie'. Na afloop presenteerden groepjes hun bevindingen aan elkaar en aan een aantal aanwezige PvdA-gemeenteraadsleden.

15 september: Symposium Next Tech - over Technologie en blinde vlekken

Op 15 september vond in Utrecht het jaarlijkse symposium plaats van de jong wetenschappelijke partijen Hellingproef (GroenLinks), Jong Wiardi Beckman Stichting (PvdA) en Route'66 (D66). Thema: technologie en de impact hiervan op onze levens. De keynote werd verzorgd door Marleen Stikker, directeur van Waag én Zomergast 2018. Ruben Horbach is futuregazer en nam ons mee de toekomst in. Adriaan Rol werkt aan een super computer en betoogt dat de vragen die we stellen over technologie niet de juiste zijn. Frank Kresin kwam vertellen over *smart cities* en citizen *empowerment*. Deelnemers kregen te horen wat een algoritme nu precies is van Bart Pegge en vragen werden gesteld of onze maatschappij eigenlijk veiliger wordt van al die technologie. Onderzoeksjournalist Karlijn Kuijpers vertelde over de verborgen impact van algoritme en tech bij bijvoorbeeld incassobureaus en de Panama papers, Metin Çelik vertelde over de invloed van technologie op het werk van de Nationale Politie en Paul Tang lichtte toe wat het initiatief van de Datavakbond inhoudt.

Masterclassreeks Kunstmatige Intelligentie en Politiek

Tijdens deze masterclassreeks nemen experts aanwezigen mee in de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie en mensenrechten en delen hun visie op welke stappen de overheid en de samenleving moeten nemen om onze rechten relevant te houden in het digitale tijdperk.

1 november: Kunstmatige Intelligentie en Politiek: Veiligheid

Aan de hand van twee experts (Rutger Rienks en Daan Kayser) keken we op deze thema-avond naar zowel de positieve als negatieve gevolgen van kunstmatige intelligentie op het gebied van veiligheid en probeerden we een antwoord te vinden op wat de Nederlandse politiek moet doen om voorbereid te zijn op de toekomst van AI.

22 november: Kunstmatige Intelligentie en Politiek: Werk

Twee experts (Leon Emmen en Annelies Spork) namen aanwezigen voor een avond mee in de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van kunstmatige intelligentie en arbeid en delen hun visie op welke stappen de overheid en de samenleving moeten nemen.

6 december: Kunstmatige Intelligentie en Politiek: Mensenrechten

Hoeveel is je vrijheid waard als je elke minuut van de dag wordt gevolgd door camera's met gezichtsherkenning? En hoeveel is de uitspraak van een rechter waard, als deze volledig wordt ingegeven door een algoritme? Hoe verder kunstmatige intelligentie doordringt in ons dagelijks leven, hoe belangrijker de vraag wordt: wat is de impact van kunstmatige intelligentie op onze mensenrechten? Linda Kool werkt als senior onderzoeker bij het Rathenau Instituut aan het thema 'slimme samenleving'. Ze houdt zich bezig met publieke waarden en digitale technologie. Aviva de Groot is PhD onderzoeker aan de Universiteit van Tilburg. Ze houdt zich bezig met technologie en mensenrechten met een speciale interesse in privacy onderwerpen.

11 november -16 november: Reis Jong WBS - Servië

Wordt Servië het nieuwste EU lid in 2025, of zal het land, dat gevangen zit tussen oost en west, kiezen voor een andere koers? Servië heeft in de afgelopen jaren, onder verschillende progressieve regeringen enorme stappen gezet richting het EU-lidmaatschap. Toch staat de regering onder druk van conservatieve krachten in de politiek en maatschappij. Momenteel is het land nog steeds niet klaar voor Europese toetreding. Servië zal nog veel hervormingen

moeten doorvoeren en het conflict rond Kosovo zal opgelost moeten worden, voordat het land kan toetreden. Zal de progressieve regering deze koers kunnen aanhouden, of zullen de conservatieve krachten winnen? Het land gaat nog steeds gebukt onder de gevolgen van de Joegoslavische burgeroorlog. Kan het land zich ontdoen van deze gevolgen en kiezen voor de toekomst?

Dit waren vragen die gesteld werden tijdens de reis naar Servië. Tijdens de reis zijn deelnemers de geschiedenis van de Joegoslavische burgeroorlog ingedoken, hebben zij de gevolgen hiervan op het huidige politieke landschap bestudeerd en zijn zij onder andere in gesprek gaan met Velibor Pavlovic van de jongerenpartij, een afgevaardigde van de Friedrich-Ebert-Stiftung, Danilo Milic van het Olof Palme International Center, en een afgevaardigde van de Nederlandse ambassade.

3. PvdA

Klara Boonstra vertegenwoordigt de WBS (q.q.) in het Partijbestuur en in het periodieke directeuren-overleg van de neven-instellingen van de PvdA. Waar nodig ondersteunt en/of adviseert zij het Partijbestuur en het -bureau, met name bij juridische kwesties. Melanie Goedegebure neemt deel aan het overleg over de fondsenwerving. Internationaal vertegenwoordigt Klara Boonstra de WBS binnen de FEPS, het EU-samenwerkingsverband van wetenschappelijke instituten die zijn gelieerd aan de PES.

Klara Boonstra maakt q.q. deel uit van het bestuur van de Stichting die de Den Uyl-lezing organiseert.

4. Curatorium, staf en fellows

4.1 Curatorium

Het curatorium bestond in 2018 uit de volgende leden: Kees Aarts, Hans Andersson (penningmeester), Klara Boonstra (secretaris), Ferd Crone (voorzitter per 26 november 2018), Mark Elchardus, Kirsten van den Hul (per 26 november 2018), Attje Kuiken (tot 26 november 2018), H  l  ne Oppatja (per 1 november 2018), Felix Rottenberg (voorzitter tot 26 november 2018), Hans Schenk, Esther-Mirjam Sent en Egbert de Vries (tot 1 november 2018)

4.2 Staf

De leden van de staf in 2018 waren: Klara Boonstra, Annemarieke Nierop en Melanie Goedegebure.

4.3 Fellows

De WBS had in 2018 negen fellows aan zich verbonden. Ze werken op incidentele basis met of voor de WBS aan uiteenlopende projecten. Heleen de Coninck (1975) werkt bij het Institute for Science, Innovation and Society aan de Radboud Universiteit; Bert Otten (1961) was vicevoorzitter van de PvdA en is werkzaam als adviseur bij Radar Advies; Jan Marinus Wiersma (1960) is voorzitter van de WBS Denktank Europa; Arie de Jong doet in het kader van het Van Waarde Lokaal project een onderzoek naar eerdere decentralisatieoperaties in Nederland; Gijs Ockeloen (1957) adviseert omtrent de digitalisering van het WBS-onderzoek; Leen Hoffman (1943), econoom, maakt voor de WBS een studie van het werkgelegenheidsbeleid van SDAP en PvdA; Max Kommer (1953), freelance strategisch adviseur, studeerde sociologie in Leiden en promoveerde in Utrecht; Marnix Krop (1948) is voormalig diplomaat en werkt voor de WBS als fellow aan de biografie van Wim Kok; Menno Hurenkamp (1971) is als politicoloog verbonden aan de UvA en als fellow op het terrein van democratie en politieke partijen aan de WBS; Frans Bieckmann (1963) is hoofdredacteur van The Broker (www.thebrokeronline.eu), tijdschrift en website over globalisering en ontwikkeling. Hij is sinds begin 2011 als research fellow aan de WBS verbonden, als lid van het schrijfteam van de buitenlandcommissie en als coördinator van het forumdebat over de conceptresolutie.

4.4 Stagiair(e)s

Erik Pees (stage van 3 dagen per week) werkte tussen 1 februari en 1 juli 2018 mee aan een project over duurzaamheid, onder begeleiding van Annemarieke Nierop en Klara Boonstra.

Reinier Tromp (stage van 3 dagen per week) werkte tussen 1 april en 1 september 2018 mee aan de Datavakbond, onder begeleiding van Klara Boonstra.

Sam Mulder (stage van 3 dagen per week) werkt tot 1 april 2018 mee aan de biografie van Wim Kok, onder begeleiding van Marnix Krop en Menno Hurenkamp.

Edgar Hoedemaker (stage van 3 dagen per week) werkte tussen 1 april en 1 augustus 2018 mee aan de biografie van Wim Kok, onder begeleiding van Marnix Krop en Klara Boonstra.

Marlieke van den Tillaar (stage van 3 dagen per week) werkte vanaf 1 september 2018 aan het project feminisme anno nu, onder begeleiding van Annemarieke Nierop en Klara Boonstra.

Max Schippefelt (stage van 3 dagen per week) werkte vanaf 1 november 2018 mee aan een project over migratie, onder begeleiding van Klara Boonstra.

5. Activiteiten

8 maart – Klara was spreker bij de Viering Internationale Vrouwendag van de FNV in Groningen.

8 juni – Klara en Annemarieke organiseerden en namen deel aan de besloten WBS expert-bijeenkomst naar aanleiding van de gepresenteerde WRR-verkenning 'De nieuwe verscheidenheid' in De Kleine Werf te Amsterdam.

22 en 23 juni – Klara en Annemarieke: curatoriumvergadering in Herpt. Tijdens het eerste thema over de voorbereiding van de Europese verkiezingen en een discussie over globalisering waren Nik de Boer, Christiaan Vos, Henk Nijboer, Paul Tang, Matthijs van Neerbos, Monika Sie en Reinier Tromp te gast. Bij het tweede thema over de analyse van de gemeenteraadsverkiezing en een discussie over elektorale ontwikkelingen waren Giedo Jansen, Jan Erik Keman, Jacqueline Kalk, Monika Sie Dhian Ho en Menno Hurenkamp te gast.

7 en 8 september – Klara deelname aan '6th Annual Oxford Symposium' van FEPS in samenwerking met Policy Network en Renner Instituut in Oxford.

27 september – Klara gaf als academisch referent een reactie op de keynote lezing van Frank VandenBroucke tijdens het Congres van de ILRS in Utrecht.

9 oktober – Klara trad op bij de PvdA-afdeling Waterland en Fryske Marren tijdens een bijeenkomst over 'de toekomst van de sociaal-democratie' in Monnickendam.

16 oktober – Klara was spreker tijdens een bezoek van studenten van het keuzevak 'De Toekomst van Links: Tijd voor Idealisme, Radicalisme of Realisme?', samen met Sarah de Lange, hoogleraar UvA.

19 november – Annemarieke was aanwezig bij de eerste bijeenkomst van De Lichtvernieuwers, georganiseerd door de WBS samen met Sarah de Lange, in Pakhuis de Reiger, Den Haag.

6. Publicaties

Klara Boonstra

- Eerst de burger, dan het systeem S&D 2018/1, p. 4
- De wonderbaarlijke vermenigvuldiging van het werkgeverschap S&D 2018/2, p. 44
- Macht aan de nieuwe collectieven S&D 2018/3, p. 66
- Wetenschappelijke publicaties: <https://research.vu.nl/en/persons/klara-boonstra/publications/>

Annemarieke Nierop

- Vijf jaar Van Waarde 2018/1, p. 5

Bijlage 1: Algemene informatie

Statutaire naam: Wiardi Beckman Stichting

Statutaire zetel: Amsterdam

Bezoekadres: Emmapark 12, 2595 ET 's-Gravenhage

Rechtsvorm: Stichting

Activiteiten: De WBS stelt zich ten doel om urgente maatschappelijke vraagstukken te signaleren, deze wetenschappelijk te analyseren vanuit een langetermijnperspectief en sociaaldemocratisch gezindheid, en er toekomstgericht over te adviseren.

Juridische structuur: De WBS kent een directeur en een curatorium

Statutenwijziging: laatstelijk gewijzigd d.d. 31 oktober 2014

Beleid met betrekking tot omvang en functie van reserves en fondsen: het beleid is om voldoende reserves aan te houden om te kunnen voldoen aan cao-verplichtingen ten aanzien van leden van de staf.

Beleggingsbeleid: tegoeden van de stichting staan op spaarrekeningen, het geld wordt niet belegd.

Informatie over directie en curatorium

- Taak en werkwijze directie en curatorium: de directie voert het dagelijkse bestuur van de stichting. Het curatorium komt vier keer per jaar bijeen voor vaststelling van de begroting en het jaarplan, bespreking en evaluatie van voortgang en publicatie van grote projecten en overige activiteiten, en vaststelling van jaarverslag en jaarrekening en bespreking met de controlerende accountants.
- Bezoldigings- en vergoedingenbeleid: het lidmaatschap van het curatorium is een onbezoldigde functie.
- Wijze benoemen en zittingsduur leden van het curatorium: Het bestuur van de Partij van de Arbeid, het Partijbestuur, benoemt de leden van het curatorium op voordracht van het curatorium voor de tijd van vier jaren. Daarna is een verlenging met een tweede termijn van weer vier jaren mogelijk.
- Nevenfuncties van directie en de leden van het curatorium:
  - o Felix Rottenberg (voorzitter tot 26 november 2018):
    - Voorzitter LIRA, auteursrechtenorganisatie voor schrijvers, vertalers en journalisten;
    - Voorzitter Branche Organisatie Kinderopvang;
    - Voorzitter Landbouw en Voedsel Dialogen;
    - Voorzitter ambassadeurs - Initiatief Bewust Bodem beleid;
    - Voorzitter bestuur International New Towns Institute;
    - Voorzitter kenniscentrum Architectuur Lokaal;
    - Voorzitter Odense Huis Amsterdam, centrum voor dementie cliënten en hun partners;
    - Voorzitter bestuur Nieuw Geneco, Nederlands Genootschap voor Componisten;

- Voorzitter Amsterdamse Kunstraad.
- Ferd Crone (voorzitter per 26 november 2018):
  - Burgemeester Gemeente Leeuwarden (betaald, hoofdfunctie)
  - Lid Bestuur Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
  - Voorzitter Bestuurlijk Overleg Stadsregio Leeuwarden (BOSL)
  - Voorzitter G40, Grote Steden Beleid (GSB)
  - Lid DB Gemeenschappelijke Regeling SNN (Samenwerkingsverband Noord-Nederland)
  - Voorzitter DB/AB Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân
  - Voorzitter Stuurgroep Veiligheidshuis Fryslân
  - Lid Veiligheidsberaad (landelijk beraad voorzitters veiligheidsregio's)
  - Lid Platform Veiligheid (G40, ministeries van WW&I, Justitie en Binnenlandse zaken en het Centrum voor Veiligheid en Criminaliteitspreventie)
  - Voorzitter van het bestuur van de Stichting Herdenking Gevallenen 4 mei
  - Secretaris van het bestuur van de Stichting Onderhoud Stadhouderskerk grafuimten Grote of Jacobijnerkerk
  - Beschermheer Stichting Ljouwerter Skûtsje
  - Lid RvT Platform 31 ((kennis- en onderzoeksorganisatie over ruimtelijke, economische en sociale vraagstukken in stad en regio)
  - Lid Landelijk strategisch overleg aanpak ondermijning
  - Lid van het bestuur van de Stichting Vrienden van Noorderbreedte
  - Vice-voorzitter DB/Lid AB van de Stichting Groen Gas Nederland
  - Lid RvA Stichting Energy Valley
  - Voorzitter RvT Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN)
  - Voorzitter RvA Energy Academy Europe
  - Voorzitter RvT KNMI
  - Beschermheer Pasveerkorpsen Leeuwarden
  - Lid Comité van aanbeveling De Uitdaging
  - Lid Comité van aanbeveling Zingen voor je leven
  - Lid Comité van Aanbeveling Medisch Benefiet Friesland
  - Lid Comité van Aanbeveling voor de Stichting Avifauna Fryslân
  - Lid Comité van aanbeveling Stichting Musica Leovardia
  - Beschermheer Jeugdcircus Saranti
- Hans Andersson (penningmeester):
  - Hoofdfunctie: Bestuursadviseur AnderssonAdvies BV
  - Nevenfuncties:
  - Voorzitter Raad van Commissarissen Mobile Arts/de Parade (tot 1 juli 2018)
- Klara Boonstra (secretaris)
  - Hoogleraar Internationaal sociaal recht bij de VU
  - Voorzitter diverse geschillencommissie in het (hoger) onderwijs bij SGO Utrecht
  - Lid van de Raad van Advies van het College voor de Mensenrechten
  - Voorzitter Curatorium de Burcht, wetenschappelijk bureau voor de vakbeweging
  - Lid van de Advies en Arbitragecommissie CAOP
- Egbert de Vries (lid tot 1 november 2018):
  - Directeur Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties (betaald,

- hoofdfunctie) vanaf 1 juli 2014
  - Lid Bestuur Partij van de Arbeid (betaald, nevenfunctie) vanaf 18 februari 2014
  - Lid Raad van Commissarissen Woningcorporatie Velison te Velsen (betaald, nevenfunctie) vanaf 7 juli 2016
  - Lid van het Algemeen Bestuur van het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (betaald, nevenfunctie) vanaf 26 maart 2015
  - Lid van de Kerkenraad en lid van de diaconie van de Oranjekerk, wijkgemeente van de Protestantse Kerk Amsterdam (onbetaald, nevenfunctie) sinds 1997
  - Medevennoot in Chitasand VOF sinds juli 2014
  - Lid van de Raad van Toezicht van de stichting Heen en Weer, sinds maart 2017
  - Lid van de ledenraad van de VU-vereniging, sinds juni 2017
- Hélène Oppatja (lid per 1 november 2018):
  - Voorzitter Raad van Toezicht Alphen op één Lijn [bezoldigd]
  - Lid Raad van Commissarissen Ferm Werk [bezoldigd]
  - Vicevoorzitter landelijk partijbestuur PvdA [onbezoldigd]
  - Bestuurslid Stichting Nationale Herdenking 15 augustus 1945 [onbezoldigd]
- Esther-Mirjam Sent:
  - Lid Raad van Toezicht Introdans, sinds 2015 [onbezoldigd]
  - Lid Raad van Toezicht Atria, sinds 2014 [bezoldigd]
  - Bestuurslid Prof. F. De Vries-Stichting, sinds 2014 [onbezoldigd]
  - Lid Raad van Toezicht, Karakter, sinds 2013 [bezoldigd]
  - Lid Sociaal Wetenschappelijke Raad (SWR) van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen (KNAW), sinds 2011 [onbezoldigd]
  - Lid Vereniging Aegon, sinds 2010 [bezoldigd]
  - Lid Raad van Advies "Erasmus Journal for Philosophy and Economics", sinds 2008 [onbezoldigd]
  - Redacteur "Journal of Institutional Economics", sinds 2007 [bezoldigd]
- Mark Elchardus:
  - Zaakvoerder van de commanditaire genootschap Research, Analysis, Vision.
- Kees Aarts:
  - Hoofdfunctie: Hoogleraar en decaan, Rijksuniversiteit Groningen.
  - Nevenfunctie: Voorzitter bestuur Nederlandse Kring voor Wetenschap der Politiek (onbezoldigd) tot juni 2018
- Attje Kuiken (lid tot 26 november 2018):
  - Lid Adviesorgaan Leergang 'Persoonlijk leiderschap in het publieke domein' van MW&V. (2017 tot heden)
  - Training Leergang 'Persoonlijk leiderschap in het publieke domein' van MW&V. (vanaf 2018 tot heden)
  - Lid Raad van Toezicht van de stichting huisartsenposten West-Brabant (vanaf 1 februari 2016 tot heden)

- Kirsten van den Hul (lid per 26 november 2018):
  - gastdocent Haagse Hogeschool
  - gastdocent Universiteit van Amsterdam

- Hans Schenk:
  - Emeritus Hoogleraar Economische Wetenschappen, Universiteit Utrecht
  - Kroonlid Sociaal-Economische Raad
  - Vice-voorzitter en Waarnemend President-Commissaris Raad van Commissarissen Transdev Nederland Holding NV
  - Lid Raad van Commissarissen Wehkamp Holding BV
  - Lid Raad van Commissarissen Zorg van de Zaak NV
  - Voorzitter College van Regenten, Stichting Prof. F. De Vries
  - Voorzitter Bestuur Stichting GRASP Research
  - Voorzitter Bestuur Stichting Onderzoek Medezeggenschap (SOMz)
  - Lid Sustainable Finance Lab (Universiteit Utrecht)
  - Penningmeester Bestuur, Stichting Politieke Economie

Risico- en toekomstparagraaf

De financiering van de WBS is grotendeels afhankelijk van subsidie verstrekt op grond van de WFPP door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Door de Landelijke verkiezingen in maart 2017 is de hoogte van de subsidie ingrijpend verlaagd. De WBS-begroting is daarop aangepast.

Een kleine staf in vaste dienst wordt ondersteund door stagiaires en vrijwilligers. Er bestaat de mogelijkheid om op projectbasis tijdelijk personeel aan te nemen.

De afgelopen jaren is zeer fors bezuinigd op huisvesting en facilitair bedrijf. De financiële risico's die verband houden met de onderhuurders zijn ingecalculeerd.

Tot slot investeert de WBS ook steeds meer in fondsenwerving, onder andere via een jaarlijkse donateurscampagne en 'Vrienden van de WBS' die voor een reeks van jaren grotere schenkingen doen.

Bijlage 2: Begroting 2019

Begroting 2019 Wiardi Beckmanstichting

	Begroting boekjaar 2019
	€
B a t e n	
Subsidie	241.200
Bijdrage Partij van de Arbeid	40.000
Bijdragen en donaties	85.000
Inkomsten Jaarboek	0
Publicaties	0
Overige	1.000
	<u>367.200</u>
L a s t e n	
Organisatiekosten	
Personeelskosten	229.660
Huisvestingskosten	23.400
Bureaunkosten	15.900
Reis- en verblijfkosten	8.500
Accountants-, advies- en administratiekosten	17.500
Overige kosten	4.900
	<u>299.860</u>
Kosten activiteiten	
Donateursactie	16.000
Werkgroepen	22.000
Den Uyl - leerstoel	5.000
Conferenties	0
Jong WBS	6.000
Uitgave geschriften	33.000
Overige projecten	21.000
	<u>103.000</u>
Totaal lasten	<u>402.860</u>
Overschot/tekort	<u>-35.660</u>

Bijlage 3: Jaarrekening 2018

Rapport
Aan het Curatorium van de
Dr. Wiardi Beckman Stichting, Den Haag
inzake de jaarrekening 2018

Jaarrekening 2018

Den Haag, 16 mei 2019

**WITH accountants
in non-profit**

Inhoudsopgave

	Pagina
Jaarrekening 2018	
Balans op 31 december 2018	3
Staat van baten en lasten 2018	4
Grondslagen voor waardering en resultaat	5
Toelichting van posten op de balans	7
Toelichting van baten en lasten 2018	11
Overige gegevens	16
Overige bijlagen	17
Totaal aantal pagina's in dit rapport	17

BALANS OP 31 DECEMBER 2018
(na verwerking van het resultaat)

	<u>2018</u>		<u>2017</u>	
	€	€	€	€
A c t i v a				
Materiële vaste activa				
Inventaris (1)	3.282		6.671	
Bibliotheek	<u>1</u>		<u>1</u>	
		3.283		6.672
Financiële vaste activa (2)		14.396		14.333
Vlottende activa				
Subsidie (3)	56.337		0	
Vorderingen en vooruitbetaalde kosten (4)	22.800		16.807	
Liquide middelen (5)	<u>259.783</u>		<u>271.380</u>	
		<u>338.920</u>		<u>288.187</u>
Totaal activa		<u><u>356.599</u></u>		<u><u>309.192</u></u>
P a s s i v a				
Reserves (6)				
Continuïteitsreserve	236.970		213.625	
Bestemmingsreserves	<u>60.000</u>		<u>40.000</u>	
		296.970		253.625
Fondsen (7)		5.000		5.000
Kortlopende schulden en overlopende passiva (8)				
		<u>54.629</u>		<u>50.567</u>
Totaal passiva		<u><u>356.599</u></u>		<u><u>309.192</u></u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

	<u>Begroting</u> <u>2018</u> €	<u>Uitkomsten</u> <u>2018</u> €	<u>Uitkomsten</u> <u>2017</u> €
B a t e n			
Subsidie	237.100	246.004	411.839
Subsidie voorgaande jaren	0	-6.441	6.889
Bijdrage Partij van de Arbeid	40.000	40.000	40.000
Bijdragen en donaties	84.000	103.331	169.081
Inkomsten Jaarboek	0	0	2.343
Publicaties	0	619	2.184
Overige	1.000	5.486	2.641
	<u>362.100</u>	<u>388.999</u>	<u>634.977</u>
L a s t e n			
Organisatiekosten			
Personeelskosten (9)	225.000	230.101	448.660
Huisvestingskosten (10)	24.200	21.418	22.201
Bureaunkosten (11)	25.800	18.831	31.266
Reis- en verblijfkosten (12)	12.000	8.768	12.722
Accountants-, advies- en administratiekosten (13)	15.000	15.784	16.053
Overige kosten (14)	4.800	5.711	3.199
	<u>306.800</u>	<u>300.613</u>	<u>534.101</u>
Kosten activiteiten			
Donateursactie	16.000	16.526	17.674
Werkgroepen	6.000	3.868	5.161
Den Uyl - leerstoel	5.000	5.000	0
Conferenties (15)	12.000	11.367	5.973
Uitgave geschriften (16)	14.400	7.130	25.202
Overige projecten (17)	3.600	1.150	2.389
	<u>57.000</u>	<u>45.041</u>	<u>56.399</u>
Totaal lasten	<u>363.800</u>	<u>345.654</u>	<u>590.500</u>
Overschot	<u>-1.700</u>	<u>43.345</u>	<u>44.477</u>
Dit wordt als volgt verdeeld:			
Ten laste van het Europafonds		0	-2.234
Ten gunste van de bestemmingsreserves		20.000	40.000
Ten gunste van de continuïteitsreserve		23.345	6.711
		<u>43.345</u>	<u>44.477</u>

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAAT

Grondslagen van waardering en van bepaling van het resultaat

Algemene grondslagen

De jaarrekening is opgesteld op basis van Richtlijn C1 “Kleine organisaties-zonder-winststreven”.
De jaarrekening is opgesteld in euro’s.

Grondslagen van waardering

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs verminderd met de op basis van de geschatte levensduur bepaalde afschrijvingen, met inachtneming van een eventuele restwaarde. De afschrijvingen bedragen een percentage van deze verkrijgingsprijs.

Vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva zijn opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs; waardering geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

Reserves en fondsen

Reserves betreffen gelden ter vrije besteding van de Stichting. Door het bestuur kunnen doelreserves worden aangehouden voor aanwending aan een specifiek doel.

Fondsen betreffen gelden die besteed moeten worden in het kader voor de doelstelling waarvoor deze ter beschikking zijn gesteld. Dit betreft het niet bestede deel van toegekende donaties.

Grondslagen van resultaatbepaling

Algemene grondslagen van resultaatbepaling

Het resultaat is bepaald als het verschil tussen de baten en alle hiermee verbonden kosten en andere aan het verslagjaar toe te rekenen lasten, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten

De baten zijn gevormd door alle aan het verslagjaar toe te rekenen opbrengsten.

Personeelsbeloning

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

De pensioenpremies worden afgedragen aan de pensioenmaatschappij. Op grond van de uitvoeringsovereenkomst en RJ 271 is het de stichting toegestaan de pensioenregeling te verwerken overeenkomstig de verplichting aan de pensioenuitvoerder. Uit dien hoofde worden de over een jaar verschuldigde pensioenpremies als pensioenlasten in de winst- en verliesrekening verwerkt.

TOELICHTING VAN POSTEN OP DE BALANS

	Inventaris	Totaal
	€	€
A c t i v a		
Materiële vaste activa		
<i>Inventaris (1)</i>		
Aanschafwaarde	57.216	57.216
Afschrijving tot en met boekjaar	-50.545	-50.545
Boekwaarde per 1 januari 2018	6.671	6.671
Investerings	0	0
Desinvesteringen	0	0
Afschrijving boekjaar	-3.389	-3.389
Boekwaarde 31 december 2018	3.282	3.282
Cumulatieve aanschafwaarde	57.216	57.216
Cumulatieve afschrijvingen en overige waardeverminderingen per 31 december	-53.934	-53.934
Boekwaarde 31 december 2018	3.282	3.282

De inventaris wordt afgeschreven in 5 jaar.

Bibliotheek

De in 2018 aangeschafte boeken en tijdschriften tot een bedrag van € 651 zijn ten laste van het resultaat gebracht.

	2018	2017
	€	€
Financiële vaste activa (2)		
ING Bank zakelijke spaarrekening	14.396	14.333

Dit betreft een aan de verhuurder van het pand aan het Emmapark 12 afgegeven bankgarantie. De stichting kan derhalve niet vrij beschikken over de gelden op deze bankrekening.

Vlottende activa	€	€
Subsidie (3)		
Te ontvangen subsidie oude jaren		0
Boekjaar 2018	246.004	
Af: voorschot 2018	<u>189.667</u>	
		<u>56.337</u>
Te ontvangen		<u><u>56.337</u></u>

De subsidie over 2018 is berekend op basis van de jaarrekening 2018 en de wet subsidiëring politieke partijen.

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Vorderingen en vooruitbetaalde kosten (4)		
Te vorderen rente	17	0
Te ontvangen bijdrage Jong WBS	3.952	0
Waarborgsommen	640	640
Vooruitbetaalde huur	16.369	16.167
Overige	<u>1.822</u>	<u>0</u>
Saldo per 31 december	<u><u>22.800</u></u>	<u><u>16.807</u></u>
Liquide middelen (5)		
ING Bank 30603, rekening-courant	85.767	74.840
ING Bank 66.50.84.536	4	62
ING Bank 30603 Spaarrekening	100.290	100.218
ING bank zakelijk kwartaalspaarrekening	5.018	5.018
Rabobank	68.406	90.987
Kas	<u>298</u>	<u>255</u>
	<u><u>259.783</u></u>	<u><u>271.380</u></u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

De ING heeft de stichting een krediet in rekening-courant verstrekt tot een bedrag van € 60.000.

Voor dit krediet zijn geen zekerheden afgegeven.

Passiva

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Reserves (6)		
<i>Continuïteitsreserve</i>		
Stand per 1 januari	213.625	206.914
Bij: dotatie bestemming overschot boekjaar	<u>23.345</u>	<u>6.711</u>
Stand per 31 december	<u><u>236.970</u></u>	<u><u>213.625</u></u>

De stichting is voor haar financiering grotendeels afhankelijk van de subsidie uit hoofde van de Wet financiering politieke partijen. Omdat de hoogte van deze subsidie sterk afhankelijk is van het aantal zetels van de PvdA-fractie in de Tweede Kamer acht het curatorium van de stichting het van belang om een continuïteitsreserve te vormen die groot genoeg is om de lasten van mogelijk tegenvallende verkiezingsresultaten op te vangen.

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<i>Bestemmingsreserves</i>		
<i>Project Rotterdam:</i>		
Stand per 1 januari	40.000	0
Bij: dotatie bestemming boekjaar	<u>20.000</u>	<u>40.000</u>
Stand per 31 december	<u><u>60.000</u></u>	<u><u>40.000</u></u>

Dit betreft een bestemmingsreserve die is gevormd ter financiering van een project met de werktitel "Rotterdam". De reserve zal in de periode van 2017 tot en met 2020 steeds worden gedoteerd met een bedrag van € 20.000.

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Fondsen (7)		
Legaat	5.000	5.000
Europafonds	<u>0</u>	<u>0</u>
Saldo per 31 december	<u><u>5.000</u></u>	<u><u>5.000</u></u>
<i>Europafonds</i>		
Stand per 1 januari	0	2.234
Uit verwerking overschot c.q. tekort	<u>0</u>	<u>-2.234</u>
Stand per 31 december	<u><u>0</u></u>	<u><u>0</u></u>

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Kortlopende schulden en overlopende passiva (8)		
<i>Te betalen en vooruitontvangen posten</i>		
Te betalen vakantiegeld/-dagen	7.808	8.276
Te betalen accountants- en administratiekosten	10.750	9.300
Te betalen kosten projecten	2.843	0
Te betalen kosten website	0	1.538
Te betalen doorbelaste kosten PvdA	6.405	338
Te veel ontvangen subsidie	0	30.561
Vooruitontvangen doorbelaste kosten	11.050	0
Te betalen beëindigingskosten	12.501	0
Overige	<u>3.272</u>	<u>554</u>
Saldo per 31 december	<u><u>54.629</u></u>	<u><u>50.567</u></u>

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Salarisverwerking

De stichting heeft de betaling van salarissen en de daarmee gemoeide belasting en premies werknemersverzekeringen en pensioenen uitbesteed aan het partijbureau van de PvdA. Derhalve zijn de eventuele schulden uit hoofde van deze posten niet opgenomen in de balans. De stichting is echter hoofdelijk aansprakelijk voor de uit deze verplichtingen voortvloeiende schulden.

Huurverplichting

De Wiardi Beckman Stichting huurt een pand aan Emmapark 12 in Den Haag van Emmapark Holding B.V.. De huurovereenkomst is aangegaan voor een periode tot en met 31 maart 2019 waarbij een opzegtermijn geldt van 12 maanden. De jaarlijkse huurverplichting bedraagt circa € 65.300 per jaar.

Uit hoofde van de huurovereenkomst is een bankgarantie afgegeven van € 14.300.

Inkomsten uit onderverhuur

De stichting is onderverhuurovereenkomsten aangegaan met een tweetal onderhuurders. De eerste overeenkomst is aangegaan voor de periode dat de stichting het pand aan het Emmapark 12 huurt. Voor beide partijen geldt een opzegtermijn van 6 maanden. De jaarlijkse onderhuursom bedraagt circa € 40.000.

De tweede overeenkomst is aangegaan voor de periode dat de stichting het pand aan het Emmapark 12 huurt. Voor beide partijen geldt een opzegtermijn van één maand. De jaarlijkse onderhuursom bedraagt € 15.000.

TOELICHTING VAN BATEN EN LASTEN

B a t e n

Subsidie

De door de stichting ontvangen subsidie betreft een subsidie op basis van de Wet financiering politieke partijen. Volgens deze wet heeft de stichting recht op een subsidie van € 127.789 (basisbedrag) en vervolgens een bedrag van € 13.135 voor elke zetel die de PvdA in de Tweede Kamer heeft.

De PvdA had in dit boekjaar 9 zetels in de Tweede Kamer.

De subsidie is vastgesteld tot en met het boekjaar 2017.

La s t e n

Organisatiekosten

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Personeelskosten (9)	€	€

Salarissen

Salarissen	176.272	286.262
Beëindigingskosten	12.501	77.000
af: salarissen ten laste van Europafonds	0	-2.198
af: overige doorbelaste salarissen	-4.350	-2.581
	<u>184.423</u>	<u>358.483</u>

Sociale lasten en pensioenpremies

Sociale lasten	29.148	46.007
Ziekengeldverzekering en overige verzekeringen	3.853	6.617
Pensioenpremie	8.575	30.382
	<u>41.576</u>	<u>83.006</u>

Overige personeelskosten

Opleidingskosten	2.009	0
Vrijwilligersvergoedingen	1.500	1.925
Jubileumuitkering	0	4.454
Overige personeelskosten	593	792
	<u>4.102</u>	<u>7.171</u>
	<u>230.101</u>	<u>448.660</u>

Aantal personeelsleden

Bij de stichting waren in het boekjaar gemiddeld 4,1 personeelsleden (2017: 7,0) in dienst op basis van FTE. Dit is als volgt verdeeld:

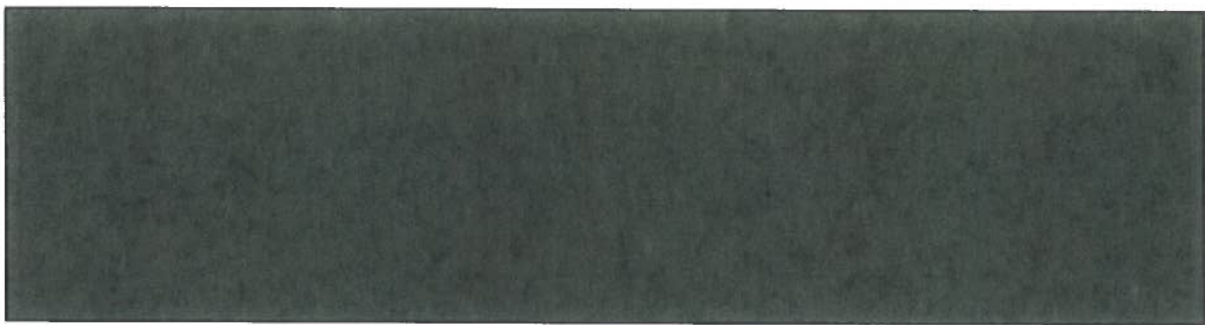
	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Staf	2,9	6,2
Stagiairs	1,2	0,8
	<u>4,1</u>	<u>7,0</u>

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Huisvestingskosten (10)		
Huur Emmapark	65.275	64.511
Onderhoud	758	431
Verzekeringen	680	671
Gas, elektra en water	5.637	4.514
Vaste lasten	1.113	1.128
Schoonmaakkosten	1.423	2.672
Overige	<u>1.332</u>	<u>2.680</u>
	76.218	76.607
Af: onderverhuur	<u>54.800</u>	<u>54.406</u>
	<u>21.418</u>	<u>22.201</u>
Bureaunkosten (11)		
Kantoorbenodigdheden	188	665
Portiekosten	408	1.070
Telefoonkosten	597	2.716
Contributies	1.000	1.025
Bibliotheek	651	632
Automatisering en website	9.262	16.892
Salarisadministratie	3.336	3.391
Afschrijvingen inventaris	3.389	4.839
Overige	<u>0</u>	<u>36</u>
	<u>18.831</u>	<u>31.266</u>
Reis- en verblijfkosten (12)		
Consumptiekosten	1.377	3.018
Reis- en verblijfkosten medewerkers	<u>7.391</u>	<u>9.704</u>
	<u>8.768</u>	<u>12.722</u>

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Accountants-, advies- en administratiekosten (13)		
Accountantskosten controle jaarrekening	4.415	3.519
Administratiekosten	10.921	12.534
Advieskosten	<u>448</u>	<u>0</u>
	<u>15.784</u>	<u>16.053</u>
Overige kosten (14)		
<i>Rente</i>		
Bankrente en -kosten	--- 2.271	--- 1.426
<i>Diverse kosten</i>		
Attenties voor sprekers	313	214
Vergaderkosten curatorium	823	1.206
Overige kosten	<u>2.304</u>	<u>353</u>
	--- 3.440	--- 1.773
	<u>5.711</u>	<u>3.199</u>
Kosten activiteiten		
Conferenties (15)		
Jong WBS	9.668	5.963
Expertbijeenkomst	1.441	0
Diversen	<u>258</u>	<u>10</u>
	<u>11.367</u>	<u>5.973</u>

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Uitgave geschriften (16)		
Jaarboek	0	0
Redactiekosten S&D	6.130	3.695
Creatief na de crisis	0	0
Kunst of Koopwaar	0	2.283
Mijn rooie vrouw	0	0
Over de Grens	0	11.707
Rood-Groene Politiek	0	7.517
Diverse publicaties	1.000	0
	<u>7.130</u>	<u>25.202</u>
Overige projecten (17)		
Internationale contacten	81	155
Kosten Europafonds	0	2.234
Datavakbond	1.069	0
Overige kosten activiteiten	0	0
	<u>1.150</u>	<u>2.389</u>

Vastgesteld door het curatorium op 16 mei 2019:

OVERIGE GEGEVENS

Vaststelling jaarrekening 2017

Vaststelling van de jaarrekening 2017 heeft plaats gevonden in de curatoriumvergadering gehouden op 6 april 2018.

Bestemming overschot 2018

De staat van baten en lasten kent een positief saldo ad € 46.388. Dit saldo wordt als volgt verdeeld:

	€
Ten gunste van de bestemmingsreserves	20.000
Ten gunste van de continuïteitsreserve	<u>23.345</u>
	<u>43.345</u>

OVERIGE BIJLAGEN

Giften van € 4.500 en hoger

De stichting ontving in 2018 één gift van € 4.500 of hoger, te weten:
- € 20.000 van de heer H. v.d. Pols

Giften van € 1.000 en hoger

Naast de bovengenoemde giften ontving de stichting in 2018 drie giften van € 1.000 of hoger.

Schulden van € 25.000 en hoger

De stichting had in 2018 de beschikking over een krediet in rekening-courant bij de ING Bank voor maximaal € 60.000. In het boekjaar is geen gebruik gemaakt van dit krediet. De stichting heeft geen andere schulden voor een bedrag van € 25.000 en hoger.

Wiardi Beckman Stichting
Emmapark 12
2595 ET 'S-GRAVENHAGE

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van de Wiardi Beckman Stichting

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van de Wiardi Beckman Stichting gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening voor het jaar geëindigd op 31 december 2018 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Wiardi Beckman Stichting te 's-Gravenhage per 31 december 2018 en van het resultaat over de periode 1 januari 2018 tot en met 31 december 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'kleine organisaties-zonder-winststreven'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018 met een balanstotaal van € 356.599;
2. de staat van baten en lasten voor het boekjaar eindigend op 31 december 2018 met een resultaat van € 43.345 (overschot); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Wiardi Beckman Stichting te 's-Gravenhage, zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'kleine-organisaties-zonder-winststreven vereist is'.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn C1 'kleine organisaties-zonder-winststreven'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 'kleine organisaties-zonder-winststreven'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Sliedrecht, 16 mei 2019.

accountants B.V.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van de Wiardi Beckman Stichting te 's-Gravenhage

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten óf fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid
T.a.v. het bestuur
Leegwaterplein 45
2921 DB DEN HAAG

Sliedrecht, 27 juni 2019

Onze referentie : PA/NdO/6152/1247
Betreft : jaarverslag 2018
Behandeld door : [REDACTED]

Geacht bestuur,

Hierbij ontvangt u 2 gewaarmerkte exemplaren van de jaarrekening 2018 van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid inclusief de controleverklaring. Wij vragen u het voltallige bestuur de jaarrekening voor akkoord te tekenen en één exemplaar aan ons te retourneren.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring, zoals opgenomen in de overige gegevens, wordt openbaar gemaakt. Openbaarmaking van de controleverklaring is alleen toegestaan tezamen met de gehele jaarrekening. Indien u dit jaarverslag opneemt op het internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

[REDACTED]
accountants B.V.

Bijlagen.

Jaarstukken Jonge Socialisten in de PvdA 2018

Den Haag, 25 juni 2019

Inhoud	paginanummer::
Jaarverslag	2
Balans 31 december	6
Staat van baten en lasten	7
Toelichting	8
Statutaire bepaling resultaatbestemming	13
Begroting 2019	13
Ondertekening	14
Controleverklaring accountant	15

in de PvdA

Jaarverslag landelijk bestuur 2018

Over het jaar 2018 opereerde het landelijk bestuur van de Jonge Socialisten in de PvdA (JS) in twee verschillende samenstellingen, daar één bestuurstermijn van juli tot juni loopt.

In de eerste helft van 2018 was het landelijk bestuur als volgt samengesteld:

Voorzitter	Lieke Kuiper
Vicevoorzitter/Secretaris	Simon Putman
Penningmeester & Bestuurslid Afdelingen	Twan Wilmes
Bestuurslid Politiek & Campagnes	Anouk Daams
Bestuurslid Politiek & Scholing	Bo Lemmens
Bestuurslid Leden & Activiteiten	Yannick Bults
Internationaal Secretaris	

In de tweede helft van 2018 was het landelijk bestuur als volgt samengesteld:

Voorzitter	Twan Wilmes
Vicevoorzitter/Secretaris	Djairo Terpstra
Penningmeester & Bestuurslid Vereniging	Jordy Oomen
Bestuurslid Communicatie	Pelle Depla
Bestuurslid Scholing	Judith Lemkes
Bestuurslid Leden	Yannick Bults
Internationaal Secretaris	Friso Ages

Voor je ligt het jaarverslag van het landelijk bestuur. In dit verslag beschrijven we per werkerterrein wat er in 2018 allemaal is gebeurd.

Politiek en acties

In dit deel beschrijven we wat we in 2018 hebben gedaan op het gebied van politiek en acties. We hebben zelf een aantal acties opgezet, waaronder tegen Deliveroo. Daarnaast hebben we ons aangesloten bij een aantal acties, waaronder voor Lili en Howick. 2018 was het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen en het referendum over de sleepwet. Wat wij voor deze verkiezingen hebben gedaan valt te lezen onder het kopje 'campagne'.

We hebben in 2018 actie gevoerd tegen Deliveroo, omdat zij hun werknemers onverzekerd rond laten fietsen. We hebben onder andere een rechtszaak aangespannen. Deze is helaas verloren, maar de rechtszaak van FNV tegen Deliveroo is wel gewonnen. Daarnaast heeft de druk van de JS en de PvdA heeft er inmiddels toe geleid dat zelfs Deliveroo vindt dat hun riders verzekerd rond moeten fietsen. Wij blijven doorgaan tot Deliveroo hun riders als volwaardige werknemers gaat beschouwen.

Op het gebied van emancipatie zijn wij aangehaakt bij het #metoo-beraad, een samenwerking van de Rutgers Stichting om seksueel grensoverschrijdend gedrag te stoppen. Daarnaast hebben we bij alle acties en activiteiten die we organiseerden ons best gedaan om een betere balans te creëren tussen het aantal mannelijke en vrouwelijke deelnemers en hebben we onder meer ingezet op meer vrouwelijke sprekers. Op Internationale Vrouwendag hebben we samen met een groot aantal JS-kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen een oproep gedaan om te blijven strijden voor gelijk loon voor gelijk werk.

We waren in Den Haag om Lili en Howick in Nederland te houden, dit is de plek waar ze zijn opgegroeid en dit is dus de plek waar ze thuis zijn. Deze demonstratie was groots en kwam landelijk veelvuldig in het nieuws. Mede door onze inspanningen heeft de staatssecretaris op het laatste moment besloten om de twee kinderen toch hier te houden. Dit laat maar weer eens zien dat dat actievoeren wel degelijk zin heeft.

De demonstratie tegen de afschaffing van de dividendbelasting heeft ook succes gehad. Politie mensen, militairen, mensen uit de zorg en mensen uit het onderwijs waren aanwezig om te vertellen waarom de afschaffing van de dividendbelasting een fout is. Het geld kan en moet geïnvesteerd worden in de publieke sector. Want daar is de laatste jaren stevig op bezuinigd, waardoor de werkdruk toenam terwijl de salarissen afnamen. Daarnaast waren we in Amsterdam om samen met andere PJO's te demonstreren tegen de renteverhoging op studieleningen.

in de PvdA

Ook hebben we de Mars voor Zekerheid gelopen in Rotterdam. Dit is georganiseerd door de FNV en gaat de strijd aan tegen de flexibilisering. We zijn de eerste generatie in tijden die het slechter krijgt dan onze ouders. Dit is niet oké! Wanneer we na jaren studeren en een hoge studieschuld de arbeidsmarkt oprollen hebben we nog steeds geen zekerheid. De banen die er zijn geven je een flexibel contract, dit lijkt fijn, maar dat is het niet. Met een flexibel contract is het zo goed als onmogelijk om een hypotheek te krijgen. Samen met de FNV strijden we door tegen de doorgeslagen flexibilisering.

Campagne

Wonen was zoals verwacht hét thema van de gemeenteraadsverkiezingen. Tijdens onze bezoeken aan de ongeveer 40 gemeenten die wij aandeden, bleef dit terugkomen. Dit leidde tot een aantal acties in verschillende steden. Zo hebben wij aandacht gevraagd voor de verkoop en de slechte staat van sociale huurwoningen.

De gemeenteraadsverkiezingen zijn altijd een mooie kans om veel jongeren op belangrijke plekken verkozen te krijgen en om de stem van jongeren te laten horen als raadsleden, fractieondersteuners en burgerradsleden. Al het hele jaar waren we bezig met het organiseren en plannen van de campagne. Toen we op 20 januari de campagne aftraptten was het dan eindelijk zover; vol energie en goede moed waren we er klaar voor. Nog nooit eerder hadden we zoveel kandidaten. Sterker nog: nog nooit eerder hadden we zoveel verkiesbare kandidaten! En nog nooit eerder zijn we langs zoveel afdelingen geweest. Met een enorme groep vrijwilligers zijn we in busjes door het land getrokken, door weer en wind, maar met het enthousiasme van een przerwalskipaard. Inmiddels hebben we dertig JS-raadsleden en nog veel meer andere leden in ondersteunende posities rondom fracties.

Veel kandidaten in veel verschillende gemeenten tijdens de campagne heeft echter ook een keerzijde. Zoals bekend hebben we sinds maart 2017 minder budget dan voorheen. Minder budget met meer kandidaten betekent dat er keuzes moeten worden gemaakt. Er waren immers gewoonweg niet genoeg middelen om met ons busje en przerwalskipaard-enthousiasme bij alle kandidaten langs te gaan. Zodoende hebben we de keuze gemaakt om tien regioutours te organiseren en iedere gemeente aan te doen waar een JS-kandidaat op een verkiesbare plek stond. Bij vijf gemeenten lukte het ons helaas niet om binnen de tien geplande regioutours langs te komen. De kandidaten uit deze gemeenten hebben we echter de mogelijkheid geboden om buiten de geplande campagnetours om langs te komen. Verder is er een vast bedrag per kandidaat (verkiesbaar of niet-verkiesbaar) beschikbaar gesteld dat zij konden gebruiken voor hun persoonlijke campagne.

Gelijktijdig hebben we een campagne rond de sleepwet georganiseerd. Met geld van de referendumcommissie hebben we in w.c's door het hele land campagne gevoerd om mensen erop te wijzen dat ze wél iets te verbergen hebben. Vanuit de vereniging kregen we veel verschillende berichten dat onze posters door het hele land werden gespot. Een goed teken!

Scouting en scholing

In 2018 zijn er diverse scholingsactiviteiten georganiseerd op veel verschillende terreinen. Zo zijn er voor de kandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen avonden georganiseerd als campagne voeren door Peter van Heemst, Integriteit door Rosalie Bedijn van het Centrum voor Lokaal Bestuur en actievoeren door Marleen Haage. Daarnaast organiseerden we een ledenweekend, werkbezoeken aan een gevangenis en Defence for Children en diverse scholingsactiviteiten.

In april reisden we af naar Bodegraven voor het (Nieuwe) Ledenweekend. Tijdens dit weekend konden leden luisteren naar interessante sprekers, deelnemen aan diverse workshops en meedoen aan een heuse speurtocht. Tijdens het ledenweekend ontvingen we veel verschillende sprekers en workshopsleiders; sprekers van de Partij van de Arbeid, zoals Mariette Hamer, Robert Steenbergen en Anna van den Boogaard, maar ook externe sprekers, zoals Michiel Dijkman, Reinier Enzerink van Jagersvereniging Nederland en IJsbrand Terpstra van DROG mediaplatform over nepnieuws.

Tijdens het PJO-Parlement gingen 15 leden enthousiast de strijd aan met andere politieke jongerenorganisaties. Uniek dit jaar was de hoeveelheid deelnemende politieke jongerenorganisaties, tien in totaal!

Er zijn in 2018 verschillende cursussen georganiseerd. Te beginnen met de stoomcursus sociaaldemocratie waar deelnemers in zes avonden meer leren over de vijf beginselen van de Jonge Socialisten en de geschiedenis van de sociaaldemocratie. Deze avonden werden onder andere gegeven door Lillianne Ploumen en Nico Schrijver. Ook dit jaar werd wederom de masterclass sociaaldemocratie georganiseerd. Drie avonden over een verdiepend thema binnen de sociaaldemocratie. Door te weinig aanmeldingen voor de complete cursus zijn deze avonden omgebouwd naar 'Een avond met...', zodat iedereen die wilde komen niet direct gebonden was aan drie avonden waaraan hij/zij moest deelnemen. De sprekers van de "Een avond met...-reeks" waren Maarten van Rossem, Joop van den Berg en Job Cohen.

Nieuw was de JS Academie. De JS Academie omvat alle cursussen behalve de stoomcursus en masterclass sociaaldemocratie. Denk hierbij aan de cursus politieke vaardigheden waar traditiegetrouw door onze JS-trainers deelnemers in vier avonden

in de PvdA

geschoold worden in presenteren, debatteren, onderhandelen en politiek schrijven, maar ook aan de meer praktische vaardigheden zoals vloggen, grafische vormgeving en fotografie met je telefoon. De eerste cursus van deze praktische vaardighedenleergang zal in september van start gaan. In oktober was er een JS Academie Ontwerpen waarin Freek Kilsdonk alles vertelde over het ontwerpen van onder andere flyers en posters. Deelnemers konden door middel van praktische opdrachten ook zelf oefenen met ontwerpen. In november werd de JS Academie Journalistiek georganiseerd. Jasper Kars, hoofdredacteur van de LAVA, leerde de deelnemers in twee bijeenkomsten alles over media en politiek en ook bij deze academie ging iedereen vervolgens zelf aan de slag.

Internationaal

In december 2017 viel helaas de internationaal secretaris uit. Het landelijk bestuur heeft de functie derhalve intern belegd. Desondanks is er alles aan gedaan om te faciliteren dat leden naar internationale evenementen konden gaan.

Door diverse leden zijn congressen van onze Europese zusterorganisaties bezocht, onder meer in Wenen en Parijs. Daarnaast is er een Nederlandse afvaardiging naar de Winterschool, Queer Easter, het seminar 'feminisme' georganiseerd door YES in Vilnius en het seminar 'political economy' georganiseerd door YES in Praag gegaan. De JS is ook naar de Zomerschool in Berlijn en het zomerkamp van YES gegaan. Ook zijn we trots om te vermelden dat een delegatie uit Italië, België en Luxemburg het Voorjaarscongres van 2018 heeft bezocht, evenals een vicepresident van YES: Kasper Vanpoucke.

2019 zal in het teken staan van de Europese verkiezingen. De voorbereiding voor deze verkiezing is in 2018 al ingezet, onder andere door het feit dat we als JS aanwezig zijn bij de PES Campaign Academy. Ook hebben we op het Bultengewoon Congres al verschillende standpunten vastgesteld. Bijna alle congresmoties zijn overgenomen door de PvdA na onze JS lobby. We gaan er nu alles aan doen om te winnen bij de Europese verkiezingen. Eerste peilingen geven ons een kans op de hoofdprijs. Het zou prachtig zijn als we na een goede campagne zo'n resultaat kunnen behalen.

Leden

In 2018 hebben we weer veel nieuwe leden mogen verwelkomen. Voor deze nieuwe leden zijn drie nieuwe ledendagen georganiseerd. Bij de eerste werden de nieuwe leden rondgeleid door de Tweede Kamer en verwelkomd door JS-raadslid Mikal Tseggai in het gemeentehuis van Den Haag. Bij de tweede nieuwe ledendag heeft Gijs van Dijk nieuwe leden mogen verwelkomen in het hart van onze democratie: de Tweede Kamer. Bij de derde nieuwe ledendag hield Lodewijk Asscher een praatje voor de nieuwe leden in de Tweede Kamer.

In 2018 heeft Spekkie in de zomer half Nederland weer gezien en hebben er weer een heleboel JS'ers in staan zweten. (De JS dankt u voor de zelfopoffering.) Er zijn in de zomer weer veel nieuwe leden bijgekomen.

Communicatie

In 2018 zijn we druk bezig geweest onze social media-kanalen meer en beter te benutten. We hebben er bewust voor gekozen verschillende kanalen voor verschillende doelgroepen te gebruiken. Zo is Twitter erg nuttig om politieke standpunten te verspreiden. Facebook blijkt nog steeds een goede manier om activiteiten aan te kondigen. Het bestuurslid communicatie heeft na de zomer nagedacht over onze communicatiestrategie, want die was er eigenlijk niet. De communicatie boodschap is gebouwd om het woord samen, met als missie: samen de wereld een beetje mooier maken.

Om inzichtelijker te maken wat wij als bestuur zoal doen, heeft elke week een ander bestuurslid het JS-Snapchataccount beheerd. Verder hebben we meer foto's van activiteiten op Instagram gezet en de Instagram Story gebruikt om onze leden te informeren over activiteiten. Tijdens de gemeenteraadscampagne hebben wij alle actieve leden wekelijks op dinsdag een speciale campagnenieuwsbrief gestuurd.

Ook hebben we nagedacht over een nieuwe huisstijl. De vorige huisstijl was toe aan vernieuwing. De huisstijl is inmiddels ontworpen door een ontwerper en was te bewonderen op het Najaarscongres van 2018. In combinatie met de huisstijl zijn we aan de slag gegaan met een huisstijlgids. Zodat ook de huidige en volgende besturen van de afdelingen weten waarmee ze aan de slag moeten gaan en hoe ze het JS verhaal moeten brengen.

Verenigingscultuur

In 2018 kwamen we tot de conclusie dat we op het moment niet de vereniging zijn die we willen zijn. Onze vereniging bestaat voornamelijk uit witte, theoretisch opgeleide mensen. We willen graag een vereniging zijn waar een plekje is voor iedereen. Huidskleur, religie, opleiding, gaardheid, gender en sekse moeten niet uitmaken. We weten allemaal dat we niet zo divers

in de PvdA

zijn als we graag zouden willen zijn, maar doen er actief te weinig aan. Daarom hebben we een avond georganiseerd waarop we met de afdelingen hebben besproken hoe we een meer Inclusieve vereniging gaan vormen. Hieruit kwamen goede ideeën waar we zeker wat mee gaan doen. Om maar een voorbeeld te noemen: we gaan we mbo's benaderen. Deze willen we meer betrekken in onze scholentour en tijdens de zomertour van 2019. Op deze manier proberen we meer mbo'ers bij onze vereniging te betrekken. De avond over verenigingscultuur krijgt nog een vervolg. We zullen gaan praten met de minderheden die we bij onze vereniging willen betrekken, want het is belangrijk om te praten mét en niet alleen over.

Secretariaat

Alle nieuwe afdelingsbesturen hebben een bestuurstraining aangeboden gekregen. Ook heeft de afdelingshandleiding een grote update gekregen. Daarnaast hebben we een overzicht van alle (actuele) moties en alle geldende tijdelijke congresvoorstellen op de website gepubliceerd. Ons digitale archief hebben we voor het eerst in 20 jaar grondig opgeschoond. Interessante bestanden die we hierbij hebben gevonden, hebben we gebruikt bij het samenstellen van het jubileumboek.

Verder hebben we ons voorbereid op de nieuwe privacywetgeving die in mei is ingegaan. Dat betekent dat we al onze processen hebben doorgelicht en dat we achter de schermen alles anders doen om er zeker van te zijn dat we voorzichtig omgaan met de data die we bezitten. We gaan anders met aanmeldingen voor activiteiten om, hebben andere afspraken met de PvdA gemaakt en ook de verstrekking van ledenlijsten aan afdelingen is veranderd.

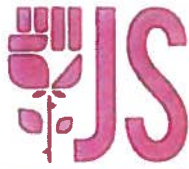
in de PvdA

VERENIGING JONGE SOCIALISTEN IN DE
PARTIJ VAN DE ARBEID, DEN HAAG

BALANS OP 31 DECEMBER 2018

ACTIVA	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Vlottende activa		
Partij van de Arbeid, rekening-courant (1)	-	106.652
Overige vorderingen en vooruitbetaald (2)	17.465	90
	<u>17.465</u>	<u>106.742</u>
Liquide middelen (3)	247.543	127.978
Totaal activa	<u>265.008</u>	<u>234.720</u>
PASSIVA	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Eigen vermogen (4)		
Continuïteitsreserve	223.347	190.796
Verkiezingsfonds	23.548	28.236
Totaal eigen vermogen	<u>246.895</u>	<u>219.032</u>
Kortlopende schulden (5)		
Rekening-courant	13.500	
Nog te betalen en vooruitontvangen	4.613	15.688
Totaal passiva	<u>265.008</u>	<u>234.720</u>

in de PvdA

VERENIGING JONGE SOCIALISTEN IN DE
PARTIJ VAN DE ARBEID, DEN HAAG

STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

BATEN	Begroting 2018	Realisatie 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Overheidssubsidie (6)	77.295	128.121	131.072
Donateursactie (7)	20.000	10.159	49.190
Contributies	19.500	14.474	18.363
Deelnemersbijdragen (8)	17.000	15.828	10.611
Overige ontvangsten	2.000	1.807	2.051
	135.795	170.389	211.287

LASTEN	Begroting 2018	Realisatie 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Organisatie kosten			
Kantoor & Administratie (9)	4.000	4.823	4.612
Donateursactie	6.000	-	5.935
Congres (10)	18.000	25.068	17.547
Verenigingsactiviteiten (11)	5.000	3.286	10.131
Ledenweekend	2.500	-	-
Ledenwerving	9.200	6.504	5.621
Bestuurskosten (12)	31.200	20.568	36.978
Presidium en commissies	200	506	702
Communicatie en website	2.000	3.997	2.043
Afdelingen en activiteiten (13)	18.500	7.519	16.641
Internationale betrekkingen (14)	15.000	12.155	9.636
Verkiezingen (15)	12.000	4.688	11.455
Scholing	3.000	2.959	3.615
Referendum Oekraïne	-	49.997	-
Lava	5.000	305	17.094
Onvoorzien	5.000	151	897
	136.600	142.525	142.907
Resultaat vóór bestemming		27.864	68.380
Onttrekking verkiezingsfonds	-12.000	-4.688	-11.445
Toevoeging verkiezingsfonds	7.000	-	20.000
Onttrekking algemene reserve	4.195	-	-
Toevoeging algemene reserve		32.551	59.825
Totaal bestemd	-805	27.864	68.380

in de PvdA

VERENIGING JONGE SOCIALISTEN IN DE
PARTIJ VAN DE ARBEID, DEN HAAG

TOELICHTING ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld conform Rjk C1

De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen van waardering

Overige activa en passiva

Vorderingen en overlopende activa.

De vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, voor zover nodig rekeninghoudend met een voorziening van mogelijk oninbaarheid.

Eigen vermogen.

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsreserve 'verkiezingsfonds'.
Alle overige posten in de balans worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen van resultaatbepaling

De lasten worden in het jaar geboekt waarin deze zijn ontstaan respectievelijk waarop deze betrekking hebben. De baten omvatten de aan het boekjaar toe te rekenen opbrengsten.

in de PvdA

TOELICHTING JAARREKENING

ACTIVA	2018	2017
	€	€
Partij van de Arbeid, rekening-courant (1)		
Rekening-courant per 01-01	106.652	24.004
Afname	-106.652	
Toename	-	82.648
Rekening-courant per 31-12	-	106.652

Zie (5) Kortlopende schulden. De PvdA heeft de schuld die zijn aan de JS weggewerkt door zoveel mogelijk facturen te betalen. De JS en PvdA zijn overeens gekomen om periodiek de rekening-courant verhouding tussentijds op te maken en zo nodig de vordering over te maken.

Overige vorderingen en vooruitbetaald (2)

Subsidie mln. BUZA+BIZA 2015 (20%)	16.237	-
Vooruitbetaalde kosten	1.228	90
	17.465	90

Subsidie:

van Binnenlandse Zaken jaarlijks subsidie d.m.v. een voorlopige beschikking. Het geoormerkte voorschot(80%) wordt overgemaakt aan de landelijke politieke partij (Partij van de Arbeid ,die het bedrag verstrekt aan de organisatie. In het daaropvolgend jaar wordt de subsidie definitief vastgesteld en wordt het resterende bedrag, wederom geoormerkt, overgemaakt aan de Partij van de Arbeid die dat weer verstrekt aan de organisatie. Tot en met 2017 zijn de subsidies die de JS van de overheid heeft ontvangen definitief vastgesteld. Vorig jaar was er nog sprake van een schuld, (zie (5) toelichting kortlopende schulden vanwege de uitslag van de verkiezingen voor de Tweede Kamer en diende de JS een bedrag terug te betalen.

Het subsidiebedrag voor de Jonge Socialisten wordt in belangrijke mate bepaald op basis van het aantal subsidiabele leden per 1 januari en de zetels die Partij van de Arbeid in de Tweede Kamer heeft. Dit betreffen personen tussen de 14 en 27 jaar oud, die per 1 januari lid zijn en in 2018 minimaal 5 euro aan contributie hebben betaald en ledenrecht hebben.

Vooruitbetaalde kosten:

In 2018 is al de verschuldige contributie aan de IUSY voor 2019 , groot € 1.000, al betaald. Tevens is een de declaratie uitbetaald waar de kosten betrekking hebben op een vooruitbetaalde vliegticket voor het jaar 2019.

TOELICHTING JAARREKENING

ACTIVA (vervolg)	2018	2017
	€	€
Liquide middelen (3)		
Rabobank 387739629	92.508	83.423
Rabobank 315751770	155.035	44.555
	247.543	127.978

Rekeningnummer 387739629 wordt enkel gebruikt voor de inning van contributie en donaties. Rekeningnummer 3215751770 wordt gebruikt voor de betaling van bedragen via Ideal of betaalautomaal, baten inzake deelnemersbijdragen, subsidies en overige baten. Het saldo van beide rekeningen is vrij te besteden

in de PvdA

TOELICHTING JAARREKENING

ACTIVA (vervolg)

PASSIVA

Eigen vermogen (4)

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
<u>Algemene reserve</u>		
Saldo 1 januari	190.796	130.971
Ontrekking		
Toevoeging	<u>32.551</u>	<u>59.825</u>
Saldo 31 december	<u>223.347</u>	<u>190.796</u>
<u>Verkiezingsfonds</u>		
Saldo 1 januari	28.236	19.681
Ontrekking	-4.688	-11.445
Toevoeging	-	<u>20.000</u>
Saldo 31 december	<u>23.548</u>	<u>28.236</u>
Totaal eigen vermogen	<u>246.896</u>	<u>219.032</u>

Het verkiezingsfonds is een bestemmingsreserve dat enkel aangewend mag worden voor de verkiezingen van Tweede Kamer, Provinciale Staten, Gemeenteraden en Europees Parlement. De ontrekking betreft de kosten van de Gemeenteraadsverkiezingen gehouden op 21 maart.

Het bestuur acht een toevoeging van de bestemmingsreserve m.h.o.o. de verkiezingen in 2019 niet nodig.

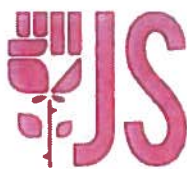
Kortlopende schulden (5)

Rekening-courant

Stand 1-1-2018	-	-
Toename	13.500	-
Afname	-	-
Rekening-courant per 31-12	<u>13.500</u>	-

Nog te betalen kosten

Contributie YES	883	-
Zomerschool Jong WBS	875	-
Kerstdiner JS Rijnmond	326	-
illustraties congres	121	-
Declaraties afdelingen JS	419	314
Terug te betalen subsidie		11.501
Businesscard NS		269
Verblijf congres		3.604
Hosting en onderhoud website	<u>1.989</u>	
	<u>4.613</u>	<u>15.688</u>

in de PvdA

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Baten	Begroot 2018	Realisatie 2018	Realisatie 2017
	€	€	€
Overheidssubsidie (6)			
Voorschot		70.895	128.414
Definitieve vaststelling voorafgaand jaar		<u>7.229</u>	<u>2.658</u>
	<u>77.295</u>	<u>78.124</u>	<u>131.072</u>
Subsidie referendum 'Sleepwet'	-	<u>49.997</u>	-
Geen referendum in 2017 gehouden, in 2018 is aan de JS een subsidie toegewezen van max. € 50.000 en dat referendum gaat over de zogenaamde 'Sleepwet'.			
Donateursactie (7)	<u>20.000</u>	<u>10.159</u>	<u>49.190</u>
De donateursactie is over de jaarwisseling heen getild. Deze zal er ergens de komende weken uitgaan. Dit verklaart de lagere opbrengst in 2018.			
Deelnemersbijdragen (8)			
Internationale betrekkingen	11.000	8.570	624
Nationale betrekkingen	<u>4.000</u>	<u>7.257</u>	<u>9.987</u>
	<u>15.000</u>	<u>15.827</u>	<u>10.611</u>
Kantoor & Administratie (9)			
Huisvesting en secretariaatskosten		749	997
Medewerker/Inhuur personeel		-	94
Accountantskosten		3.097	2.807
Bankkosten		606	714
Kosten salarisadministratie		<u>371</u>	-
	<u>4.000</u>	<u>4.823</u>	<u>4.612</u>
Congres (10)	18.000	25.068	17.547
De kosten van de locaties waren circa € 7.000 hoger dan in 2017.			
Verenigingsactiviteiten (11)			
Pitweekend		2.665	8.325
Politiek cafe en feest		621	960
Opening sluiting Politiek Seizoen		-	<u>846</u>
	<u>5.000</u>	<u>3.286</u>	<u>10.131</u>

in de PvdA

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

STAAT VAN BATEN EN LASTEN (VERVOLG)

Lasten	Begroting 2018 €	Realisatie 2018 €	Realisatie 2017 €
Bestuurskosten (12)			
Bestuursvergoeding		14.076	28.056
Overige bestuurskosten		6.492	8.922
	<u>31.200</u>	<u>20.568</u>	<u>36.978</u>

De JS telt 7 bestuursleden. De voorzitter ontvangt een vergoeding van maximaal € 450 per maand, de overige bestuurders maximaal € 150. De nieuwe bedragen zijn in juli 2017 ingegaan.

Afdelingen en activiteiten (13)

Afdracht		2.287	11.334
Activiteiten		5.232	5.307
	<u>18.500</u>	<u>7.519</u>	<u>16.641</u>

De verlaging van de afdelingsafdracht heeft o.m. te maken met een besluit op het najaarscongres in 2017 te Heerenveen.

De afdracht per lid voor de eerste leden is verlaagd van € 15 naar € 4. Voor het aantal leden boven de honderd ontvangt de afdeling nog € 3 euro per lid i.p.v. € 5.

Internationale betrekkingen (14)

YES		8.618	5.507
Brussel stage en andere reizen		753	1.634
IUSY		2.784	2.495
	<u>15.000</u>	<u>12.155</u>	<u>9.636</u>

In 2017 heeft men voor Youth European Socialist (YES) enkel gereisd. In 2018 heeft de JS € 1.300 méér uitgeven aan reiskosten en bedroegen de verblijfskosten € 2.300.

Verkiezingen (15)

	<u>12.000</u>	<u>4.688</u>	<u>11.455</u>
--	---------------	--------------	---------------

Verantwoording subsidie

De onderstaande lasten zijn gefinancierd met subsidie Wet Financiering politieke partijen:

Congres	25.068
Verenigingsactiviteiten	3.286
Ledenwerving	6.504
Communicatie en website	3.997
Afdelingen en activiteiten	7.519
Internationale betrekkingen	12.155
Verkiezingen	4.688
Scholing	2.959
Lava	305
	<u>66.480</u>

in de PvdA

STATUTAIRE BEPALINGEN OMTRENT RESULTAATBESTEMMING

Overeenkomstig de statuten besluit het bestuur omtrent de bestemming van het resultaat. Dit is in overeenstemming met de doelstelling van de vereniging
Het bestuur stelt voor het positieve resultaat ter grootte van € 29.852 als volgt te bestemmen:

Bestemmingsreserve 'Verkiezingsfonds'

De uitgaven voor de gemeenteraadsverkiezingen ter grootte van € 4.688 te onttrekken aan de bestemmingsreserve.

Continuïteitsreserve

Het restant ter grootte van € 34.540 toe te voegen aan de continuïteitsreserve.
De voorstellen zijn verwerkt in het resultaat.

Begroting Jonge Socialisten in de PvdA 2019

Inkomsten

	€
Overheidssubsidie	68.300
Donateursactie	14.000
Contributies	18.500
Deelnemersbijdragen	18.500
Overige ontvangsten	2.000
Onttrekking bestemmingsreserve	8.000
	<u>129.300</u>

Uitgaven

Congres	20.000
Ledenweekend en activiteiten diverse	5.500
Permanente Campagne	5.000
Ledenwerving/promotie	16.400
Bestuurskosten	29.200
Presidium	100
Beroepscommissie	100
Communicatie en website	2.000
Afdracht afdelingen	5.000
Internationale betrekkingen	14.500
Verkiezingen	8.000
Kantoor&administratie	3.000
Scholing	2.500
Lava	5.000
Onvoorzien	2.000
Toevoeging bestemmingsreserve	11.000
	<u>129.300</u>

in de PvdA

Ondertekening

Vastgesteld en goedgekeurd te Den Haag 25 juni 2019

Twan Wilmes, voorzitter ad-interim

Jordy Oomen ,penningmeester

Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid
Leeghwaterplein 45
2921 DB DEN HAAG

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid te Den Haag per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine Organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018 met een balanstotaal van € 265.008;
2. de staat van baten en lasten over 2018 met een resultaat van € 27.864 (overschot); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- begroting 2019;
- de overige gegevens.

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van Vereniging Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid te Den Haag

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

KvK: 40 53 03 15
IBAN: NL21 RABO 0330 0441 17
BIC: RABO NL2U
www.pvda.nl/contact

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
DGBW/DenB/PBA
Tav: Dr. R. Bagchus, Directeur Democratie en Burgerschap
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Betreft: verantwoording WfPP subsidie Foundation Max van der Stoel

Amsterdam, 26-06-2019

Geachte heer Bagchus,

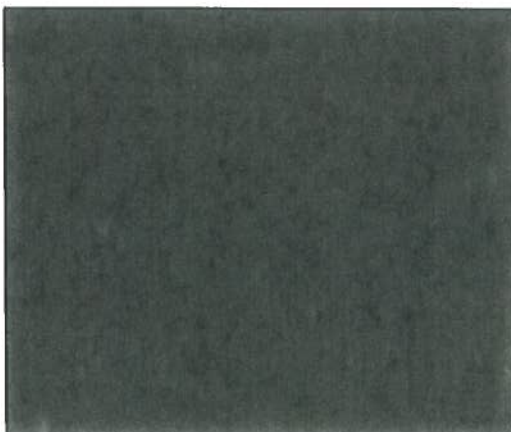
Hierbij stuur ik u de verantwoording voor de WfPP uitgaven van de Foundation Max van der Stoel; de PvdA instelling voor buitenlandse activiteiten.

Deze uitgaven sluiten aan bij de bijgevoegde Jaarstukken van de Foundation Max van der Stoel.

Op de Pagina's 5, 6 en 7 vindt u het inhoudelijk verslag van onze activiteiten. Wij hebben de subsidie van 151.757 euro als volgt besteed:

Personeelskosten D. Tadic senior projectmedewerker Balkan (pagina 23)	66.618
Kosten 4 stagiaires: Maurits, Meijer, Kahle, vd Velde (pagina 23)	6.125
Bureaunkosten 2 werkplekken: 2/8 overige organisatiekosten (pagina 24)	19.393
Projecten in Bosnië & Herzegovina (pagina 24)	10.907
Projecten in Macedonië (pagina 24)	24.782
Projecten in Montenegro (pagina 24)	4.890
Projecten in Servië (pagina 24)	14.432
Projecten in Albanië (pagina 24)	2.988
Projecten in Moldavië (pagina 24)	1.150
<u>Projecten in Georgië (pagina 24)</u>	<u>2.502</u>
Totaal	153.787

Ik hoop dat ik u hiermee voldoende heb geïnformeerd.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Stichting Foundation Max van der Stoel
T.a.v. het bestuur en directie
Postbus 1310
1000 BH AMSTERDAM

Sliedrecht, 21 juni 2019

Onze referentie : PA/NdO/6153/1222
Betreft : jaarrekening 2018
Behandeld door :

Geacht bestuur en directie,

Hierbij ontvangt u 2 gewaarmerkte exemplaren van de jaarrekening 2018 van Stichting Foundation Max van der Stoel inclusief de controleverklaring. Wij vragen u de op pagina 26 genoemde personen voor akkoord te tekenen en één exemplaar aan ons te retourneren.

Wij bevestigen u ermee akkoord te gaan dat het afschrift van onze controleverklaring, zoals opgenomen in de overige gegevens, wordt openbaar gemaakt. Openbaarmaking van de controleverklaring is alleen toegestaan tezamen met de gehele jaarrekening. Indien u dit jaarverslag opneemt op het internet, dient u te waarborgen dat de jaarstukken goed zijn afgescheiden van andere informatie op de internetsite.

Wij vertrouwen erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

tants B.V.

Bijlagen.

Correspondentie
Postbus 327
3360 AH
Sliedrecht

☎ 0172 - 750 175
✉ info@withaccountants.nl
@ www.withaccountants.nl
🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
KvK 28112484

Jaarstukken Foundation Max van der Stoel

Den Haag, juni 2019

	Paginanummer
Inhoudsopgave	1
Bestuursverslag	2
Begroting 2019	13
Balans per 31 december	14
Staat van baten en lasten	15
Toelichting algemeen	16
Toelichting jaarrekening	19
Statutaire bepaling resultaat bestemming	25
Ondertekening	26
Controleverklaring accountant	27

Bestuursverslag 2018

Stichting Foundation Max van der Stoel for Democracy, Development and Dialogue

KvK-nummer: 41200183

RSIN nummer ANBI: 805706033

De stichting is gevestigd te Den Haag

Het bestuur van de stichting bestaat uit de volgende personen:

- 1) Manuela Monteiro (voorzitter)
- 2) Liselore van der Heijden (penningmeester)
- 3) Liesbeth van de Grift (vice-voorzitter)
- 4) Rob de Vos
- 5) Joyce Hamilton
- 6) Roelof van Laar
- 7) Kati Piri, internationaal secretaris PvdA
- 8) Ayaan Abukar
- 9) Yannick Du Pont

Directeur (gevolmachtigd): Arjen Berkvens

Doelstelling:

Op 1 juli 2013 is de Foundation Max van der Stoel ontstaan na een fusie van de Evert Vermeer Stichting (EVS) en Alfred Mozer Stichting (AMS.) De FMS zet zich in voor democratisering in de Europese Nabuurschapsregio, een eerlijk en coherent beleid ten aanzien van ontwikkelingslanden en ondersteunt sociaaldemocratische partijen internationaal.

Missie:

Maak mensen sterker en de politiek eerlijker. Waarom en voor wie zetten wij ons in? De studente die het niet meer pikt dat in haar land corruptie en eigenbelang de boventoon voeren. De activist die het zat is dat zijn stem niets waard is, omdat er geen eerlijke verkiezingen zijn. Zij die strijden tegen de ongelijkheid in de wereld. Moedige mensen die grote persoonlijke risico's durven te nemen door de macht te trotseren. Voor solidariteit, democratie en mensenrechten. Tegen de politiek van stagnatie en uitbuiting. Wat doet de FMS? We wakkeren het vuur van verandering aan door activisten praktische tools te geven die ze direct in hun strijd kunnen gebruiken. Wij steunen de changemakers in de wereld en geven ze een podium. Wij nemen onze eigen verantwoordelijkheid voor eerlijke politiek in Nederland en de Europese Unie. Wij betrekken daar zoveel mogelijk mensen bij door kennis te delen en dialoog te stimuleren. Zo maken wij mensen sterker en de politiek eerlijker. Daar stond Max van der Stoel voor. Daar staat de FMS voor.

FMS Democracy Programma

Ons ideaal: een wereld waarin de democratische rechten van alle mensen zijn gewaarborgd.

Onze missie: een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van (sociaal-)democratie in internationaal verband.

Wij zetten ons in voor opkomende democratieën en voor (sociaal-) democraten in landen waar vrijheid onder druk staat. De FMS steunt de opbouw van politieke partijen, door middel van trainingen, op verzoek van onze buitenlandse partners. Zo leiden we bijvoorbeeld jonge politici op in de Balkan, steunen we democraten in Belarus en trainen we de nieuwe sociaaldemocratische partijen in Jordanië, Marokko en Tunesië. Want waardigheid, mensenrechten en de kans om zelf je toekomst te bepalen, mogen niet beperkt zijn tot een select groepje (veelal) westerse landen. Terugkerende thema's binnen deze trainingen zijn het opbouwen van een democratische partij, het betrekken van jongeren en vrouwen, lokale politiek, Europese uitbreiding en politieke vaardigheden. Op deze manier zijn honderden trainers en politici opgeleid in de landen waar wij actief zijn. De FMS heeft een kleine professionele staf en maakt gebruik van een grote groep vrijwilligers. Onze trainers krijgen niet betaald. Ze hebben relevante expertise in de politiek en trainen voor de FMS uit idealisme. Hierdoor houden we de kosten laag en de betrokkenheid hoog. Trainers maken gebruik van twee handboeken, die (via internet) voor iedereen beschikbaar zijn: "Hoe word je een betere politicus, handboek politieke vaardigheden" en "De kunst van effectief trainen, trainershandboek".

FMS Development programma

Ons ideaal: een wereld waarin iedereen gelijke kansen heeft op ontwikkeling.

Onze missie: een rechtvaardig beleid van Nederland en de Europese Unie voor ontwikkelingslanden

De Foundation Max van der Stoep (FMS) streeft ernaar dat politici en beleidsmakers in Nederland en de Europese Unie rekening houden met de belangen van ontwikkelingslanden. Dat hebben wij ongeveer 10 jaar gedaan met ons Fair Politics programma. Dit programma werd in 2017 stopgezet. Wij hebben de inspanning op dit terrein voortgezet met een nieuw initiatief dat zijn oorsprong kent in het vorige jaar. In 2016 werkte de FMS samen met Partos en Woord en Daad samen onder de naam 'Ready for Change?' We gebruikten het Nederlandse EU-voorzitterschap om de noodzaak voor een eerlijke en ambitieuze uitvoering van de Sustainable Development Goals (SDGs) stevig op de Nederlandse én Europese politieke agenda te zetten. We slaagden erin om een grote groep maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, milieuorganisaties en (sociale) ondernemingen samen te brengen. We namen een gezamenlijke positie in over wat we verwachten van Nederland en de Europese Unie om de SDGs daadwerkelijk in 2030 te bereiken. Eind 2016 liep de EU-financiering van 'Ready for Change?' af. Maar we besloten samen verder te werken aan het verwezenlijken van ons doel: een eerlijke en ambitieuze uitvoering van de SDGs, onder leiding van een positieve, stimulerende overheid. Dit betekende als eerste een nieuwe naam voor het initiatief: zo werd 'Ready for Change?' 'Building Change'. De eerste stappen waren gezet, samen bouwen we nu verder aan duurzame verandering. In 2018 probeerden we deze visie op verschillende manieren te realiseren. Zo coördineerden we, in de naam van Partos, een deel van de tweede SDG-rapportage naar het Parlement en continueerden de succesvolle campagne 'Adopteer een SDG'.

FMS Dialoog programma

Ons ideaal: een geïnformeerde samenleving waarin iedereen zich een mening kan vormen op basis van lotsverbondenheid.

Onze missie: een breed publiek bereiken met publieksactiviteiten en publieksinformatie door het organiseren van bijeenkomsten en het verzorgen van publicaties via diverse media.

Doelstellingen FMS Dialogue:

- 1) De PvdA achterban en het bredere publiek informeren over het werkgebied van de FMS, zowel inhoudelijk als geografisch en zodoende meer begrip kweken voor internationale samenwerking.
- 2) De PvdA achterban en het bredere publiek betrekken in het debat over ons werkgebied.
- 3) Een bijdrage leveren aan de politieke besluitvorming over aan het FMS werkgebied gerelateerde thema's binnen de PvdA en de Nederlandse en Europese politiek.
- 4) Ondersteuning van de doelstellingen van FMS Democracy en FMS Development.

De FMS organiseert regelmatig publieksbijeenkomsten en expertmeetings in Nederland over ontwikkelingen in landen en regio's die ons aangaan. Hierbij debatteren vertegenwoordigers uit de politiek, het maatschappelijk middenveld, wetenschap en het bedrijfsleven over landen waar wij werken, Europese uitbreiding of over ontwikkelingssamenwerking. We werken altijd samen met maatschappelijke organisaties, de PvdA of mensen die oorspronkelijk uit deze landen afkomstig zijn. Ook binnen de PvdA moet de aandacht voor internationale samenwerking en het belang van internationale solidariteit continu worden bevochten. De FMS doet dat onder meer op partijcongressen. De FMS verzorgt het secretariaat van de PvdA Buitenland Commissie. De FMS heeft ook een gratis digitale nieuwsbrief en we zijn actief op Facebook en Twitter.

FMS Think Tank

Met behulp van prikkelende discussiestukken dragen we bij aan de ideeënvorming en het publieke debat over internationale samenwerking in Nederland. Ook in 2018 hebben we ons hier hard voor ingezet. In april van dit jaar zijn we, in samenwerking met de Foundation for European Progressive Studies (FEPS) gestart met een groot migratie onderzoeksproject. Daarnaast hebben we gedurende het jaar verschillende publicaties gepubliceerd. Met het onderzoek Migration: African perspectives willen FEPS en FMS de perspectieven van Afrikaanse stakeholders beter betrekken in het Europese debat rondom migratie. Het onderzoek richt zich op de vraag hoe irreguliere migratie van Afrika naar de EU kan worden verminderd. Wat zijn volgens Afrikaanse belanghebbenden de belangrijkste motieven voor migratie? Welke rol kunnen de EU en haar lidstaten spelen om irreguliere migratie te verminderen? En hoe kunnen we legale mogelijkheden voor migratie vergroten? Antwoorden op deze vragen proberen we op verschillende manieren te vinden. Allereerst wordt een groot deel van het onderzoek gedaan door middel van interviews met lokale stakeholders in twee Afrikaanse landen: Ghana (november 2018) en Tunesië (februari 2019). Ook in Nederland en andere Europese landen spraken we met stakeholders. Daarnaast organiseerden we in december een eerste expertmeeting om met ruim 15 experts over het thema migratie te praten. In 2019 eindigt het project en publiceren we een rapport met conclusies en aanbevelingen.

FMS publicaties

- FMS standpunt migratie. We hebben als FMS uitgangspunten bepaald waar een eerlijk migratiebeleid aan moet voldoen. De vijf uitgangspunten voor een eerlijk migratiebeleid zijn op onze website te vinden.
- Mapping the Western Balkans and State of Democracies in Transition: a social democratic perspective.
- Bestaat een gerechtvaardigde oorlog? Over de rol en betekenis van de Nederlandse rechter B.V.A. Röling in het Tokio Oorlogstribunaal (Bijdragen aan het symposium van 1 april 2016.)
- An inheritance of Willy Brandt: Twenty-five years of the European Forum for Democracy and Solidarity, 1993 – 2018. Twenty-five years of social democratic democracy support.

Activiteiten in 2018

Democracy

In 2018 hebben wij een groot aantal trainingen verzorgd. Deze trainingen waren vraag gestuurd en aangevraagd door onze partners in de volgende landen: Albanië, Armenië, Bosnië, Belarus, Georgië, Jordanië, Libanon, Marokko, Moldavië, Montenegro, Noord-Macedonië, Servië, Tunesië, Oekraïne. De ondersteuning voor deze projecten kwam van het Ministerie van Binnenlandse Zaken via de Wet Financiering Politieke Partijen. In 2016 werd door de Minister van Buitenlandse Zaken het Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen in het leven geroepen. Vanuit dit fonds werd ook in 2018 aan de FMS extra financiering gegeven voor Oost-Europa (MATRA) en de MENA-regio (Shiraka.) Wij hebben vrouwenprojecten uitgevoerd in Armenië, Jordanië en Servië. Hiervoor is in 2016 een bestemmingsreserve "De Born Vrouwenfonds" gecreëerd. In dit fonds zit na afloop van 2018 nog 116.155 euro.

Projecten WFPP:	151.757
Projecten Shiraka:	155.250
Projecten MATRA:	54.000

Activiteiten Western Balkans (WFPP/MATRA)

27 – 29 april	Political Academy: Values and Roots of Social Democracy in Albanië
6-8 juli	Zomerschool SDSM jongeren, Ohrid, Noord-Macedonië
13 - 15 juli	Campagnetaining SDP en DF jongeren, Jahorina Bosnië & Herzegovina
26 -28 oktober	Gender Training in Servië
2-4 november	Training politieke partijen maatschappelijke organisaties in Servië
9 – 11 november	Political Academy: Campaign and Communication in Albanië
9 - 11 november	Training politieke partijen maatschappelijke organisaties Noord-Macedonië
9 - 11 november	Training politieke partijen maatschappelijke organisaties in Montenegro
16 - 18 november	Training Deepening Democracy Bosnië & Herzegovina
16 - 18 november	LHBT-training, Podgorica in Montenegro

Activiteiten Oost-Europa (WFPP/MATRA)

29 april	Bijeenkomst lokale coördinatoren in Belarus
12 mei	Conferentie relatie tussen vakbonden en politieke partijen in Oekraïne
12 – 13 mei	Training potentiële leden van campagneteams en activisten in Belarus
20 juni	Training in Homel: "Mijn stad, mijn kiezers" in Belarus
29 juni – 1 juli	Leadership Academy met CDA en VVD in Armenië
29 juni-1 juli	bilaterale campagne- en communicatietraining in Oekraïne
06 juli	Training in Brest: "Mijn stad, mijn kiezers" in Belarus
6 – 8 juli	Campagne training Women for Justice in Georgië
1-5 augustus	Summer Academy Eastern Europe in Oekraïne
04 augustus	Training in Bobruysk: vrouwelijk leiderschap in Belarus
28-30 sept	Training verbinding politieke partijen maatschappelijke organisaties Oekraïne
29 september	Training in Orsha: training vrouwen in de politiek in Belarus
15 oktober	Training in Molodcheno: interne partijdemocratie en leiderschap in Belarus

19 - 21 oktober	Training Armenië
23-25 nov	Bilaterale training over partijopbouw- en organisatie in Oekraïne

Activiteiten MENA regio: gefinancierd (Shiraka)

09 – 11 februari	Training over campagnes en communicatie in Tunesië
23 – 25 februari	Training over campagnes en publieke events in Tunesië
05 – 07 april	Training voor jongeren van de JCDC en JSDP in Jordanië
18 – 20 oktober	Training voor de vrouwen van JCDC en JSDP in Jordanië
19 – 21 oktober	Training campagnes communicatie en vrijwilligers in Libanon
26 – 28 oktober	Training verbinding politieke partijen maatschappelijke organisaties Marokko
16 – 18 november	Training verbinding politieke partijen maatschappelijke organisaties Libanon
16 – 18 december	Training voor jonge vrouwen van de FGD coalitie Marokko
14 – 16 december	Training voor het leiderschap van de FGD coalitie Marokko
Hele jaar	trainingen in het kader van het project: deepening democracy

In 2018 voerden wij ook een aantal internationale projecten uit:

De FMS heeft deze activiteiten georganiseerd in het kader van het European Forum for Democracy and Solidarity. De kosten van deelname aan deze missies zijn voor de FMS betaald uit subsidiemiddelen en verantwoord onder de landenprojecten.

Fact-findingmissie Moldavië

Op 8 en 9 februari organiseerde FMS in samenwerking met de Partij van Europese Socialisten (PES) een fact-finding bezoek aan Moldavië in het kader van een tweejarig onderzoeksproject naar democratisering in 5 landen in Oost-Europa. In 2018 zijn we geweest in Moldavië en Georgië, in 2019 bezoeken we Armenië, Belarus en Oekraïne. In Moldavië spraken we met vertegenwoordigers van politieke partijen, internationale organisaties en het maatschappelijk middenveld om een duidelijker beeld te krijgen van de politieke ontwikkelingen in het land.

Progressive Alliance Activist Academy

Van 8 tot 11 juli 2018 hebben we voor het eerst een politieke academie opgezet voor sociaaldemocratische activisten van over de hele wereld. Dit hebben we gedaan samen met de UK Labour Party en de Progressive Alliance, het internationale netwerk van progressieve en sociaaldemocratische partijen. De deelnemers kwamen voornamelijk uit landen waar de democratie nog in ontwikkeling is en partijen in opbouw. Veel van hen kwamen uit de volgende regio's: Latijns-Amerika, Midden-Oosten & Noord-Afrika en Sub-Sahara Afrika. Gedurende de training hebben we workshops georganiseerd over (online) campagne, politieke framing, partijorganisatie & vrijwilligersmanagement en canvassen. Ook hebben we een bezoek gebracht aan het Britse parlement, waarbij deelnemers in gesprek konden met parlementariërs.

Summer Academy for young social democrats from Eastern Europe and the South Caucasus

Van 1 tot 5 augustus 2018 zijn we van start gegaan met een nieuwe driejarige cyclus van de Summer Academy voor Oost-Europa en Zuidelijke-Kaukasus. Deze regionale training organiseren we samen met de UK Labour Party, waarbij we een uitgebreide training verzorgen voor jonge, veelbelovende politici. We hadden dit jaar deelnemers uit 5 landen: Armenië, Belarus, Georgië, Moldavië, en Oekraïne.

Fact-findingmissie Kosovo

Tussen 28 en 30 Augustus organiseerde FMS een werkbezoek aan Pristina en Mitrovica. We spraken studenten, journalisten, wetenschappers, maatschappelijke organisaties, oppositiepartijen en de premier en president van het land. Een grote meerderheid van de 1,8 miljoen tellende bevolking is gedesillusioneerd en apathisch. Er is geen vertrouwen dat politiek voor verandering zal zorgen en de internationale gemeenschap is verdeeld.

Conferentie en werkbezoek Skopje

Op 31 Augustus organiseerden we in samenwerking met onze internationale partners een grote conferentie in Noord-Macedonië in de aanloop naar het referendum over de naamsverandering. Het land heeft een grote metamorfose ondergaan: van een nationalistische, autoritaire en corrupte regering met slechte relaties met de buurlanden naar een democratische, transparante regering die zich sterk inzet voor rechtstaat, mediavrijheid en goede relaties met de buurlanden. Het laatste leiden tot een historische deal met Griekenland en opende we weg voor Euro-Atlantische integratie. De conferentie in Skopje bracht progressieve partijen uit Zuidoost Europa en de EU samen. Het doel van de conferentie is om Macedonië waar nodig te ondersteunen in de democratische transitie en Europese integratie.

Fact-findingmissie Georgië

Op 8 en 9 november organiseerden wij een fact-finding bezoek aan Georgië, in het kader van een groter, tweejarig onderzoeksproject naar democratisering in 5 landen in Oost-Europa, in samenwerking met de Partij van Europese Socialisten (PES). In 2018 zijn we geweest in Moldavië en Georgië, in 2019 bezoeken we Armenië, Belarus en Oekraïne. Ons bezoek aan Georgië was getimed net vóór de tweede ronde van de presidentsverkiezingen. We spraken we met vertegenwoordigers van politieke partijen, internationale organisaties en het maatschappelijk middenveld om een duidelijker beeld te krijgen van de politieke ontwikkelingen in het land.

Tweejarig FMS-FEPS project: Deepening Democracy

In 2018 ging het tweejarige project van FMS en Foundation for European Progressive Studies (FEPS) van start, een vervolg van het vorige project over de relaties tussen politieke partijen en maatschappelijke (jongeren) bewegingen. In veel landen worden politieke partijen door steeds meer jongeren niet als actors of change gezien. Het project brengt ervaren jongeren van politieke partijen en sociale bewegingen bij elkaar om ideeën uit te wisselen en activiteiten te ontplooiën. Dit doen we door middel van interactieve trainingen in tien buurlanden van de Europese Unie: Armenië, Belarus, Bosnië-Herzegovina, Macedonië, Marokko, Montenegro, Oekraïne, Libanon, Servië en Tunesië. Het doel van de Deepening Democracy project is drieledig: 1) sociaaldemocratische stichtingen en denktanks actief betrekken in het implementeren van het project 2) Om de handboek ontwikkeld in het vorige project te implementeren 3) om 250 jongeren trainingsmodules aan te bieden op de volgende thema's: inclusieve politiek, jongerenparticipatie en mensenrechten. Het project zal in 2019 afgerond worden met ene internationale conferentie in Belgrado.

Development: Building Change

In 2018 heeft Building Change zich vooral gericht op het door ontwikkelen van de campagne 'Adopteer een SDG'. We hebben ernaar gestreefd te campagne te verdiepen door ons te richten op het verspreiden van (meer) inhoudelijke boodschappen. Dit is tot uiting gekomen in de 'Debatadviezen' die verspreid zijn via social media voorafgaand aan relevante Kamerdebatten, evenals in diverse lobbygesprekken tussen organisaties en Kamerleden die Building Change gefaciliteerd heeft. Ook hebben we 3 verdiepingsbijeenkomsten georganiseerd, allen gefocust op een specifiek SDG-groep. In september werd het éénjarige bestaan van de campagne gevierd met het evenement 'NL in de volgende versnelling - Adopteer een SDG LIVE', waarbij vijf SDG adoptieouders aanwezig waren. Verder stond 2018 voor Building Change vooral in het teken van de diverse begrotingsbehandelingen. Wij hebben gemonitord in hoeverre de SDG adoptieouders hun doel aan de orde stelden en met voorstellen kwamen. Daarnaast werd de lobby n.a.v. de jaarlijkse rapportage over beleidscoherentie voortgezet en werden er grote stappen richting de ontwikkeling en invoering van de SDG toets gemaakt.

SDG rapportage

Samen met het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de SDG-focal points op andere ministeries, het Centraal Bureau voor de Statistiek, en de andere penvoerders hebben we vanuit Building Change opnieuw ons aandeel geleverd in het schrijven van de tweede SDG-rapportage aan de Tweede Kamer. Op basis van de evaluatie van de eerste rapportage, is de tweede rapportage compacter en hanteerbaarder geworden voor de volksvertegenwoordigers. Ook in 2018 hebben we vanuit Partos/Building Change de coördinatie op ons genomen van de bijdrage vanuit het maatschappelijk middenveld.

SDG-toets / regeerakkoord

In het debat over de begroting BH-OS 2018 heeft de nieuwe Minister voor BH-OS, Sigrid Kaag, in reactie op een aanhoudend verzoek van Kamerlid Dijkgraaf en een motie van Kamerlid Diks, toegezegd om in mei 2018 met een voorstel te komen voor een invulling van de SDG-toets. In de aanbiedingsbrief van de tweede SDG rapportage meldde de Minister dat de toets officieel zou worden uitgevoerd. De ministeries van BZ, J&V en OCW zouden de toets concreet uitwerken d.m.v. een aanvulling van het Integraal Afwegingskader (IAK), met specifieke aandacht voor de impact van nieuwe beleids- en wetsvoorstellen op ontwikkelingslanden en op gender. De toets werd in januari 2019 gelanceerd. Dit is een direct resultaat van onze aanhoudende lobby op dit onderwerp.

Coherentierapportage

In 2017 hebben we met succes gelobbyd voor een rapportage beleidscoherentie die 'eerlijker' laat zien met welke belangentegenstellingen/afwegingen het kabinet geconfronteerd wordt op terreinen als handel, belastingen en medicijnen. De tweede rapportage aan de Kamer (september 2017) was een verbetering t.o.v. de eerste. De derde rapportage (juli 2018) bevat een herzien actieplan en een nieuwe prioriteitstelling: Nederland gaat zich op vijf i.p.v. op acht gevoelige dossiers richten, daarbij is gekeken naar de invloedssfeer waarin Nederland actief veranderingen kan bewerkstelligen.

Dialogue

De FMS organiseert regelmatig publieksbijeenkomsten en expertmeetings in Nederland over ontwikkelingen in landen en regio's die ons aangaan. Hierbij debatteren vertegenwoordigers uit de politiek, het maatschappelijk middenveld, wetenschap en het bedrijfsleven over landen waar wij werken of over ontwikkelingssamenwerking. De publieksactiviteiten betrekken het bredere publiek bij internationale samenwerking en hebben als doel het draagvlak voor internationale solidariteit te vergroten. We werken altijd samen met maatschappelijke organisaties, de PvdA of mensen die oorspronkelijk uit deze landen afkomstig zijn. Nadat we in 2017 geen Afrikadag hebben georganiseerd, vond deze in 2018 als vanouds weer plaats in het voorjaar. Daarnaast heeft de FMS verschillende politieke cafés georganiseerd, hebben we samen met de Foundation for European Progressive Studies (FEPS) een bijdrage geleverd aan de Africa Week van de S&D fractie in het Europees Parlement en vierden we ons eerste lustrum.

De FMS publiceert ook regelmatig artikelen op de website en we zijn een bron van betrouwbare, actuele analyses over politieke ontwikkelingen in de regio's waar we actief zijn. De maandelijks nieuwsbrief van de FMS bood ook letterlijk ruimte voor dialoog: naast de evenementen die we organiseren is er ook altijd ruimte voor opinieartikelen en reacties op voorgaande artikelen.

Cijfers 2018

In totaal hebben we met publieksactiviteiten in 2018 zo'n 2000 bezoekers, sprekers en vrijwilligers getrokken. Daarnaast hebben we samengewerkt met meer dan 50 organisaties, waarbij het grootste deel betrokken was bij de Afrikadag. Ook hebben we meerdere evenementen samen georganiseerd met onze Europese partner FEPS. Ook was de FMS in 2018 betrokken bij de publiekscampagne van Tax Justice Nederland rondom het afschaffen van de dividendbelasting.

Afrikadag 2018

Het thema van de dag was 'nieuw activisme.' Onder leiding van de nieuwe hoofdredacteur van OneWorld, Seada Nourhussen, gingen in het hoofdebat activisten [REDACTED] en [REDACTED] van met elkaar in gesprek over hun activisme. Samenwerking is belangrijk, een "equal partnership". Of zoals [REDACTED] het zei: "We need to break down those barriers of protection". Ook de diaspora is hierbij van belang! Na de opening praatten we nog even door met politici, activisten en ngo's over het belang van activisme binnen de nieuwe SDG agenda. Voor het uitvoeren van deze nieuwe ontwikkelingsdoelen zijn activisten cruciaal, aldus [REDACTED]. Maar activist [REDACTED] roegde toe: "Afrika heeft een snelle uitvoering van deze doelen nodig!" Ook was er tijdens dit debat ruimte voor de aanwezige Tweede Kamerleden om hun prioriteiten voor de komende jaren uiteen te zetten.

Op de Afrikadag 2018 werd ook de Albert Schweitzer Prijs 2018 uitgereikt voor degene met het beste initiatief om de gezondheidszorg in Afrika te verbeteren. De vakjury koos het project van Iris en Milou "Een stapje naar de toekomst" en zij werden beloond met een prijs van €5.000,- om hun project op te starten. Maar alle Afrikadag bezoekers konden ook stemmen op hun favoriete project. Met een recordaantal stemmen kreeg het project "Mothers on the move" de publieksprijs van €1.000,- uitgereikt. Een ander groot succes was de speciale editie van het iAfrica Festival. Met dansers van The Lion King, kunst en een masterclass door Vamba Sherif. De Afrikadag 2018 trok dit jaar zo'n 900 bezoekers. Daarnaast waren er 200 sprekers en 100 vrijwilligers betrokken. Online was Afrikadag 2018 de hele dag trending op Twitter! Het programma bestond uit 42 workshops. De dag

werd georganiseerd in samenwerking met de Foundation for European Progressive Studies (FEPS). Daarnaast werd de dag financieel mogelijk gemaakt door FMO, Koninklijk Instituut voor de Tropen, Partos, Cordaid, Civic Engagement Alliance en mediapartner OneWorld.

Politieke Cafés

Zo'n drie keer per jaar organiseert de FMS een Politiek Café. Op een laagdrempelige manier bespreken we hier, vaak actuele, internationale thema's. Met veel ruimte voor discussie met de zaal en tijd voor een hapje, een drankje, en onderlinge gesprekken. In 2018 heeft de FMS drie Politieke Cafés georganiseerd, dit keer over drie verschillende landen.

Wat is de (on)zin van verkiezingen in Congo?

Een uitverkocht Humanity House, dus 100 enthousiaste bezoekers, gepassioneerde sprekers en een indrukwekkende documentaire. Alle ingrediënten voor een bijzondere avond waren aanwezig op 26 januari. En aandacht voor Congo. Ook daar ontbrak het niet aan. We probeerden een antwoord te formuleren op de vraag: "Wat is de (on)zin van verkiezingen in Congo?" Diezelfde vraag stelde gespreksleider [REDACTED] en het publiek. Na een introductie van [REDACTED] volgde er een reality-check in de vorm van de documentaire, 'Crisis in the Congo: Uncovering The Truth.' Over het nut van verkiezingen waren [REDACTED] het niet met elkaar eens in het panel. De huidige president, Joseph Kabila, is al een jaar illegaal aan de macht. Hij weigert echter af te treden. En, zo stelden [REDACTED] een sterke oppositieleider is er niet. Maar, zo stelde Angélique tijdens het tweede discussiepanel, "we moeten niet spreken over een Congolese probleem, niet over een Afrikaans probleem, maar over een internationaal probleem". Juist hier in het westen is het belangrijk om je hard te maken voor de Congolese bevolking. Dat is iets waar ook [REDACTED] zich van bewust is: "I talk about Congo in my music. And try to make a bridge between the music and the engagement for the country."

Een revolutie van liefde en solidariteit: Politiek Café Armenië

In Nederland is de recente politieke omwenteling in Armenië grotendeels uit het nieuws gebleven. Hoogste tijd dus om de recente gebeurtenissen een beetje uit te diepen. En wat is daar beter voor dat een Politiek Café? In een goed gevuld Humanity House, met zo'n 100 geïnteresseerden, organiseerde de FMS op 25 juni een zeer interessante avond vol met sterke analyses, aangrijpende verhalen en muzikale hoogtepunten. Onder het toezien van moderator Arjen Berkvens kwam de zaal meer te weten over de revolutie. Met onze eigen Armenië expert, [REDACTED] en sprekers Tony van der Togt, onderzoeker bij Instituut Clingendael; [REDACTED] twee sociaaldemocratische activisten uit Armenië; en [REDACTED] stond de avond geheel in het teken van Armenië.

A new future for Ethiopia?

Op dinsdag 27 november organiseerde FMS, samen met FEPS en NIMD een Politiek Café in Pakhuis de Zwijger over de toekomst van Ethiopië, maar ook over buurland Eritrea. Deskundigen op het gebied van, of vanuit, Ethiopië en Eritrea bespraken de nieuwe situatie in deze landen. De moderator van de avond was Alberta Opoku, journalist en politicoloog, die de avond leidde en zowel de sprekers als het publiek (zo'n 130 personen) uitdaagde met haar vragen, waardoor de dialoog werd bevorderd. Na een korte inleiding van Vassilis Ntousas vanuit FEPS over zijn eigen, recente ervaringen in Ethiopië, leidde Jan Abbink, hoogleraar Politiek en bestuur in Afrika aan de Universiteit

van Leiden, de avond echt in. Abbink erkende de (positieve) veranderingen die dit jaar in Ethiopië hebben plaatsgevonden. Vervolgens richtte een korte documentaire van filmmaker Kibret Mekonnen zich op de recente veranderingen in Ethiopië en liet de reflecties hierover zien door een advocaat en een mensenrechtenactivist uit het land. Daarna vond het eerste panel plaats, met [REDACTED]

[REDACTED] Het ging hier over de kloof tussen de elite en de burgers, en de rol van de diaspora. Het tweede panel van de avond concentreerde zich op Eritrea. Het panel bestond uit Mikal Tseggai, gemeenteraadslid voor de PvdA in Den Haag, en dr. Sennay Ghebreab, universitair hoofddocent aan de Universiteit van Amsterdam. De eerste stap is nu gezet in de vorm van een vredesverdrag en de schaduw van oorlog is verdwenen. Nu zou de regering dus kunnen veranderen. Hiervoor moeten ze mensen betrokken krijgen en de dialoog starten. Het evenement is opgenomen door EthioDigest.

Andere evenementen

Behalve de Afrikadag en de drie politieke cafés organiseerden we nog meer in 2018.

Filmmiddag Ketelhuis: Tokyo Trial

Op vrijdagmiddag 20 april organiseerden we een filmmiddag in het Ketelhuis te Amsterdam met de film Tokyo Trial van de Nederlandse regisseur Pieter Verhoeff. Dit is een Historisch rechtbankdrama over het WO2 Tribunaal in Tokio. In 1946 vond een tribunaal plaats waar oorlogsmisdadigers werden terechtgesteld. De jonge en relatief onervaren Nederlandse rechter Bert Röling wordt namens Nederland gestuurd. Na afloop van de film presenteerden we een bundel nav een symposium dat wij in 2016 hielden over de betekenis van het leven en werken van Rechter Röling: "Bestaat een gerechtvaardigde oorlog?"

Tax Justice Nederland campagne afschaffing dividendbelasting

Het Tax Justice Nederland netwerk, waar de FMS ook lid van is, focuste zich in 2018 op het afschaffen van de dividendbelasting. FMS was op 14 juni aanwezig bij de aftrap hiervan, waar werd gedemonstreerd bij het hoofdkantoor van Shell in Den Haag, samen met Labour leider Jeremy Corbyn. De petitie werd vele malen ondertekend. In oktober viel het politieke besluit om de dividendbelasting niet af te schaffen, waarnaar de rest van de campagne werd gestopt.

Lustrum FMS

In 2018 bestond de FMS 5 jaar. Om dit te vieren nodigden we al onze oud-medewerkers (en stagiairs) en onze trouwe partners uit voor een leuke borrel op 29 juni. Voor de borrel hebben we met een aantal partners van de Afrikadag gebrainstormd over verbetering voor de Afrikadag. Daarna hebben we met zo'n 100 mensen geproost op het eerste lustrum van de FMS.

S&D Group Africa Week – seminar FEPS & FMS

Samen met de FEPS organiseerde FMS tijdens de Africa Week van de S&D groep op 7 november 2018 een seminar in het Europees Parlement. Het onderwerp 'climate change and the security nexus in Africa' stond centraal. Zo keken we naar het opdrogen van het Tsjadmeer en hoe dit het opkomen van Boko Haram in de regio mede veroorzaakte. Sprekers waren Apollos NWAFOR (Pan-African director Oxfam) Céline Charveriat (Executive Director Insitute for European Environmental Policy) en Murray Biedler (UNESCO Division of Water Sciences). Het gesprek werd geleid door Charlotte Billingham van de FEPS. Daarnaast was er een volle zaal met 40 geïnteresseerde bezoekers die actief deelnamen aan het debat.

Diversen

Het vermogen van de FMS is bestemd als continuïteitsreserve, die ingezet kan worden in mindere tijden. Ons streven was tot 2018 om 50% van de loonkosten in reserve te hebben. Wij streven op termijn van vijf jaar (2023) naar een reserve van 250.000 euro (25% lasten in 2017.)

De FMS hield ook in 2018 weer een fondsenwervingsactie. Onze communicatie bestond uit:

- 1) Onze websites voor de stichting en voor Fair Politics & de Afrikadag
- 2) De maandelijkse FMS Nieuwsbrief
- 3) Facebook, Twitter, Instagram

De FMS heeft gedurende het hele jaar dankbaar gebruik gemaakt van vrijwilligers en stagiaires.

Wij bedanken iedereen die ons werk mogelijk heeft gemaakt.

Manuela Monteiro

Voorzitter

Arjen Berkvens

Directeur

Begroting 2019

Inkomsten

1.1	WFPP/MATRA/Shiraka	327.148
1.2	Bijdrage aan het European Forum	243.000
1.3	Bijdrage van de PvdA	18.300
1.4	Fondsenwerving	70.000
1.8	Partner bijdragen publieksactiviteiten	35.000
1.9	Onttrekking reserve ex De Born	55.000
1.11	Subsidies FEPS Afrikadag en trainingen	150.000
1.12	Subsidie EC Marokko project	37.500
		<hr/>
		935.948

Uitgaven Organisatie

2.1	Salarissen	365.000
2.2	Huisvesting	25.000
2.3	Bureaunkosten	15.000
2.4	Computerkosten	10.000
2.5	Reis en verblijfkosten	4.000
2.6	Overige personeelskosten/ opleidingen	5.000
2.7	Abonnementen en lidmaatschappen	5.000
2.8	Accountantskosten	4.000
2.9	Vergaderkosten	2.000
2.11	Kosten fondsenwerving	9.000
2.12	Overige kosten	5.000
		<hr/>
		449.000

Uitgaven Projecten (directe kosten)

3.1	bi-laterale steun aan partijen	120.000
3.2	internationale projecten	140.000
3.2.1	Projecten De Born	30.000
3.3	Projecten in Nederland	10.000
3.4	Projecten met FEPS	90.000
3.5	FMS Denktank	0
3.6	FEPS Projecten FMS bijdrage	0
3.7	Project Marokko Europese Commissie	37.500
3.8	Building change	3000
		<hr/>
		430500

Inkomsten 935948

Uitgaven 879500

56448

BALANS PER 31 DECEMBER 2018
 (na resultaatbestemming)

ACTIVA

	<u>31-12-2018</u>		<u>31-12-2017</u>
	€		€
Viottende activa			
Overheidssubsidie (1)	46.075		-
Overige vorderingen en vooruitbetaald (2)	29.049		167.967
Partij van de Arbeid rekening-courant (3)	-		202.720
Liquide middelen (4)	<u>311.822</u>		<u>23.435</u>
		386.946	394.122
Totaal activa		<u><u>386.946</u></u>	<u><u>394.122</u></u>

PASSIVA

	<u>31-12-2018</u>		<u>31-12-2017</u>
	€		€
Eigen vermogen			
Continuïteitsreserve (5)	130.904		171.306
De Born Vrouwenfonds	<u>116.155</u>		<u>163.170</u>
		247.059	334.476
Schulden			
Partij van de Arbeid rekening-courant (6)	96.577		
Nog te betalen en vooruitontvangen (7)	19.397		43.280
RC FEPS	2.092		
Reservering vakantiedagen en verlofuren	8.142		5.535
Reservering vakantiegeld	<u>13.679</u>		<u>10.831</u>
		139.887	59.646
Totaal passiva		<u><u>386.946</u></u>	<u><u>394.122</u></u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018

	Begroting 2018	Resultaat 31-12-2018	Resultaat 31-12-2017
	€	€	€
Baten			
Overheidssubsidie (8)	330.000	361.081	551.913
Bijdrage European Forum (9)	240.000	153.837	191.566
Bijdrage PvdA	18.300	18.300	18.300
Fondsenwerving Donaties	70.000	77.923	65.736
Partner bijdragen Afrikadag en andere (10)	50.000	30.880	-
FEPS deepening democracy (11)	275.000	7.458	144.747
FEPS inz. Project Migratie	-	37.703	-
FEPS inz. conferentie Oekraïne (12)	-	484	20.041
Bijdrage VVD inz. training Armenië	-	-	5.068
Subsidie EC Marokko project	37.500	-	-
Overige baten	-	3.107	938
Totaal baten	1.020.800	690.774	998.309
Lasten			
Organisatiekosten			
Salarissen, sociale- en pensioenlasten (13)	320.000	374.749	368.714
Overige organisatiekosten (14)	80.000	77.575	119.231
Fondsenwerving	8.000	10.354	9.915
	<u>408.000</u>	<u>462.678</u>	<u>497.860</u>
Projecten			
Projecten uit WFPP, MATRA & Shiraka(15)	140.000	173.167	254.873
Internationale Projecten European Forum (16)	130.000	57.705	95.498
Projecten De Born (17)	30.000	20.642	30.443
Projecten In Nederland	7.500	7.395	11.459
Fair Politics activiteiten	-	2.028	8.734
Afrikadag	-	27.935	3.237
FEPS political parties (18)	360.000	21.586	144.747
FEPS inz. Training Oekraïne	-	-	25.347
FEPS inz. Migratieproject (19)	-	5.055	-
	<u>667.500</u>	<u>315.513</u>	<u>574.339</u>
Totaal lasten	1.075.500	778.191	1.072.199
Resultaat vóór bestemming	<u>-54.700</u>	<u>-87.417</u>	<u>-73.890</u>
Onttrekking bestemmingsfonds De Born	-55.000	-47.015	-56.830
Toevoeging bestemmingsfonds De Born	-	-	-
Onttrekking uit algemene reserve	300	-40.402	-17.060
Toevoeging aan algemene reserve	-	-	-
Totaal bestemd	-54.700	-87.417	-73.890

TOELICHTING ALGEMEEN

Toelichting behorende bij de jaarrekening.

Stichting Foundation Max van der Stoep for Democracy, Development and Dialogue (hierna: FMS), gevestigd te Amsterdam is op 1 juli 2013 ontstaan als een juridische fusie tussen Evert Vermeer Stichting (de blijvende stichting, welke thans de huidige naam heeft) en de Alfred Mozer Stichting (verdwijnde stichting). De operationele samenvoeging heeft reeds plaatsgevonden op 1 Januari 2013.

Doelstelling van FMS is een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van (sociaal-)democratie in internationaal verband.

Verslaggevingsperiode

De verslaggevingsperiode is gelijk aan het kalenderjaar.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens Rijk C1 Organisaties zonder winststreven. FMS kwalificeert als een kleine rechtspersoon. Waar wenselijk wordt gebruik gemaakt van de vrijstellingen die van toepassing zijn. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs.

Een activum wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen.

Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Belastingen

FMS is niet belastingplichtig voor vennootschapsbelasting en omzetbelasting.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten vorderingen uit hoofde van subsidies- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen en overige te betalen posten.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde.

Indien instrumenten niet zijn gewaardeerd tegen reële waarde met

verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening maken

eventuele direct toerekenbare transactiekosten deel uit van de eerste waardering.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd

FMS maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de stichting blootstelt aan marktrisico (inclusief reële waarde- en renterisico), kredietrisico en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft FMS een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van FMS te beperken. FMS zet geen afgeleide financiële instrumenten in.

Kredietrisico

De FMS loopt kredietrisico over leningen opgenomen onder financiële vaste activa, subsidie- en overige vorderingen en liquide middelen.

Renterisico

FMS loopt renterisico over de liquide middelen en rentedragende vorderingen en schulden.

Liquiditeitsrisico

FMS bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen.

Het bestuur ziet erop toe dat FMS steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Reële waarde

De reële waarde van in de balans opgenomen financiële instrumenten die deel uitmaken van de te vorderen subsidies benadert de boekwaarde daarvan.

Vorderingen uit hoofde van subsidies en overige vorderingen

Vorderingen uit hoofde van subsidies en overige vorderingen worden gewaardeerd

tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverliezen.

Overige financiële verplichtingen

Financiële verplichtingen worden tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd op basis van de effectieve rentemethode.

Financiële vaste activa

De grondslagen voor overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het hoofd Financiële instrumenten.

Vorderingen en effecten

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigen-vermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Financiële instrumenten, die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, baten en lasten betrekking tot deze financiële instrumenten worden in staat van baten en lasten verantwoord. De algemene reserve is bedoeld als een buffer bij tegenvallende baten of lasten.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Een voorziening wordt in de balans opgenomen, wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd Financiële instrumenten.

Personeelsbeloningen / pensioenen

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten.

De pensioenpremies worden afgedragen aan een pensioenverzekeraar. Op grond van de uitvoeringsovereenkomst en RJ 271 is het de stichting toegestaan de pensioenregeling te verwerken overeenkomstig de verplichting aan de pensioenuitvoerder. Uit dien hoofde worden de over een jaar verschuldigde pensioenpremie als pensioenlast in de staat van baten en lasten verwerkt.

TOELICHTING JAARREKENING

Balans

	31-12-2018 €	31-12-2017 €
Overheidssubsidie (1)		
WFPP	35.613	-
NRFP-MATRA	2.700	-
NRFP-MATRA SHIRAKA	7.762	-
	46.075	-

De FMS ontvangt krachtens de Wet Financiering Politieke Partijen (WFPP) en het Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen (NRFP) van het ministerie van Binnenlandse Zaken jaarlijks subsidie.

De subsidie voor de WFPP wordt middels een voorlopige beschikking en slechts voor 80%, gelijk met van de aan de partij verbonden wetenschappelijke bureau en jongerenorganisatie, overgemaakt aan de politiekevereniging die de ontvangen bedragen ter beschikking dient te stellen aan de genoemde organisaties. In het 4e kwartaal van het daaropvolgende jaar ontvangt de politieke vereniging de definitieve beschikking over het voorafgaande jaar en wordt het resterende deel van de subsidie (20%) die de politieke vereniging ontvangt, volledig ter beschikking gesteld aan de organisaties

Het Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen (NRFP) ondersteunt de ontwikkeling van de rechtsstaat en de democratie. Het focust zich op de Europese Unie en in de Arabische regio. Het NRFP bestaat uit 3 onderdelen: het NRFP-Matra programma voor Europese regio, het Nederlands-Arabisch Partnerschap Shiraka voor de Arabische regio en het NRFP Politieke Partijen Programma.

De subsidies tot en met 2017 zijn definitief vastgesteld door beide ministeries.

	31-12-2018 €	31-12-2017 €
Overige vorderingen en vooruitbetaald (2)		
<i>Projecten European Forum</i>		
SPOE	6.000	
Arbeiderspartiet Noorwegen	6.000	
Labour	7.048	48.299
Foundation for European Progressive Studies	5.270	112.288
	24.318	160.587
<i>Partner bijdragen publieksactiviteiten</i>		
Foundation for European Progressive Studies Conf Kiev 12/5	1.955	-
SPOE	-	-
	1.955	-
<i>Projecten met zusterpartijen in Europa</i>		
Macedonië	100	305
Bosnië-Herzegovina	1.500	65
Montenegro	141	-
Servie	-	2.626
Moldavië	-	-
Totaal Projecten	1.741	2.996

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Balans (vervolg)

Overige vorderingen en vooruitbetaald (2) (vervolg)

	31-12-2018 €	31-12-2017 €
<i>Overige</i>		
<i>Terug te boeken creditcardafschrijving</i>	86	-
Medewerkers	194	-
Rekening-courant Delta Lloyd	755	2.266
Kruisposten	-	322
Vooruitbetaalde facturen	-	1.796
	<u>1.035</u>	<u>4.384</u>
	29.049	167.967
Partij van de Arbeid rekening-courant (3)		
Rekening courant PvdA - FMS per 01-01	202.720	3.238
Toename		199.482
Afname	-202.720	
Rekening courant PvdA - FMS per 31-12	<u>-</u>	<u>202.720</u>

Over het saldo van de rekening-courant wordt geen intrest in rekening gebracht en zijn geen contractuele voorwaarden gesteld ten aanzien van de opeisbaarheid van het saldo.

Liquide middelen (4)

Rabobank	<u>311.822</u>	<u>23.435</u>
	<u>311.822</u>	<u>23.435</u>

De liquide middelen zijn vrij opneembaar.

Eigen vermogen

Continuïteitsreserve (5)

Beginstand per 1 januari:	171.306	188.366
Toevoeging:		
Ontrekking:	-40.402	-17.060
Eindstand 31 per december	<u>130.904</u>	<u>171.306</u>

De Born Vrouwenfonds

Beginstand per 1 januari:	163.170	220.000
Toevoeging:	-	-
Ontrekking:	-47.015	-56.830
Eindstand per 31 december	<u>116.155</u>	<u>163.170</u>

Totaal	<u>247.059</u>	<u>334.476</u>
---------------	----------------	----------------

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Balans	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Schulden op korte termijn (6)		
Partij van de Arbeid rekening-courant (6)		
Rekening courant PvdA - FMS per 01-01	-	-
toename	96.577	-
Rekening courant PvdA - FMS per 31-12	<u>96.577</u>	<u>-</u>
Bedrag d.d. 6-2-2019 voldaan aan de PvdA		
Nog te betalen en vooruitontvangen (7)		
	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Overheidssubsidie		
WFPP: Terug te betalen wegens verkiezingsuitslag PvdA	-	31.652
Te vorderen: NRFP-MATRA en SHIRAKA	-	-15.017
	<u>-</u>	<u>16.635</u>
Projecten met Zusterpartijen		
Libanon	1.296	
Servië	1.145	1.473
Project FEPS		10.604
	<u>2.441</u>	<u>12.077</u>
Overige		
Declaratie medewerker	45	
Trainer	700	
Creditcards	-	10.567
Advertentie overlijden W.Kok	708	
Accountantskosten	4.250	4.000
	<u>5.703</u>	<u>14.567</u>
Vooruitontvangen		
FEPS	11.253	
	<u>19.397</u>	<u>43.280</u>

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten

Baten

	Begroting 2018 €	Realisatie 31-12-2018 €	Realisatie 31-12-2017 €
Overheidssubsidie (8)			
WFPP		151.757	251.222
WFPP Def.vaststelling 2017		74	345
NFRP-MATRA		54.000	105.916
NFRP-SHIRAKA		155.250	194.430
	330.000	361.081	551.913

Bijdrage European Forum (9)

Olof Palmes International Center		34.024	36.280
Sociaal democraten Denemarken		6.000	6.000
Foundation for European Progressive Studies		-	-
Arbeiderspartij Noorwegen		6.000	6.000
Sociaal democraten Zweden		27.000	27.000
PES		-	8.200
SPD Duitsland		25.000	25.000
SPOE Oostenrijk		6.000	6.000
Labour		47.813	73.086
Partij van de Arbeid		2.000	4.000
	240.000	153.837	191.566

Partner bijdragen Afrikadag en andere (10)

Cordaid		2.500	-
Partos		5.000	-
Ministerie van Buitenlandse Zaken		1.200	-
Bijdrage standhouders		10.300	-
Stortingen donateurs en kaartverkoop		11.880	-
	50.000	30.880	-

In 2017 is er geen Afrikadag gehouden.

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten (vervolg)

Baten

	Begroting 2018 €	Realisatie 31-12-2018 €	Realisatie 31-12-2017 €
FEPS deepening democracy (11)	275.000	7.458	144.747

Dit project bestaat uit trainingen in de Balkan, Oost-Europa en de MENA regio. Dit project wordt uitgevoerd met een subsidie van FEPS en vanuit MATRA, Shiraka, WFPP

FEPS inz. conferentie Oekraïne (12)

-	484	20.041
---	-----	--------

De FMS heeft een conferentie georganiseerd in Oekraïne met een subsidie van FEPS
 Dit project wordt deels gefinancierd uit MATRA.

Lasten

Salarissen, sociale- en pensioenlasten (13)

Salarissen	320.000	266.151	278.383
Sociale lasten		49.406	51.420
Pensioenpremies		16.613	20.990
Overige verzekeringen WIA/WGA/Eigen risico		6.467	7.580
Ontvangen ziekengeld en WAZO-uitkeringen		-	-15.908
Reservering vakantiegeld/verlofuren		22.452	20.592
Reiskosten woon - werk		13.701	5.693
Overige personeelskosten		-41	-36
	<u>320.000</u>	<u>374.749</u>	<u>368.714</u>

In 2018 zijn er geen mensen afgevloeid,

In de salariskosten van 2017 zit een afvloeiingsregeling verwerkt voor één medewerkster en zijn als volgt:

Salariskosten 5 maanden inclusief emolumenten	24.249
Pensioenlasten	1.261
Sociale lasten	4.135
	<u>29.645</u>

In 2018 bedroeg de omvang van het personeelsbestand 5,3 FTE, in 2019 zal dat 4,9 zijn.
 5 medewerkers hebben een dienstverband van 28 uur per week, één van 32.

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten (vervolg)

Lasten	Begroting 2018 €	Realisatie 31-12-2018 €	Realisatie 31-12-2017 €
Overige organisatiekosten (14)			
Huisvestingskosten	25.000	16.667	24.169
Bureaunkosten	15.000	16.919	28.661
Computerkosten	10.000	23.934	33.659
Reis- en verblijfkosten medewerkers	4.000	3.560	8.337
Abonnementen en lidmaatschappen	5.000	5.716	5.837
Accountantskosten	4.000	3.680	2.964
Vergaderkosten	2.000	500	5.924
Overige kosten	5.000	3.562	3.471
	70.000	74.538	113.022
<i>Overige personeelskosten</i>			
Reisverzekering	-	296	-
Scholing	-	891	3.286
Personeelsfestiviteiten	-	1.577	2.221
Jubilea en afscheid personeel	-	273	702
	10.000	3.037	6.209
Totaal overige organisatiekosten	80.000	77.575	119.231
Projecten uit WFPP, MATRA & Shiraka(15)			
Eigen bijdrage FEPS political parties	-	-	47.756
Eigen bijdrage FEPS training Oekraïne	-	-	5.374
<i>Regio Zuidoost Europa</i>			
Albanië	-	2.988	662
Bosnië & Herzegovina	-	10.907	15.611
Macedonië	-	24.782	22.276
Montenegro	-	4.890	8.817
Servië	-	14.432	14.383
<i>Regio Midden-Oosten & Noord Afrika</i>			
Egypte	-	-	365
Libanon	-	11.607	7.381
Jordanië	-	17.616	28.570
Marokko	-	6.604	11.175
Tunesië	-	18.053	28.699
<i>Regio Oost-Europa</i>			
Armenië	-	12.708	20.047
Wit-Rusland	-	10.000	15.386
Georgië	-	2.502	11.046
Moldavië	-	1.150	140
Oekraïne	-	34.928	22.559
	140.000	173.167	260.247

TOELICHTING JAARREKENING (vervolg)

Staat van baten en lasten (vervolg)

Lasten

Internationale Projecten European Forum (16)	Begroting 2018 €	Realisatie 31-12-2018 €	Realisatie 31-12-2017 €
Algemene kosten		8.071	2.595
Albanië		-	6.778
Kosovo		1.097	-
PES congres Lissabon		2.423	-
Georgie		5.390	6.125
25 jarige bestaan European Forum		588	13.921
News Service		3.321	3.778
Promising politicians Western Balkan		-	3.384
Mena Future Leaders		-	14.667
Political Youth Academy Eastern Europe		28.832	44.250
Mensenrechten en LGBTI		7.984	-
	130.000	57.705	95.498
Projecten De Born (17)	30.000	20.642	30.443

De uitgaven hebben betrekking op specifieke trainingen voor vrouwen en worden onttrokken aan De Born Vrouwenfonds. Dit project heeft in 2018 een omvang van 5,7% van de totale projectkosten, voor jaar was dat 5,3%. Voor de organisatiekosten van deze specifieke projecten zal daarom een bedrag van € 26.372 - vorig jaar € 26.387 - zijnde 5,7% van de totale organisatiekosten worden onttrokken aan De Born Vrouwenfonds.

FEPS political parties (18)

Eigen bijdrage (WFPP & Shiraka)		21.586	192.503
Af: Doorber. aan Projecten/conferenties FMS (16)			-47.756
	360.000	21.586	144.747

FEPS inz. Migratieproject (19)

5.055

De FMS doet samen met de Foundation for European Progressive Studies (FEPS) een project voer migratie. In de kosten zit ook een eigen bijdrage verwerkt van 30 %.

Statutaire bepalingen resultaatbestemming

Overeenkomstig de statuten besluit het bestuur omtrent de bestemming van het resultaat. Dit in overeenstemming met de statutaire doelstellingen van FMS.

Voorstel resultaatbestemming 2018

Het negatieve resultaat vóór bestemming bedraagt € 87.417. Een bedrag van € 47.015 zal ten laste komen van De Born vrouwenfonds, een bedrag van € 40.402 zal ten laste komen uit de continuïteitsreserve.

Ondertekening

Vastgesteld en goedgekeurd te Amsterdam op _____ 2019

Manuela Monteiro (voorzitter)

Liesbeth van de Grift (vice-voorzitter)

Liselore van der Heijden (penningmeester)

Kati Piri (internationaal secretaris PvdA)

Roelof van Laar

Joyce Hamilton

Ayaan Abukar

Yannick Du Pont

Rob de Vos

Directeur: Arjen Berkvens

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Stichting Foundation Max van der Stoel
Postbus 1310
1000 BH AMSTERDAM

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur van Stichting Foundation Max van der Stoel

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Foundation Max van der Stoel gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening voor het jaar geëindigd op 31 december 2018 een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Foundation Max van der Stoel, te Amsterdam per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 kleine organisaties-zonder-winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018 met een balanstotaal van € 386.946;
2. de staat van baten en lasten voor het boekjaar eindigend op 31 december 2018 met een resultaat van € -87.417 (tekort); en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook RJ-Richtlijn C1 kleine organisaties-zonder-winststreven valt. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Foundation Max van der Stoel, te Amsterdam, zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

- 2 -

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat en alle informatie bevat die op grond van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 kleine organisaties-zonder-winststreven vereist is. Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag in overeenstemming met RJ-Richtlijn C1 kleine organisaties-zonder-winststreven.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende regelgeving. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de onderstaande bijlage bij onze controleverklaring.

Sliedrecht, 20 juni 2019.

WITh accountants B.V.

en.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2018 van Stichting Foundation Max van der Stoel te Amsterdam

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze doelstelling is om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening vrij van materiële afwijkingen als gevolg van fouten of fraude is. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Partij van de Arbeid
Leeghwaterplein 45
2921 DB DEN HAAG

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Verklaring betreffende het financieel verslag en de overzichten

Ons oordeel

Wij hebben het financieel verslag en de overzichten 2018 van Partij van de Arbeid te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geven:

- het financieel verslag 2018 (artikel 25, eerste lid, onder a) en de daarin opgenomen rekening van kosten en opbrengsten (artikel 26 onder c);
- het overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in dat kalenderjaar van een gever heeft ontvangen, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (artikel 25, eerste lid, onder b); en
- het overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, derde lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd (artikel 25, eerste lid, onder c), een getrouw beeld.

Tevens zijn wij van oordeel dat de bij het financieel verslag 2018 gevoegde opgave omtrent het ledental van de politieke partij en van de aangewezen politieke jongerenorganisatie, conform artikel 26, onder d van de Wet financiering politieke partijen, juist is.

Overeenkomstig artikel 25, eerste lid onder a tot en met c, en artikel 26, onder c tot en met e, van de Wet financiering politieke partijen bestaat de gecontroleerde (financiële) informatie uit:

- het financieel verslag over 2018 met daarin een weergave van de (financiële) informatie, die op grond van artikel 20 van de Wet financiering politieke partijen in de administratie is opgenomen. Het financieel verslag omvat tevens:
  - een volgens de normen van het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar beschouwde rekening van kosten en opbrengsten met bijbehorende toelichting, van belang zijnde voor de vaststelling van de subsidie;
  - een opgave van de voor de vaststelling van de subsidie van belang zijnde gegevens omtrent het ledental per peildatum 1 januari 2018 van in totaal 42.958 van de politieke partij en het ledenaantal per peildatum 1 januari 2018 van in totaal 1.533 van de aangewezen jongerenorganisatie.

Het financieel verslag wordt vergezeld van een activiteitenverslag.

- een overzicht van de bijdrage van in totaal € 4.500 of meer die de partij in het kalenderjaar van een gever heeft ontvangen, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, eerste lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd;
- een overzicht van de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij de gegevens die op grond van artikel 21, derde lid, van de Wet financiering politieke partijen zijn geregistreerd.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden alsmede de Regeling financiering politieke partijen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het financieel verslag en de overzichten'.

Correspondentie
Postbus 327
3360 AH
Sliedrecht

☎ 0172 - 750 175
✉ info@wlthaccountants.nl
@ www.withaccountants.nl
🐦 @withaccountants

IBAN NL71 INGB 0667 8301 62
KvK 28112484

Wij zijn onafhankelijk van Partij van de Arbeid zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Andere informatie

Naast het financieel verslag en de overzichten en onze controleverklaring daarbij, omvat het verslag andere informatie, die bestaat uit het activiteitenverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met het financieel verslag en de overzichten verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij het onderdeel financieel verslag en de overzichten.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het activiteitenverslag in overeenstemming met de bepalingen van de Wet financiering politieke partijen.

Beperking in het gebruik en verspreidingskring

Dit gewaarmerkte financieel verslag en de overzichten 2018 zijn opgesteld ten behoeve van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met als doel Partij van de Arbeid in staat te stellen te voldoen aan de relevante bepalingen van de Wet financiering politieke partijen. Hierdoor is het financieel verslag en de overzichten mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor Partij van de Arbeid en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot het financieel verslag en de overzichten

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor het financieel verslag en de overzichten

Het bestuur van Partij van de Arbeid is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van het financieel verslag en de overzichten in overeenstemming met de Wet financiering politieke partijen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van het financieel verslag en de overzichten moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur het financieel verslag en de overzichten opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in het financieel verslag en de overzichten.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

- 3 -

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van het financieel verslag en de overzichten

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van dit financieel verslag en deze overzichten nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Sliedrecht, 27 juni 2019.

WITh accountants B.V.

Bijlage.

ACCOUNTANTS
IN NON-PROFIT

Bijlage bij onze controleverklaring voor het financieel verslag en de overzichten van Partij van de Arbeid 2018 te Den Haag

Wij hebben onze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat het financieel verslag en de overzichten afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in het financieel verslag en de overzichten staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in het financieel verslag en de overzichten. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van het financieel verslagen de overzichten en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of het financieel verslag en de overzichten een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Schulden > € 25.000 vereniging en neveninstellingen zoals gevraagd in de WFPP

Datum	Crediteurnummer	Crediteur	Bedragen	Adres	postcode/woonplaats
31-12-2018		rekening courant PVDA-JS	13.499,82 C	Rijswijkseweg 60	2516 EH Den Haag
31-12-2018		rekening courant PVDA-CLB	116053,77 D	Rijswijkseweg 60	2516 EH Den Haag
31-12-2018		rekening courant PVDA-FMS	96.577 C	Rijswijkseweg 60	2516 EH Den Haag
31-12-2018	32149	Parti Socialiste Europeen	44.362,00	10-12 RueGuimard 8-	1040 Brussels
31-12-2018	38468	Platina Argenta Events Bussines comp	91.625,14	Benoordenhoutseweg 23	2596 BA Den Haag
31-12-2018	32149	Parti Socialiste Europeen	27.270,00	10-12 RueGuimard 8-	1040 Brussels
31-12-2018	36808	Pylades	51.440,58	Anna Horstinkstraat 1	1382 MN Weesp
31-12-2018	38295	NIS5	246.953,45	Danzigerkade 17	1013 AP Amsterdam
31-12-2018	38179	Ditmeijers Group B.V	90.960,54	Diemenstraat 86	1013 CN Amsterdam
31-12-2018	36991	Enablist/Participation tools	40.133,91	Friezenstraat 24	2033 EA Haarlem
31-12-2018	35583	Hrm advisering Arjan/Forte	34.175,00	Mensinghe 19	7608 AT Almelo
31-12-2018	35267	Max.nl	111.335,13	roggestraat 44	7311 CD Apeldoorn
31-12-2018	1167	Mediacenter	36.333,68	Metaalhof 27	3067 GM Rotterdam
16-1-2018		Belastingdienst inz. Loonheffingen	175.397,00		
15-02-18		Belastingdienst inz. Loonheffingen	83.883,00		
15-03-18		Belastingdienst inz. Loonheffingen	73.558,00		
16-04-18		Belastingdienst inz. Loonheffingen	83.398,00		
16-5-2018		Belastingdienst inz. Loonheffingen	164.663,00		
14-6-2018		Belastingdienst inz. Loonheffingen	107.156,00		
16-7-2018		Belastingdienst inz. Loonheffingen	60.422,00		
15-8-2018		Belastingdienst inz. Loonheffingen	56.869,00		
14-9-2018		Belastingdienst inz. Loonheffingen	57.918,00		
16-10-2018		Belastingdienst inz. Loonheffingen	50.782,00		
15-11-2018		Belastingdienst inz. Loonheffingen	146.096,00		
14-12-18		Belastingdienst inz. Loonheffingen	81.997,00		
			<u>2.691.719,04</u>	spaklerweg 4	1096 BA Amsterdam

INSTELLING

Centrum Lokaal Bestuur

Schulden > € 25,000

NIHIL

Jonge Socialisten

Schulden > € 25,000

altermedia

Stichting Dr.J.M. Den Uyl Lezing

Schulden > € 25,000

NIHIL

Wiarda Beckmanstichting

Schulden > € 25,000

NIHIL

49997,2 Voorveste 11

3992 DC Houten

WITH account
in non-prof

Partij van de Arbeid:

Het subsidiabele ledental per peildatum 1-1-2018 bedraagt: 42.958

Jonge Socialisten in de Partij van de Arbeid:

Het subsidiabele ledental per peildatum 1-1-2018 bedraagt: 1.533

